

פרשת אשה כי תזריע

(א) וידבר יי אל משה לאמר אשה כי תזריע וילדה זכר וגו'. ר' אלעזר פתח, (ב) על משכבי בלילות בקשתי וגו'. על משכבי, במשכבי מבעי ליה, מהו על משכבי. אלא כנסת ישראל אמרה קמי קב"ה, א ובעת מניה על גלותא, בגין דהיא יתבא בין שאר עמין עם בנהא, ושכיבת לעפרא, ועל דהיא שכיבת בארעא אחרא מסאבא, אמרה, על משכבי בעינא, ב דשכיבנא בגלותא, ועל דא, בקשתי את שאהבה נפשי ג ולאפקא לי מניה.

(ב) בקשתי ולא מצאתיו, דלאו ארחיה לאזדווגא * בי אלא בהיכליה, קראתיו ולא ענני. דהא ביני עמין אחרנין יתיבנא, וקליה לא שמעין אלא בנוי. דכתיב, (ג) השמע עם קול אלהים וגו'.

(ג) רבי יצחק אמר, על משכבי בלילות. אמרה כנ"י על משכבי אתרעמנא קמיה, דיהא מזדווג עמי למחדי לי, ולברכא ד לי, בחידו שלים. דהכי תנינן ה דמזווגא דמלכא בכ"י, כמה צדיקים ו ירתו ירותת אחסנתא קדישא, ז וכמה ברכאן משתכחי בעלמא.

חלופי גרסאות

א ובעת. ב דכאיבנא; דסאיבנא. ג לאפקא. ד ל"ב. ל. ה מזווגא. ו ירתו. ז ל"ג וכמה ברכאן.

מסורת הזהר

(א) חלק ג' מב: מג: מד. מה: תקוני זהר בהקדמה. ז. תס"ז לא. תנ"ב פז. תנ"ו פט. (ב) (שיר ג) תקוני זהר תל"א עה: בהשמטות ת"ו קמד. זהר חוש צב טא שמ"ח. (ג) (דברים ד) ב"א רלט צ"ט.

על משכבי בלילות

איז דרכו להזדווג בי רק בהיכלו. ולא בגלות. קראתיו ולא ענני. כי ישבתי בין עמים אחרים, וקולו אינם שומעים אלא בניו. שכתוב, השמע עם קול אלקים וגו'.

(ג) ר' יצחק אמר וכו': רי"א. על משכבי בלילות. אמרה כנסת ישראל, שהיא השכינה, על משכבי התרעמתי לפניו, דהיינו שבקשתי, שיזדווג עמי לשמח אותי. מקו שמאל, ולברך אותי, מקו ימין, בשמחה שלימה, מקו האמצעי. כי כך למדנו שמזווג המלך, שהוא ז"א, עם כנסת ישראל, יורשים כמה צדיקים ירושת, נחלה קדושה, דהיינו מחזין עליונים, וכמה ברכות נמצאות בעולם.

ר' אבא

הסולם

מאמר

(א) וידבר ה' אל משה וגו': וידבר ה' אל משה לאמר אשה כי תזריע וילדה זכר וגו'. ר' אלעזר פתח, על משכבי בלילות בקשתי את שאהבה נפשי וגו'. שזאל, אומר, על משכבי, במשכבי היה צריך לומר, מהו על משכבי. ומל"ב, אלא כנסת ישראל אמרה לפני הקב"ה, ובקשה ממנו על הגלות, משום שהיא יושבת בין שאר העמים עם בניה, ושוכבת לעפר, ועל שהיא שוכבת בארץ אחרת הטמאה, אמרה, על משכבי אני מבקש, שאני שוכבת בגלות, והגלות מכוונה לילות. ועל כן, בקשתי את שאהבה נפשי, שיוציאני ממנה.

(ב) בקשתי ולא מצאתיו: משום, כי (דפו"י דף מ"ב ע"א * דף מ"ב ע"ב)

(ד) ר' אבא הוה אזיל ל כפר קניא, למערתא דלוד. והוה עמיה ר' יוסי ור' חייא. א"ר יוסי, כתיב, אשת חיל עטרת בעלה וגו'. אשת חיל, דא כ"י. וכרקב בעצמותיו מבישה. אלין עמין עע"ז, דקב"ה לא יכיל למסבל לון בעלמא, כד"א, ואקוץ במ. כהני קוצין וגובין דדחקין ליה לב"נ ולא יכיל למסבל לון. א"ר אבא, הכי הוא ודאי, אשת חיל, דא כ"י, דהיא גבירתא מכמה חיילין וכמה משריין דמשתכחי בעלמא, עטרת בעלה, כד"א, עטרת תפארת, וכלא חד. עד דהוה אזלי, א"ר אבא כל חד לימא מלה, בכ"י.

(ה) ר' אבא פתח ואמר. אשת חיל מי ימצא, דא כ"י, דאיהי אשת חיל, כמה דאמרן. מי ימצא, כד"א, אשר ימצא אתכם באחרית הימים. מי ימצא, מאן יזכה למהוי בה בשלימו, ולאשתכחא עמה תדיר.

(ו) ורחוק מפנינים מכרה, מכרה, מקחה מבעי ליה. אלא, לכל אינון דלא אתדבקן בה בשלימו, ולא שלמין בהדה, היא מכרה לון ואסגרא לון בידא דעממין אחרנין. כד"א, ויעזבו בני ישראל את יי וימכור אותם ביד סיסרא. וכדין כלהו רחיקין מאלין פנינים עלאין קדישין, דלא יהא זולקא כהו. הה"ד ורחוק מפנינים מכרה.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ו) (משלי יב) ב"ב ה צ"א. (ה) (ויקרא כ) חלק ג' ו הוה אזלי. ט כפר קניא; בפרקמטיא; בפרקמטיא. ת. רח: (ו) (משלי לא) חלק ג' צו: קכה. קעת: י במערתא. כ אלין שאר; דא מהימנותא דשאר. תקונים חדשים קא ט"ב ש"ב. (ז) (ש"א יב) שמות ט צ"ל ל ל"ג עע"ז. ט ל"ג הכי הוא ודאי. נ נבירתה. ט ל"ג וכמה משריין. ע מוסיף אשת חיל דא כ"י דהא בוווגא ומלכא אפיקת כמה חיילין כמה משריין כמה צדיקים בעלמא וכלהו אקרון בניים לקב"ה ולכ"י כמה דכתיב בניים אתם להי אלהיכם. פ ל"ג ר' אבא. צ מוסיף תדיר כד"א מי יעלה בהר ה' ואסגרי.

דרך אמת א] ונדרין והוא תרגום של קוש ונדרין

מאמר

הסולם

אשת חיל מי ימצא

(ד) ר' אבא הוה וכו': ר"א היה הולך לכפר קניא, למערה של לוד. והיו עמו ר' יוסי ור' חייא. א"ר יוסי, כתוב, אשת חיל עטרת בעלה וגו'. אשת חיל, זו היא כנסת ישראל. שהיא השכינה. וכרקב בעצמותיו מבישה אלו הם עמים עכו"ם, שהקב"ה אינו יכול לסובלם בעולם, כש"א, ואקוץ במ. כאלו קוצים ודרדרים שמצירים, לאדם ואינו יכול לסובלם. א"ר אבא, כך הוא ודאי, אשת חיל, זו היא כנסת ישראל, שהיא גברת על כמה צבאות וכמה מחנות נולאכים הנמצאים בעולם, דהיינו כל דרי ב"ע המתפשטים ממנה. ואשת חיל פירושו גברת ואדון. עטרת בעלה, הוא כש"א עטרת תפארת, הכל אחד. כי התפארת, היא בעלה של השכינה. בעוד שהיו הולכים, א"ר אבא כל אחד יאמר דבר, בכנסת ישראל.

(ו) ורחוק מפנינים מכרה וגו': שואל, אומר, מכרה, מקחה היה צריך לומר, דהיינו שקשה לקנותה יותר מפנינים. מהו שאומר מכרה, ומשיב, אלא, כל אלו שאינם מתדבקים בה בשלמות, ואינם שלמים עמה, היא מוכרת אותם ומסגירה אותם בידי עמים אחרים. כמו שאתה אומר, ויעזבו בני ישראל את ה' וימכור אותם ביד סיסרא. ואז כולם רחוקים מאלו

(דפ"י דף מ"ב ע"ב)

(ז) ר' חייא פתח קרא אבתריה ואמר, בטח בה לב בעלה ושלל לא יחסר. בטח בה לב בעלה, דא קב"ה, דבגיני כך מני לה על עלמא, לאתדברא עלה, כל זיונין דליה אפקיד בידהא, וכל אינון מגיחי קרבא. ועל דא, ושלל לא יחסר. (ח) ר' יוסי פתח קרא אבתריה, ואמר, גמלתהו טוב ולא רע כל ימי חייה. גמלתהו טוב, היא זמינת טב לעלמא, זמינת טב להיכלא דמלכא ולבני היכליה. ולא רע. בגין ^ט דכתיב, ^י ועץ הדעת טוב ורע, טוב אימתי, בזמנא דאינון ימי השמים, נהרין עלה, ומזדווגן עמה כדקא יאות, דאינון ימי חייה. בגין דעץ החיים, שדר לה חיים, ונהיר לה. ובההוא זמנא גמלתהו טוב ולא רע. א"ר אבא שפיר הוא, וכלהו קראי בכנסת ישראל אתמרו.

(ט) אשה כי תזריע. תנינן, אשה מזרעת תחלה יולדת זכר. ר' אחא אמר, הא תנינן, דקב"ה גזר על ההיא טפה, אי איהו דכר אי ^ה איהי נוקבא, ואת אמרת אשה מזרעת תחלה יולדת זכר. א"ר יוסי, ודאי קב"ה אבחין בין טפה דזכורא ובין טפה דנוקבא, ובגין דאבחין ליה, גזר עליה, אי להוי דכר או נוקבא.

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

(ח) (בראשית ב) ב"א שכד צ"א ז"ח עט ט"א ש"א. ^ט לעיל אות א צ"א. ^י מוסיף דכתיב גמלתהו טוב ולא רע [כל ימי חייה] ת איהו.

אשה מזרעת תחלה יולדת זכר

הסולם

מאמר

הדעת טוב ורע, מטעם, זכה הא טוב לא זכה הא רע (כנ"ל בהקדמת ספר הזוהר אות קכ"ג) וע"כ אומר **ולא רע**, מתי היא טוב, ולא רע, הוא בזמן שימי השמים, שהם הספירות דז"א, מאירים עליה, ומזדווגים עמה כראוי. שימי השמים, הם ימי חיית. משום שעץ החיים, שהוא ז"א, שולח לה חיים, שהם המחזין מבינה, ומאיר לה. ובזמן ההוא, גמלתהו טוב ולא רע. אמר ר' אבא יפה הוא, וכל הכתובים אלו בכנסת ישראל נאמרו.

(ט) **אשה כי תזריע**: למדנו, אשה מזרעת תחלה יולדת זכר. ר' אחא אמר, זה שלמדנו, שהקב"ה גזור על הטפה, אם הוא זכר או נקבה, ואתה אומר, אשה מזרעת תחילה יולדת זכר. וא"כ לא צריכים לגזירת הקב"ה. א"ר יוסי, ודאי שהקב"ה מבחין בין טפה של זכר ובין טפה של נקבה, ומשום שהבחין בה, גזר עליה, אם תהיה זכר או נקבה. פירוש. כי ג' שותפין באדם, הקב"ה ואביו ואמו, שאביו נותן הלבן שבו, ואמו האדום שבו, והקב"ה נותן הנשמה. ואם הטפה היא זכר נותן הקב"ה נשמה של זכר ואם נקבה, נותן הקב"ה נשמה של נקבה. ונמצא שבוה שאשה הזריעה

מאלו פנינים העליונים הקדושים, שהם סודות ופנימיות התורה, שלא יהיה להם חלק בהם. ז"ש ורחוק מפנינים מכרה.

(ז) ר' חייא פתח וכו': רח"פ המקרא שלאחריו ואמר, בטח בה לב בעלה ושלל לא יחסר. בטח בה לב בעלה, זהו הקב"ה, שהוא ז"א, שמשום זה הפקיד אותה על העולם שיתנהג על ידה, כל הנשק שלו הפקיד בידה, וכל אלו עושי מלחמה, ועל כן, ושלל לא יחסר. פירוש. שכל הכחות לעשות מלחמה ולהכניע הסטרא אחרא, נתן בידיה, שע"ז מוציאה הניצוצין קדישין שנפלו לחיצונים בסבת החטא, ומחזרת אותם לקדושה, ואלו ניצוצין קדישין, מכונים שלל. בסוד שלל המלחמה.

(ח) ר' יוסי פתח וכו': ר"י פתח הכתוב שלאחריו, ואמר, גמלתהו טוב ולא רע כל ימי חייה. גמלתהו טוב, היינו, שהיא נותנת טוב לעולם ונותנת טוב להיכל המלך ולבני היכלו. **ולא רע**, היה צריך לומר זה, משום שכתוב, ועץ הדעת טוב ורע, שהמלכות נקראת עץ (דפו"י דף מ"ב ע"ב)

(י) א"ר אחא, וילדה זכר, וכי כיון דמזרעת יולדת, דכתיב, וילדה, ר האיי קרא הכי מבעי ליה, אשה כי ב תהר וילדה זכר. מהו, כי תזריע וילדה. אמר רבי יוסי, אתתא, מן יומא דאתעברת עד יומא דיוולדת לית לה בפומא, אלא ילידו דילה אי להוי דכר, וע"ד, אשה כי תזריע וילדה זכר.

(יא) אשה כי תזריע. רבי חזקיה פתח, מה רבו מעשיך יי. כמה סגיאיין עובדוהי דמלכא קדישא בעלמא, מתל לב"נ דנטיל בידוהי כמה * מקטורין כחדא, וזרע לון בזמנא חדא, ולבתר נפיק כל חד וחד בלחודוי. כך קודשא בריך הוא עביד עובדוהי בחכמה, ובחכמה נטיל כלא כחדא וזרע לון, ג ולבתר נפקו כל חד וחד בזמניה, הה"ד ו כלם בחכמה עשית.

(יב) אמר רבי אבא, מה רבו מעשיך יי, כמה סגיאיין אינון עובדוהי דמלכא קדישא, וכלהו, סתימין בחכמה, הה"ד כלם בחכמה עשית. כלהו בחכמה כלילין, ולא נפקי לבר אלא בשבילין ידיען, לגבי בינה. ומתמן, אתעבידו כלא ואתתקנו, הה"ד ו ובתבונה יתכונן. ועל דא כלם בחכמה עשית, בבינה. (ג) מלאה הארץ, הארץ: דא כ"י, דמתמן אתמליא מכלא, כד"א ו כל הנחלים הולכים אל הים וגו'. ד קניניך. דהיא אפיקת לון לבתר, הה"ד ו אלה תולדות השמים והארץ בהבראם, בה' בראם. בגיני כך מלאה הארץ קניניך.

מסורת הוזהר

חלופי גרסאות

א מוסיף אלא האי ב תזריע ויהיה. ג ובתר. ד מוסיף מלאה הארץ קניניך.

(י) (תהלים קד) תולדות ב צ"ג. כ) (שם) תולדות ב"ג. ז) (משלי כד) ב"א רמא צ"ו. ח) (קהלת א) ב"א צד צ"ב. ו) (בראשית ב) הקסה"ו כג צ"א.

מאמר

הסולם

מלאה הארץ קניניך

אחד. ואח"כ יוצא כל מין ומין בפני עצמו. כך הקב"ה עושה מעשיו בחכמה. ובחכמה לוקח הכל ביחד וזורע אותם. ואח"כ יוצא כל אחד ואחד בזמנו. ז"ש כולם בחכמה עשית. מקטורין פירושו מיני זרעים. לפי הענין.

(יב) אמר ר' אבא וכו': אר"א. מה רבו מעשיך ה', כמה מרובים הם מעשיו של מלך הקדוש, וכולם, כל המציאות שבעולמות, סתומים בחכמה. ז"ש כולם בחכמה עשית. כולם כלולים בחכמה. ואינם יוצאים לחוץ אלא בשבילים ידועים, שה"ס ל"ב נתיבות החכמה, אל הבינה, ומשם, מן הבינה, נעשה הכל ומתתקן. ז"ש ובתבונה יתכונן. וע"כ אמר כולם בחכמה עשית, בבינה. על ידי הבינה. (ג) מלאה הארץ: הארץ, זו היא כנסת ישראל, שהיא המלכות, משם, מן הבינה, היא מתמלאת מן הכל. כש"א כל הנחלים הולכים אל הים וגו'. קניניך. שהיא המלכות, הוציאה אותם אח"כ, ז"ש, אלה תולדות השמים והארץ בהבראם, דהיינו בה' בראם. שהיא המלכות

הזריעה תחילה, עוד לא היתה הטפה בסופה לזכר, אם הקב"ה לא שלח בה נשמה של זכר. והבחנה זו שהקב"ה מבחין בהטפה שהיא ראויה לנשמה של זכר או של נקבה. נחשבת לגזירה של הקב"ה, שאם לא הבחין בזה, ולא שלח נשמה של זכר, לא היתה נגמרת הטפה להיות זכר. ונמצא שב' המאמרים אינם סותרים זה את זה.

(י) א"ר אחא וכו': אר"א. וילדה זכר, וכי כיון דמזרעת יולדת, שהכתוב אומר, כי תזריע וילדה, הלא בהריון תלוי הדבר, והכתוב הוה הינה צריך לומר, אשה כי תהר וילדה זכר. מהו, כי תזריע וילדה, א"ר יוסי אשה, מיום שהזריעה ונתעברה עד יום שיוולדת אין מלה בפיה, אלא הולד שלה אם יהיה זכר. וע"כ אוה"כ, אשה כי תזריע וילדה זכר.

(יא) אשה כי תזריע: ר' חזקיה פתח, מה רבו מעשיך ה'. כמה מרובים מעשיו של המלך הקדוש בעולם, משל לאדם שלקח בידיו כמה מיני זרעים ביחד, וזורע אותם בזמן (דפו"י דף מ"ב ע"ב *) דף מ"ג ע"א)

(ד) ת"ח, בשעתא דבר נש אתי לאתקדשא לאזדווגא בנוקביה, ה ברעותא קדישא דיליה, אתער עליה ו רוחא קדישא, כליל דכר ונוקבא. ורמזי קב"ה לחד שלוחא ממנא על ב] עדוייהון דבני נשא, ומני בידיה ההוא רוחא, ואודע ליה, לאן אתר יפקוד ליה. הדא הוא דכתיב, ו והלילה אמר הורה גבר. הלילה אמר, לההוא ממנא, הורה גבר מפלניא, וקב"ה אפקיד ליה, לההוא רוחא, כל מה דאפקיד, והא אוקמוה.

(טו) כדין רוחא ו נחתא, וחד צולמא עמיה, ההוא דקאים ה בדיוקניה לעילא, בההוא צולמא ו אתברי, בההוא צולמא אזיל בהאי עלמא. הדא הוא דכתיב, ו אך בצלם יתהלך איש. בעוד דהאי צולמא אשתכח עמיה ו בר נש, קאים בהאי עלמא, ותרין אינון דמתחברן כחדא, ושלמה מלכא אזהר לבני נשא ואמר, ו עד שיפוח היום ונסו הצללים, תרי.

(טז) ובספרא דחרשין דאשמדאי, אשכחנא דאינון ו דבעו לחרשא חרשין מסטר שמאלא, ולאתדבקא בהו, יקום לנהורא דשרגא, או באתר דיתחזון אינון צולמין דיליה, ויימא אינון מלין ו דמתתקני לאינון חרשין, ויקרי לון, לאינון סטרין מסאבין, בשמהן מסאבין דילהון, ה ויזמין צולמין דיליה לאינון דקארי, ויימא ו דהוא אתתקן ו ברעותיה להו לפקודייהו, וההוא בר נש נפק מרשו דמאריה ופקדונא דיליה, יהב לסטר מסאבא.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

(ט) (איוב ג). (ע) (תהלים לט) ויחי מט צ"ב. (פ) (שיר ה מוסיף בכונה ברעותא. ו מוסיף רוחא אתרא. ב) וירא יד צ"א. ז נפקא. ח בדיוקנא דלעילא. ט אתרבי. י דבר נש בצולמא דיליה קאים בהאי [עלמא] דמתחברן [; דאתחברן] כחדא. כ דידעי. ל ליג מן דמתתקני עד ויזמין. מ ויזמי; ביומי צלמין. נ דהא מתקן. ס רעותיהו; לרעותיהו. דרך אמת ב] עיבור שלהם

אך בצלם יתהלך איש

הסולם

מאמר

הרוח, וצלם אחד עמו, אותו צלם העומד בצורה של מעלה, שנקרא צלם אלקים, בצלם הזה הוא נברא, בצלם הזה הולך בעולם הזה. ז"ש, אך בצלם יתהלך איש. בעוד שהצלם הזה נמצא עמו, האדם מתקיים בעולם הזה, ואם הצלם מסתלק ממנו הוא מת (כנ"ל ויקרא אות ר"י) ושני צלמים הם שמתחברים יחד (שם אות ר"א). ושלמה המלך הזהיר לבני אדם ואמר, עד שיפוח היום ונסו הצללים. שנים. (טז) ובספרא דחרשין וכו': ובספרם של המכשפים של אשמדאי, מצאתי, שאלו הרוצים לעשות כשפים מצד שמאל, ולהתדבק בהם, יקום לאור הנר, או במקום שנראים הצלמים שלו, דהיינו לאור הלבנה, ויאמר אלו המלים המתוקנות לאלו הכשפים, ויקרא להם, לאלו צדדי הטומאה, בשמות הטומאה שלהם, ויזמין הצלמים שלו לאלו שמות הטומאה

המלכות, שה"ס ה' אחרונה דהויה. משום זה מלאה הארץ קנייך.

(ד) ת"ח בשעתא דב"נ וכו': בוא וראה, בשעה שהאדם בא להתקדש ולהזדווג בנוקביה, ברצון הקדוש שלו, מתעורר עליו רוח קדוש, הכלול מזכר ונקבה, משום שנולד ונמשך מז"א ומלכות, שה"ס זכר ונקבה, (ועי' להלגה אות כ"ב) ורומז הקב"ה לשליח אחד הממונה על עיבור בני אדם, ומוסר בידו רוח ההוא, ומודיע לו, לאיזה מקום יתן אותו. ז"ש, והלילה אמר הורה גבר. דהיינו, שהלילה, שהיא המלכות המכונה לילה, אמר, לממונה ההוא, הורה גבר מפלוגי, כדי שיתן שם את הרוח. והקב"ה מצוה אותו, את הרוח ההוא, כל מה שמצוה, דהיינו שמשביע אותו שיהיה צדיק וכו' (כמי"ש נדה 2:) וכבר העמידוהו.

(טו) כדין רוחא נחתא וכו': אז יורד (דפו"י דף כ"ג ע"א)

(ז) ובאינון מלין דחרשין דאיהו יימא, פ ויזמין לון צ לצולמי, אתחזון תרין רוחין ומתתקנין באינון צולמין דיליה, בחיזו דבני אנשא, ומודעין ליה מלין לאבאשא, ומלין לאוטבא, לזמנין ידיען. ואלין תרי רוחין, דלא אתכלילו בכללא דגופא, השתא אתכלילן באלין צולמין, פ ומתתקנן בהו ומודעין ליה לבר נש מלין ג לאבאשא, ודא הוא דנפיק מרשותא דמאריה, ופקדונא דיליה, יהיב לסטר ו מסאבא.

(ח) תא חזי, אסיר ליה לבר נש לאשדאה מאני דביתא, ולאפקדא ליה לסטרא אחרא, דלא אצטריך, או מלה אחרא ת דכוותיה, דהא כמה גרדיני נימוסין זמינין לההוא מלה לקבלא ליה, ומההוא זמנא, לא שארו עליה ברכאן, דהא מסטרא אחרא הוא. כ"ש מאן דאזמין א ברעותיה על ההוא טיבו עלאה דיליה, לאחרא ולסטרא אחרא. דהא, מההוא דאזמין ב ליה הוי.

(ט) וכד ג קריבו יומין דב"ג ג לנפקא מהאי עלמא, ההוא צולמא עלאה דיהבי ליה, אתיא ההוא רוחא ג בישא דהוה מתדבק ביה בכל יומא, ונטיל ליה ג לההוא צולמא, ואתתקן ביה ואזיל ליה, ולא אתחזר ביה בב"ג לעלמין. כדין ינדע דהא אתדחיא הוא מכלא.

(כ) תא חזי, בשעתא דנשמתא נחתא לאעלא ליה בהאי עלמא, נחתא

חלופי גרסאות

פ חרשין ול"ג מלין. פ ויזמין. צ לצלמי. ו ומתקנין. ז ל"ג לאבאשא. ש שמאלא. ת דביתיה לקבלא ליה. א ל"ג ברעותיה. ב ביה. ג קדים. ד ל"ג לנפקא מהאי עלמא. ה ל"ג בישא. ו ל"ג לההוא צולמא.

אך בצלם יתהלך איש

הסולם

מאמר

אחרא. (כנ"ל פקודי אות תתנ"א) שלא צריך לעשות כן, כי כמה חוקרי דין ומשפט מוכנים לקבל דבר ההוא. ומומן ההוא. אינן שורות עליו ברכות. כי מסטרא אחרא הוא. כל שכן מי שמומין מרצונו על הטוב ההוא העליון.

דהיינו על הצלם שלו, לאחור ולסטרא אחרא. שזה מחמת שהומין אותם לצלמים שלו, היה. (ט) וכד קריבו יומין וכו': וכשימיו של האדם קרובים לצאת מעולם הזה, אותו צלם העליון שנתנו לו, בא אותו רוח הרע שהיה מתדבק בו בכל יום, ולוקח ממנו אותו הצלם. ומתתקן בו והולך לו, והצלם לא יחזור לאדם לעולם. או ידע האדם שהוא נדחה מכל.

(כ) ת"ח בשעתא דנשמתא וכו': בוא וראה, בשעה שהנשמה יורדת להכניסה בעולם הזה, יורדת תחילה לגן עדן הארץ ורואה כבוד הרוחות של הצדיקים העומדים טורים טורים. ואח"כ הולכת לגיהנם, ורואה את הרשעים שצועקים אוי אוי, ואין מרחם עליהם. ובכל דבר מעידים לה עדות, שהרשעים מעידים אין נענשים על כל חטא, והצדיקים מעידים

הטומאה שקרא, ויאמר שהוא מתתקן להם כרצונו לרשותם, ולמצותם, ואז יוצא אדם ההוא מרשות אדונו והפקדון של אדונו, דהיינו הנשמה שניתנה לו בפקדון מאדונו, הוא נותן לצד הטומאה.

(ז) ובאינון מלין דחרשין וכו': ועל ידי אלו דברי הכשפים שאמר, ושהומין אותם לצלמים שלו, נראים שני רוחות ומתתקנים באלו הצלמים שלו, להיות תואר בני אדם, ומודיעים לו לזמנים ידועים דברים להרע לו, ודברים להטיב לו. ואלו שני רוחות, שלא נכללו בכלל גוף, שלא הספיק לעשות להם גופים עד שקדש השבת (כנ"ל בהקדמת ספר הזוהר אות רמ"ח ע"ש) עתה נכללו באלו הצלמים שנתן להם האדם, והם מתתקנים בהם ומודיעים אל האדם דברים להזיק לו, וזה הוא שיצא מרשות אדונו, והפקדון שלו, דהיינו הנפש, נתן לצד הטומאה.

(יח) ת"ח אפיר ליה וכו': בוא וראה, אסור לו לאדם לזרוק כלי ביתו או דבר אחר שכמותו בכעסו. ולמסור אותם בידי הסטרא

(דפ"י דף מ"ג ע"ב)

בגנתא דעדן דארעא, וחמאת יקרא דרוחיהון דצדיקייא קיימין ט שורין שורין. לבתר אזלא לגיהנם, וחמאת להו לרשיעייא דצווחין ווי ווי, ולא מרחמי עלייהו. ובכלא אסהידו בה סהדותא, וההוא צולמא קדישא קיימא עליה, עד דנפיק לעלמא.

(כא) * כד נפיק לעלמא, אזדמן ההוא צולמא לגביה, ז ואשתתף בהדיה, ואתרבי עמיה. כמה דאתמר, (ז) אך בצלם יתהלך איש. ובההוא צלם ח אשתתפו יומוי דבר נש, ותליין ביה, הה"ד, (ט) כי תמול אנחנו ולא נדע כי צל ימינו עלי ארץ. כי צל ימינו ודאי. ומן יומא דמתעברא אתתא עד יומא דאולידת, לא ידעין בני נשא עובדוי דקב"ה, כמה אינון רברבין, וכמה אינון עלאין. הה"ד, (י) מה רבו מעשיך יי וגו'.

(כב) תא חזי, כל רוחין דעלמא כלילן דכר ונוקבא, וכד נפקין, דכר ונוקבא נפקין, ולבתר מתפרשן בארחייהו, אי זכי בר נש, לבתר מזדווגי כחדא. והיינו בת זוגו, ומתחברן ט בזווגא חד . בכלא, רוחא וגופא. דכתיב, (פ) תוצא הארץ נפש חיה למינה. כ מאי למינה. ההוא רוחא דב"נ דנפיק זוגיה דדמי ליה. (ג) ומאי הארץ, כד"א, (ח) רקמתי בתחתיות ארץ. והא אוקמוה. תוצא הארץ ודאי, דהא מנה נפקין נפש חיה, כמה דאוקימנא, דא רוחיה זאדם

חלופי גרסאות

מסורת הוזהר

ז וישתתף בהדיה ויתרבי. ח אשתתפו. ט בגוונא ; כגוונא. י וכלא. כ ל"ג מן מאי עד והא אוקמוה, באות כ"ג.

(ז) (תהלים לט) לעיל אות טו צ"ע. (ק) (איוב ח) וירא יד צ"ג. (ר) (תהלים קד) לעיל אות יא צ"י. (ט) (בראשית א) ב"א קב צ"ב. (ת) (תהלים קלט) יתרו נט צ"פ זהר חדש לו ט"ב ש"י"ט

דרך אמת ג] חזרים חזרים.

אך בצלם יתהלך איש

הסולם

מאמר

כל הרוחות שבעולם כלולים מזכר ונקבה, וכשיוצאים לעולם הזה, יוצאים זכר ונקבה, ואח"כ מתחלקים כפי דרכם, הרוח של זכר מתלבש בזכר והרוח של נקבה בנקבה, ואח"כ, אם האדם זוכה, מזדווגים יחד. והיינו בת זוגו, ומתחברים בזווג אחד, בכל, ברוח ובגוף. שכתוב, תוצא הארץ נפש חיה למינה. מהו למינה. הוא אותו הרוח של האדם היוצא עם זוגו הדומה אליו.

(כג) זמאי הארץ וכו' : שואל, ומהו הארץ. שבכתוב, תוצא הארץ, הוא כש"א, רקמתי בתחתיות ארץ. שהיא המלכות. וכבר העמידוהו, תוצא הארץ ודאי, שהיא המלכות, כי ממנה יוצאת נפש חיה. כמו שהעמדנו, שזה רוחו של אדם הראשון, שיצא ונולד מן המלכות שנקראת ארץ. היינו שכתוב, ומפרי העץ אשר בתוך

על שכרם הטוב שמקבלים בעד כל מצוה. ואותו הצלם הקדוש עומד עליה. עד שהיא יוצאת לעולם הזה.

(כא) כד נפיק לעלמא וכו' : כשיוצאת לעולם, מזדמן לה אותו הצלם, ומשתתף עמה, וגדל עמה. כמו שנאמר, אך בצלם יתהלך איש. ובצלם ההוא משתתפים ימיו של האדם ותלויים בו, שאם הוא מסתלק נפטר האדם מן העולם, (כז"ל ויקרא אות ר"י) ז"ש, כי תמול אנחנו ולא נדע כי צל ימינו עלי ארץ. כי צל ימינו ודאי. דהיינו שימינו תלויים בצל הזה. ומיום שהאשה מתעברת עד היום שיולדת, אין בני אדם יודעים מעשיו של הקב"ה, כמה הם גדולים, וכמה הם עליונים. ז"ש, מה רבו מעשיך ה' וגו'.

(כב) ת"ח כל רוחין וכו' : בוא וראה. (דפו"י דף מ"ג ע"א *) דף מ"ג ע"ב

קדמאה, היינו דכתיב, (א) ומפרי העץ אשר בתוך הגן. ומפרי העץ, דא קב"ה, אשר בתוך הגן, אשר בתוך האשה, תנינן, היינו, אשה כי תזריע וילדה זכר, כתיב. ולא כליל דכר ונוקבא, כפום אורחוי ז' דעלמא, דאינון, גרמו ליה, דלא מתחברן, כמה דנפקן מלעילא מ' זוגות.

(כד) בגין דאדם קדמאה, נ' וזווג דיליה, חבו לקב"ה, וע"ד מתפרשין, כד נפקין מלעילא, עד דהוה רעוא קמי קב"ה, אי זכה ב"נ, יהבין ליה ס' זוגות, ואי לא, ע' מפרישין לה מניה, ויהבין לה לאחרא, מולידין בנין דלא כדקא יאות. וע"ד כתיב, (ב) לא ידון רוחי פ' באדם. מאי רוחי, רוחו מבעי ליה, אינון תרין רוחי, דנפקי זוגות, לא ז' ידונן כחדא, וע"ד כתיב, וילדה זכר, ולא כלל דכר ונוקבא, כפום אורחוי דעלמא, דאינון ק' גרמו.

(כה) רבי אלעזר ר' אמר לאו הכי, דהא כלא, דכר ונוקבא כלילן כחדא, ומתפרשן לבתר, אבל וילדה זכר, כלילן כחדא מסטרא דימינא, ואם נקבה תלד, כלילן בחז' נוקבא ודכר מסטרא שמאלא, דשלטא ט' סטר שמאלא על סטר ימינא יתיר, ודכורא אתכפיא בימינא דלא שלטא, וכדין ההוא דכר דנפיק מגו נוקבא, מסטר שמאלא, כל אורחוי ה' כנוקבא, אבל דכר דנפיק מגו ימינא,

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(א) (בראשית ג) ב"א שכח צ"א. (ב) (שם ו) ספרא ל' ל"ג מן דעלמא עד דעלמא, בסוף אות כ"ה. דנציעותא לב צ"מ. מ מוסיף זוגות זוגות. נ' ב'ווג דיליה חב. ט' זוגו. ע' מפרשין לה מניה ויהבין ליה ולאחרא ומולידין. פ' ל"ג באדם מאי רוחי. צ' ידונגון. ק' מוסיף גרמו ליה. ר' אומר. ש' ל"ג סטר שמאלא. ת' מוסיף כנוקבא ולא אקרי דכר.

מאמר

הסולם

וילדה זכר

בתוך הגן. ומפרי העץ, זה הקב"ה, דהיינו ז"א הנקרא עץ החיים, שהפרי שלו היא רוחו של אדם הראשון, אשר בתוך הגן, אשר בתוך האשה, למדנו, שהיא המלכות המכונה אשה, ומכונה גן. כי רוחו של אדם הראשון יצא מזווג ז"א ומלכות. והיינו, אשה כי תזריע וילדה זכר, שאשה היא מלכות, שהיא יולדת הנשמות כנ"ל. וכתוב, וילדה זכר, ולא כלול זכר ונקבה, כפי דרך העולם, שהנשמות נולדות זכר ונקבה (כנ"ל אות י"ד) כי הם, התחתונים בעונותיהם, גורמים לה, למלכות, שהנשמות אינן מתחברות זכר ונקבה, כמו שיוצאים מלמעלה זוגות זוגות זכר ונקבה. וע"כ כתוב, וילדה זכר, שלא נגלה לעולם הזה, רק זכר שאינו כלול בנקבה.

(כד) בגין דאדם קדמאה וכו': משום שאדם הראשון, והזווג שלו, חוה, חטאו להקב"ה, וע"כ מתחלקים הזכר ונקבה, כשיוצאים מלמעלה, לעולם הזה, שנשמת זכר נולד בפני עצמו ונשמת נקבה נולדת בפני עצמה, על שיהיה רצון לפני הקב"ה, אם זכה האדם, (דפ"י דף מ"ג ע"ב)

נותנים לו זוגות, דהיינו נשמת הנקבה שהיתה כלולה עמו למעלה, ואם לא, מפרידים אותה ממנו, ונותנים לה לאחרי, ואז, מולידיים בניים שאינם כראוי. וע"כ כתוב, לא ידון רוחי באדם מהו רוחי, רוחו היה צריך לומר, דהיינו רוחו של האדם. אלא שהם ב' רוחות, שיוצאים זוגות, כי אל וקרי רוחי עם ח' חרוקה, אלא עם ח' פתוחה, שהוא לשון רבים, ואומר הכתוב, שלא ידונו יחד. כי יוצאים בפירוד זה מזה, וע"כ כתוב, וילדה זכר, ולא כלל זכר ונקבה יחד כפי דרך העולם שלמעלה, כי הם גרמו. (כה) ר' אלעזר אמר וכו': ר"א אמר אינו כן, שוילדה זכר יהיה פירושו, שנולד מן המלכות לעולם הזה זכר בלי נקבה, שהרי הכל, באים זכר ונקבה כלולים יחד, ואחר כך, מתחלקים (וע"י לעיל פקודי אות תצ"ז) ובאים בזכר בפני עצמו ובנקבה בפני עצמה. אבל, וילדה זכר, פירושו, שזכר ונקבה כלולים יחד מצד ימין, שהוא בחינת זכר, ואם נקבה תלד, פירושו, שכלולים יחד נקבה וזכר מצד שמאל, שהוא בחינת נקבה. והצד שמאל שולט ביותר

הוא שלטא, ונוקבא דנפקא מניה אתכפיא, דהא סטר שמאלא לא שלטא, ועל דא וילדה זכר כתיב.

(כו) וכמה אלף ורבבן נפקי בזמנא חדא לעלמא. ומן יומא דאפקת לון, לא אקרון נפשו, עד דאתיישבן בגופא. וכמה הוא, ל"ג ימים. היינו דכתיב, ושלשים יום ושלשת ימים וגו'. וטמאה שבעת ימים, דהא כל שבעת ימים לא עאלין * רוחין לגבה, לאתקשרא בה, וכל אלין שבעת ימים, רוחא אזלא בגופא, לאשכחא אתריה. וכדין כתיב, ^א והיה שבעת ימים תחת אמו.

(כז) וביומא תמינאה, אתהדרו רוחא וגופא לאתחזאה קמי מטרוניתא, ולא תקשרא בה, ובדכורא, ^ב בגופא וברוחא. ושלשים יום ושלשת ימים תשב

חלופי גרסאות

א ל"ג רוחין. ב ובגופא.

מסורת הזהר

(ג) (ויקרא כב) חלק ג' מד. צ"א: צב. רנב. תקוני זהר תכ"א סב:

הסולם

ל"ג יום תשב בדמי טהרה

מאמר

פירוש. כי נתבאר לעיל (משפטים דף ק' ד"ה פנימיות) שאין האיילתא יכולה להוליד את הנשמה, אלא בסוד הנחש הנושך בערייתא, ע"ש. ולפיכך נטמאה הנשמה על ידי נשיכין שלו, (כמ"ש שם באות שכ"ג) וטמאה שבעת ימים, דהא כל שבעת ימים לא עאלין רוחין לגבה לאתקשרא בה, כי נשיכת הנחש וזוהמא שלו מעוררת סוד גקודה דמדת הדין שאינה משותפת בבינה, שה"ס מנעולא, ומחמת זה אין הרוח שהוא האיד יכול להתלבש בגוף שהיא הכלי, וצריך הרוח לעלות חזרה אל המלכות, שהיא נמתקת בבינה, בסוד מפתחא, ולהתקשר בה אז גם הוא מקבל המיתוק דשיתוף המלכות בבינה, ויוכל להתלבש בגוף. וזה סוד וטמאה שבעת ימים, דהיינו ז"ס חג"ת נהי"מ שהמלכות צריכה לעלות, מבחינת המלכות אל הבינה, להתמתק בבינה. ומטרם שבאה לבינה, שה"ס יום השמיני לא עאלין רוחין לגבה לאתקשרא בה, אמנם עלית המלכות לבינה הווי אינה לצורך עצמה אלא לצורך טהרת הנשמה מנשיכת הנחש בערייתא בשעת לידתה. וז"ש, **ביומא תמינאה אתהדרו רוחא וגופא לאתחזאה** וכו'. כי אחר שהנשמה קבלה המיתוק מבינה נעשית ראויה להתקשר בהמלכות, שהיא מתוקנת בסוד המפתחא. והרוח יכול להתלבש בגוף. ומה שקוראה רוח ולא נשמה, הוא כי ביום השמיני כשמקבל מיתוק מבינה, בסוד עלית המלכות לבינה אין לה עוד בחינת ג"ר שהוא נשמה, אלא רק הקטנות בלבד שנקרא רוח.

ביותר על צד ימין, והזכר שבימין נכנע שאינו שולט, ואז זכר ההוא שיוצא מן הנוקבא, שהיא המלכות, מצד שמאלה, כל דרכיו כנקבה, וע"כ נקרא נקבה, אבל זכר היוצא מצד ימין, של המלכות, הוא השולט, והנקבה היוצאת עמו נכנעת, כי הצד שמאל אינו שולט. וע"כ כתוב עליו וילדה זכר.

(כו) וכמה אלף ורבבון וכו': וכמה אלפים ורבבות נשמות יוצאות בפעם אחת לעולם. ומיום שהוציאה אותם, אינן נקראות נפשות, שיקבלו הארתן מן המלכות, עד שמתישבים בגוף, וכמה הוא, הוא ל"ג ימים. היינו שכתוב, ושלשים יום ושלשת ימים וגו'. שעד אז, הגוף אינו שלט, שהנפש תתישב ותתלבש בו. וטמאה שבעת ימים, היינו הנפש, כי כל שבעת ימים אינן נכנסות רוחות אצלה, אל המלכות, להתקשר בה, וכל אלו שבעת ימים, הרוח הולך בגוף, כדי למצוא מקומו להתישב בו. ואז כתוב, והיה שבעת ימים תחת אמו, שהיא המלכות, שהוא נחתתיה ואינו יכול להתקשר בה.

(כז) וביומא תמינאה אתהדרו וכו': וביום השמיני, חוזר הרוח והגוף להראות לפני המלכה, ולהתקשר בה, ובדכר, דהיינו ב"א, בגוף ורוח. ושלשים יום ושלשת ימים תשב על דמי טהרה, שהוא כד' שהרוח יתישב בגוף. שואל, וגי' ימים מה הם עושים, ומשיב, אלא הם ג' ימים שלאחר המילה שהילד סובל מכאב המילה, והרוח אין משכנו שורה בגוף כבשאר ימים. וע"כ ושלשים יום ושלשת ימים תשב בדמי טהרה.

על דמי טהרה, לאתישבא רוחא בגופא. וג' ימים מאי עבידיתיהו. אלא שלשת ימים דמילה, דרביא כאיב, ג ורוחא לא שריא מדוריה בגופא כשאר יומין, ועל דא ושלשים יום ושלשת ימים תשב בדמי טהרה.

כח) בדמי טהרה בקדמיתא, ולבתר ימי טהרה. בדמי טהרה, אלין, דמי מילה, דמא ז בתר דמא דאתי מרביא, וקב"ה נטיר לאינון דמי כל אלין יומין, הה"ד, תשב בדמי טהרה. טהרה ה סתם, ולא אדכיר ה"א בתראה, דלא תימא טהרה דמטרוניתא, אלא ו טהרה סתם, דמי טהרה ז אקרון אלין דמי ה דכ"א. כט) בכל קדש לא תגע ואל המקדש וגו'. תא חזי, בכל יומא ויומא, כ"י, נטלא מבי מלכא מזונא לרוחיהון דבני נשא, וזנת * להו בקדושה. בר

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ז ורוחיא. ז ל"ג בתר דמא. ה סתים. ו טהרה. ז רביא.

ז (ויקרא יב).

ל"ג יום תשב בדמי טהרה

הסולם

מאמר

ימי טהרה. ומשיב, בדמי טהרה, אלו דמים של המילה, דם אחר הדם הבא מן הילד. והקב"ה שומר לאלו הדמים כל אלו הימים. ז"ש, תשב בדמי טהרה. טהרה סתם. שאין בה מפיק ה', ואינה נזכרת בקריאה יורה שאינו מזכיר ה' אחרונה של שם הוי"ה, שהיא המלכות. והוא, שאל תאמר שהמדובר היא בטהרת המטרוניתא, שהוא המלכות, שהיא אמה של הנשמה, אלא טהרה סתם, כי דמי טהרה סתם נקראים אלו דמים הטהורים, כי המדובר הוא רק בנשמה הנולדה ממנה, וכל עליות והתקשרות שנאמר במלכות, הם בבחינת מה שהמלכות הוא שורש אל הנשמה ההיא.

פירוש. דמי מילה, שהם ביום השמיני הם שורש דם טהור, הנמשך ממסך דמפתחא. והדמים הנמשכים בל"ג ימים הם נמשכים מדם טהור של המילה. וז"ש, בדמי טהרה, אלין דמי מילה, שהם שורשי דם טהור, דמא בתר דמא, והדם הנראה בל"ג יום, הם מבחינת דם מילה, שהוא דם טהור, דהיינו ממסך דמפתחא כנ"ל בדבור הסמוך. וקב"ה נטיר לאינון דמי וכו', כי אם לא היו דינים אלו דקטנות, לא היה אפשר שתקבל פעם בחינת ג"ר (כמ"ש לעיל ב"א ד"ה וכבר) וע"כ צריך הקב"ה לשמור אותם. כדי להכשירה לקבל ג"ר.

כט) בכל קדש לא תגע וגו' : בוא וראה, בכל יום ויום, כנסת ישראל, שהיא המלכות, לוקחת מזון מבית המלך בשביל הרוחות של בני אדם, ומזינה אותם בקדושה. חוץ מאלו הרוחות שהם בבחינת ל"ג ימי טהרה, עד שאלו

ובכדי לקבל בחינת נשמה, צריכה לשבת ל"ג ימים, בדמי טהרה. פירוש, כי דמים פירושן, הדינים המתגלים ממסך דקטנות, המונעים הג"ר. ויש דם טהור, ויש דם טמא, והוא, כי ב' מיני מסכים הם, שיש מסך דמנעולא, שהוא מצמצום א' ויש מסך דמפתחא שהוא מצמצום ב', (כנ"ל לך י"ג ד"ה ונתבאר). והדינים דמסך דמנעולא נקראים דמים טמאים, כי כל עוד שיש שמץ מזוהמתם בהנשמה אינה ראויה לשום אור. (כנ"ל ב"א ז' ד"ה וכבר) שזו"ה, וטמאה שבעת ימים. והדינים הנמשכים ממסך דמפתחא נקראים דמים טהורים, משום שהם ראויים לקבל אור. אמנם צריכה זמן שהמלכות תתקשר בחג"ת דז"א, שמהם מקבלת הג"ר. וז"ש ושלשים יום ושלשת ימים תשב בדמי טהרה לאתישבא רוחא בגופא, דהיינו שצריכה להשהות על הקטנות הממותק בבינה, הנקראת דמים טהורים ל' יום, כדי שהרוח יקבל בחינת הג"ר שלו, אשר אז הוא מתיישב בגוף. אבל לפי זה היה מספיק שלשים יום כנגד ג' ספירות חג"ת דז"א שכל אחת כלולה מעשר, וג' ימים מאי עבידיתייהו. ומשיב, אלא ג' ימים דמילה דרביא כאיב, ורוחא לא שריא וכו' כי אחר המילה צריכים ג' ימים לרפא המילה, שה"ס ג' קוין שמבחינת הקטנות, שבקבלתם מתרפאת המילה, והמלכות תוכל לעלות להתקשר בג' קוין דגדלות, שהם שלשים יום.

כח) בדמי טהרה בקדמיתא וכו' : שואל, תחילה אומר הכתוב, בדמי טהרה, ואחר כך (דפו"י דף מ"ג ע"ב *) דף מ"ד ע"א)

תזריע

יא

להני, עד דאתיישבן בגופא אינון רוחין, בתר תלתין ותלת יומין, אשגחת עלייהו כל יומא, ה דהא רוחין מתקשרן בגופא ו כשאר בני עלמא, כמה דהיא לא שריא אלא באתר שלים, כך . כל עובדוי כהאי גוונא, עד כ דאשתלימו. בכל קדש לא תגע, לאשגחא עלייהו.

ו) ואם נקבה תלד. כמה דאוקימנא, דשלטא סטר שמאלא יתיר ואתכפיא ימינא, ועל דא כלא על חד תרין, רחיקא נוקבא, מדכורא, לאתקשרא רוחא בגופא, דהא שמאלא לא אתיישבא הכי כ כימינא, ואשתכחת בתוקפא יתיר.

ה רעיא מהימנא

לא) * (ה) וביום השמיני ימול בשר ערלתו. פקודא דא, למגזר לתמניא יומין גזירו דקיימא קדישא. רזא עלאה, נ דכתיב, ו^א סוד יי ליראיו ובריתו להודיעם. למאן, לאינון יראיו אינון דחלי חטאה, דהא רזא דקיימא קדישא לא אתחזי לגלאה בר להו. ורזא דקיימא קדישא, הא אוקמוה ואתמר בכמה דוכתין.

לב) ורזא דא, לח' יומין, איהו חיובא על עלמא, לכל עמא קדישא. דכתיב, וביום השמיני ימול בשר ערלתו. יום השמיני, דא הוא את קיימא

חלופי גרסאות

ח והא. ט דשאר. י בהך עובדא עד דישתלימו. כ דאשתלימו. ל בימינא. מ תוספתא. נ מוסיף כמה דכתיב.

מסורת הוזהר

ה) חלק ג' רגו. ו) (תהלים כה) ב"א קמג צ"ג.

ואם נקבה תלד

גובר בה. צריכים לתקן גם דינים דשמאל שהם דינים דדכורא וע"כ נכפל הכל. שהטומאה היא שבועים, כנגד דינין דדכורא ודינין דנוקבא. וכן ימי טוהר הם ששים וששה ימים, ל"ג כנגד דינין דדכורא, ול"ג כנגד דינין דנוקבא.

רעיא מהימנא

לא) וביום השמיני ימול בשר ערלתו: מצוה זו, היא, למול לשמונת ימים מילת ברית קודש. והוא סוד עליון, שכתוב סוד ה' ליראיו ובריתו להודיעם. למי מודיע הסוד, שהוא ברית, לאלו היראים שהם יראי חסא, כי סוד ברית קודש אינו ראוי לגלות חוץ מלהם. וסוד ברית קודש, הרי העמדנו ולמדנו בכמה מקומות.

לב) ורזא דא לח' וכר': וסוד זה, שהוא, לשמונת ימים, הוא חיוב על העולם, לכל העם הקדוש. שכתוב, וביום השמיני ימול בשר ערלתו. יום השמיני, זה הוא אות ברית קודש, דהיינו ספירת היסוד, שהוא שמיני לכל

מאמר

הסולם

שאלו הרוחות מתישבים בגוף, אחר ל"ג ימים, היא משגחת עליהם בכל יום, כי אז הרוחות מתקשרים בגוף כשאר בני העולם. כמו שהיא, המלכות, אינה שורה אלא במקום שלם, כך כל מעשיה הוא באופן הזה, כלפי הרוחות של בני אדם, עד שנשלמו. ז"ש, בכל קדש לא תגע, שפירושו, להשיגח על הנשמות. כלומר, שאינה נוגעת בקדש לקבל מזון מן הקדש, שהוא ז"א, בסביל הרוחות.

ל) ואם נקבה תלד: היינו כמו שהעמדתי, שהוא משום שהצד שמאל שלט יותר והימין נכנע אליו, וע"כ הכל על אחד שנים, נתרקה הנוקבא, שהיא המלכות, מדכורא, שהוא ז"א, וכדי להתקשר הרוח שיתלבש בגוף, כי השמאל אינו מתישב בגוף כך כמו הימין, כי נמצא בתוקף הגבורות יותר.

פירושו. כי בימין שהוא זכר, לא היה להמתיק אלא דינים דנוקבא, שה"ס דמים טמאים וטהורים כנ"ל. אבל הנקבה שהשמאל (דפ"י דף מ"ד ע"א *) דף מ"ג ע"ב)

קדישא, ואיהו תמינאה לכל דרגין. וגזירו דההוא קיימא, לאעברא ם ההוא ערלה, * מקמי ברית.

לג) דהא בההוא זמנא דמתכנשי עמא קדישא לאעברא ההוא ערלה מקמי ברית, קב"ה כניש כל פמליא דיליה, ואתגלי ודאי ם לאעברא לההוא ערלה לעילא, מקמי ברית קיימא קדישא. דהא כל עובדין דישראל עבדין לתתא, מתערי עובדא לעילא. ובההוא זמנא אתדחייא ההוא ערלה, מכל עמא קדישא לעילא. ולההוא ערלה מתקני מאנא חדא בעפרא, לאשראה ההוא ערלה בגויה. ברזא דכתיב, (ז) ונחש עפר לחמו. (ח) ועפר תאכל כל ימי חיך.

לד) מכאן, דלא אצטריך לאנהגא קלנא בההוא אתר, אע"ג דמעברי ליה מקמי האי ברית, ודוכתיה, כד מתעברא מהאי ברית, עפרא איהו, ם דהרי בתר דההוא נחש אתעבר מקמי אדם, קב"ה שוי ליה מדוריה בעפר, דכתיב ם ועפר תאכל כל ימי חיך. וכיון דקב"ה כד אעבר ליה מקמי אדם שוי מדוריה בעפרא ואתקין ליה, כך בההוא גוונא ממש, אנן צריכין כד מעברין לערלה. לאתתקנא ליה עפרא, למהוי ביה מדוריה.

לה) כל בר נש אצטריך לקרבא ההוא ברא קרבנא לקב"ה, בחדוה, ברעו דלבא, למיעל ליה תחות גדפוי דשכינתא, ואתחשב קמי קב"ה דאיהו קרבנא, שלים לאתקבלא ברעוא.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ז) (ישעיה סה) פקודי רפו צ"מ. (ח) (בראשית ג) ם ל"ג ההוא ; ההיא. ע ל"ג לאעברא. ף דהא ; דאיהו. צ מוסיף כי עפר אתה ועפר. פקודי קא צ"ח.

מאמר

הסולם

מילה וערלה

לכל המדרגות, אם תספור המדרגות מחכמה ולמטה נמצא היסוד מדרגה השמינית. וכתר ה"ס א"ס שאינו מן המנין. והמילה של ברית ההוא. הוא. להעביר ערלה ההוא. שה"ס נחש הסמא. מפני הברית, שהוא יסוד הקדוש. ואין להקשות שפעם אומר שיום השמיני הוא בינה דהיינו ממטה למעלה. ופעם אומר שיום השמיני הוא יסוד. דהיינו ממעלה למטה. והוא מטעם ערך ההפכי שיש בין כלים לאורות. כי באור התחתון נכנס תחילה. ומתחילים מלמטה ובכלים העליונים נגמר תחילה ומתחילים ממעלה למטה.

לג) דהא בההוא זמנא וכו': כי בזמן ההוא שמתאספים העם הקדוש להעביר ערלה ההוא מפני הברית, הקב"ה אוסף כל הפמליא שלו. ומתגלה להעביר ודאי אותו הערלה למעלה מפני אות ברית קדש, שהוא היסוד. כי כל המעשים שישראל עושים למטה מעוררים מעשה למעלה. וע"כ בזמן ההוא (דפרי"י דף מ"ג ע"ב *) דף מ"ד ע"א:

לד) מכאן דלא אצטריך וכו': מכאן נשמע, שאין אדם צריך לנהוג בזיון במקום ההוא, דהיינו בערלה, אע"פ שמעבירים אותו מפני הברית. ומקומו, אחר שנעבר מברית הוה, הוא בעפר, שהרי אחר שנחש ההוא נעבר מפני אדם, נתן הקב"ה משכנו בעפר, שכתוב, ועפר תאכל כל ימי חיך. וכיון שהקב"ה כשהעביר אותו מפני אדם שם משכנו בעפר והתקין אותו, כך באותו אופן ממש, כשאנו מעבירים את הערלה, אנו צריכים לתקן בשבילו עפר, שיהיה בו משכנו.

לה) כל בר נש וכו': כל אדם צריך להקריב בן ההוא קרבן להקב"ה, בשמחה. ברצון הלב, להכניסו תחת כנפי השכינה. ונחשב

(לו) **קרבנא דא, כגוונא דקרבנא דבעירא, דא לח' יומין, ודא לח' יומין, דכתיב, ומיום השמיני והלאה ירצה, במאי ירצה. במעבר עליה חד שבתא, כיון דאעבר עליה חד שבתא, כדין ירצה דא לקרבנא, ודא לקרבנא. אמאי. בגין דאתדבק ואזדמן לגבי ההוא שבת, רזא דברית קדישא, ועל דא כלא ברזא עלאה ר' איהו. ע"כ. ט**

(לז) **אשה כי תזריע וילדה זכר וגו'. ר' יהודה פתח, אין קדוש כיי כי אין בלתך ואין צור כאלהינו, האי קרא קשיא, אין קדוש כיי, משמע דאיכא קדוש אחרא, בגין דכתיב כיי, ואין צור כאלהינו, משמע דאיכא צור אחרא. לח) אלא ודאי, אין קדוש כיי, דכמה קדישין נינהו, קדישין לעילא, דכתיב, ומאמר קדישין שאלתא. ישראל קדישין נינהו, דכתיב, קדושים תהיו. וכלהו קדישין, ולא קדישין כיי. ומ"ט. בגין דכתיב, כי אין בלתך. מאי, כי אין בלתך, אלא קדושה דקודשא ב"ה בלתי קדושא דלהון, ה דהוא לא אצטריך א לקדושה דלהון. אבל אינון, לאו אינון קדישין בלתך, ודא הוא, כי אין בלתך, אין קדושה דלהון, בלתך.**

(לט) **ואין צור כאלהינו. כמה דאוקמוה, דקב"ה צר צורה בגו צורה,**

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ט לעיל אות א צ"א. י' (ש"א ב) חלק ב' בהשמטות רעא. חלק ג' יט: רמג. דגה. תקוני זהר בהקדמה ו: ט: כ) (דניאל ד) פקודי ריד צ"ש. ז) (ויקרא יט) יתרו קיט צ"מ.

ק בקרבנא. ר ל"ג איהו. ט בדפו"י כתב רע"ז ב פקודא דא חתן למחזי וכו'. ת דהא. א לקודשא.

מאמר

הסולם

ואין צור כאלקינו

ונחשב לפני הקב"ה שהוא קרבן שלם להתקבל ברצון.
(לו) **וקרבנא דא כגוונא וכו': וקרבן הזה, הוא כמו קרבן מן הבהמה, כי זה לח' ימים וזה לח' ימים, שכתוב, ומיום השמיני והלאה ירצה. במה ירצה. הוא, מפני שעבר עליו שבת אחד. כי בין ח' ימים נזכרו להיות שבת אחד. כיון שעבר עליו שבת אחד, או ירצה זה לקרבן, שהיא הבהמה, וזה לקרבן שהוא ילד הנימול. למה. הוא משום שנתדבק ונזדמן לשבת הזה, שהיא המלכות, סוד ברית קודש, שהוא היסוד. כלומר שבשבת נמצא היסוד בכל שלמותו. ע"כ מקבל ממנו הילד הארה לתקון ברית קודש שלו. וכן הבהמה ירצה לקרבן, כי הקרבן מיוחד יסוד ומלכות, וצריך משום זה לקבל תקון מיסוד השלם ביום השבת. וע"כ הכל הוא בסוד עליון. (ע"כ רע"א מהימנא).**

כה', משמע שיש קדוש אחר על כל פנים, הגרוע מעט מה', משכתוב כה'. וכן, אין צור כאלקינו, משמע שיש צור אחר, אלא שהוא גרוע מעט מה'.
(לח) **אלא ודאי אין וכו': ומשיב, אלא ודאי, אין קדוש כה', כי יש הרבה קדושים, יש קדושים למעלה דהיינו המלאכים, שכתוב, ומאמר קדישין שאילתא. וכן ישראל קדושים הם, שכתוב, קדושים תהיו. וכולם קדושים, ואינם קדושים כה'. ומהו הטעם. משום שכתוב, כי אין בלתך. מהו, כי אין בלתך, אלא קדושתו של הקב"ה הוא בלי קדושה שלהם, של המלאכים ושל ישראל, כי הוא לא צריך לקדושה שלהם. אבל הם אינם קדושים בלתך, וזה הוא, כי אין בלתך אין קדושה שלהם. בלתך.**

(לט) **ואין צור כאלקינו: פירושו הוא, כמו שהעמידוהו, שהקב"ה צר צורה בתוך צורה, דהיינו צורת העובר בתוך צורת אמו, ומתקן אותה, ונופח בה רוח החיים, ומוציא אותה לאויר העולם. פירוש אחר, ואין צור כאלקינו**

(לז) **אשה כי תזריע וגו': ר' יהודה פתח, אין קדוש כה' כי אין בלתך ואין צור כאלקינו, מקרא זה קשה, שכתוב, אין קדוש כה' (דפו"י דף מ"ד ע"א)**

ותקין ליה, ונפח רוחא דחיי, ואפיק ליה לאוירא דעלמא, ד"א, ואין צור כאלהינו. אית צור, דאקרי צור, (m) הביטו אל צור חוצבתם. (a) והכית בצור. הנני עומד לפניך שם על הצור בחורב. וכלהו אקרון צור, ואין צור בכלהו כאלהינו, דיליה שולטנו ומלכותא על כלא.

(מ) רבי חייא ור' אחא הוו יתבי ליליא חד קמיה דרבי אבא. קמו בפלגות ליליא למלעי באורייתא. עד דנפקו לבר, חמו חד ככבא דהוה בטש ג' זמני, בככבא אחרא וסתים נהוריה. אדהכי שמעו תרי קלי בתרי סטרי, קלא חד לסטר צפון לעילא, וקלא * חד לתתא. והוא קלא אכריו ואמר, עולו

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(m) (ישעיה נא) יתרו צא צ"ג. (ו) (שמות יז) חלק ב' בהשמטות רעא : זהר חדש ל ט"ב שכ"ג ט"ד שכ"ז.

ב אבא הו

הסולם

מאמר

כוכבא דבטש ג' זמני בכוכבא

וח"ש קמו בפלגות ליליא וכו' חמו חד ככבא דחוח בטש ג' זמני בככבא אחרא וסתים נהוריה. חד כוכבא, ה"ס קו האמצעי, דהוה בטש בככבא אחרא, היינו בקו שמאל, וסתים נהוריה היינו שסתם אור הג"ר שלו. ג' זמני, היינו שעשה היחוד של ג' קוין המתיחדים לאחד. ואלו ב' פעולות במפתחא ומנעולא הנפעלים ע"י מסך דחירק, (כנ"ל לך י"ג ד"ה ונתבאר) הם מכונים ב' קולות (כמ"ש לעיל ויקהל אות ש"ט בהסולס באורך ע"ש) וז"ש, אדהכי שמעו תרי קלי בתרי סטרי, דהיינו ב' פעולות שבקו האמצעי, קלא חד לסטר צפון לעילא, שהוא קול דמפתחא, דהיינו הממותק בבינה, וקלא חד לתתא, שהוא קול דמנעולא, דהיינו קול המלכות שלמה של גמתיקה בבינה. והוא קלא, של המנעולא, שהוא פעולה א' דקו האמצעי שהוא עיקר הכח הממעט קו השמאל, אכריו ואמר, עולו ואתבנישו לאתרייכו, היינו לאותם הדבוקים בקו שמאל ורוצים להמשיך מג"ר דשמאל אומר להם הקול הזה דמנעולא, שיתאספו וישובו למקומם, בסוד, אם רץ לכך שוב לאחור. כי אסתמרותא דנוקבא פתיחא, כי נפתחה השמירה של המלכות, כי עד חצות לא היה שמירה לקו שמאל של המלכות, והיו הרשעים יכולים לינק מקו שמאל אבל עתה בחצות, שכבר שולט קו האמצעי, וגיליה המנעולא, הממעט קו השמאל וסותם אותו, יש שמירה שלא יוכלו עוד הרשעים לינק מה מן השמאל שבמלכות. וח"ש קב"ח. שהוא קו

כאלקיננו. שיש צור, שהוא רק נקרא צור, כמ"ש, הביטו אל צור חוצבתם. והכית בצור. הנני עומד לפניך שם על הצור. וכולם נקראים צור, ואין צור בכלום כאלקיננו, שיש לו ממשלה ומלכות על כל.

(מ) רבי חייא ור' אחא וכו' : ר"ה ור"א היו יושבים לילה אחד לפני ר' אבא. קמו בחצות לילה לעסוק בתורה. בעוד שיצאו לחוץ, ראו ככב אחד שהיה מכה שלש פעמים בככב אחר וסתם אורו. בתוך כך שמעו ב' קולות בב' צדדים, קול אחד לצד צפון למעלה. וקול אחד למטה. וקול ההוא שלמטה מכריו ואמר, הכנסו והתאספו למקומכם, כי עתה נפתחה השמירה של הנוקבא, שהיא המלכות, כי הקב"ה נכנס לטייל בגן, להשתעשע עם הצדיקים אשר בגן. עבר קול ההוא ונשתתק. פירוש. הלילה נחלק לד' חלקים חסד וגבורה ת"ת ומלכות. שבחצי הלילה הראשון שולטים ב' קוין חסד וגבורה שבמלכות, ובחצות לילה מתחיל לשלוט ת"ת שהוא קו אמצעי להכריע וליחד ב' הקוין חסד וגבורה שבמלכות. (ע"י לעיל ויקהל אות ט"ו בהסולס שהארכנו לבאר זה היטב) שז"ס שהקב"ה, שה"ס ת"ת, קו האמצעי, נכנס בגן עדן, שהוא המלכות, ומיחד ימין ושמאל, שבה. ונודע שכדי ליחד הימין והשמאל, מוכרח הקו האמצעי להמשיך המסך דחירק בשתי בחינותיו, במפתחא ובמנעולא, שאין השמאל נכנע להתיחד עם הימין זולתם, (כנ"ל לך דף י"ג ד"ה ונתבאר, ע"ש) שהמסך הזה ממעט הג"ר דקו שמאל וסותם אותו. ע"ש.

(דפו"י דף מ"ד ע"א * דף מ"ד ע"ב)

ואתכנישו לאתרייכו, השתא אסתמרותא דנוקבא פתיחא, קב"ה עאל ז לטיילא בגנתא, לאשתעשעא בצדיקיא די בגנתא, אעבר ההוא קלא ושכיך.
 מא/א) אהדרו ר' אחא ור' חייא, אמרו, הא ודאי עדן רעותא, דאתערותא דכ"י ו' הוא לאתחברא במלכא קדישא, א"ר אחא, ודאי, לא ז אתחברת ה לה כ"י בקב"ה אלא מגו שירתא, מגו שבחא ו דילה לגביה.
 מא/ב) עד דאתי צפרא, ואושיט לה מלכא חוטא דחסד, ורזא דמלה כמה דאמרינן, ויושט המלך לאסתר את שרביט הזהב אשר בידו וגו'. ולא תימא דלה בלחודהא אושיט לה מלכא דא, אלא לה, ולכל אינון דמתחברן בה. תא ונתחבר כחדא. יתבו.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ז לבנתא לאשתעשעא לטיילא. ה אבא. ו מוסיף
 עדן הוא. ז אנגידת; אתקרב. ח ליה. ט דיליה.

(אסתר ה).

כוכבא דבטש ג' זמני בכוכבא

הסולם

היכל

נחשב הארתם לפנימיות. וז"ש כאן. אהדרו ר' אחא ור' חייא. דהיינו שלא יצאו לחוק. דהיינו לקבל הארה מקו שמאל, אלא חזרו לפנימיות לבית. כי כבר נתיחדו ימין ושמאל ע"י קו האמצעי. שהארתם נבחן לפנימיות. וז"ש, לא אתחברת לה כ"י בקב"ה אלא מגו שירתא, מגו שבחא דילה. כי בשעת שליטת השמאל שבמלכות, דהיינו טרם נקודת הצות לילה. המלכות, שעיקר בנינה הוא מקו שמאל. אע"פ שהיא חושך בלי החסדים דקו האמצעי. מ"מ היא מרוחקת מן הת"ת שהוא קו האמצעי הנוטה לחסדים ולימין, כמו הקו שמאל מטרם הכרעת קו האמצעי (כנ"ל ב"א דף נ"ז ד"ה וזה ע"ש) ובחצות לילה, כשבא הקב"ה ויחד השמאל עם הימין בב' פעולותיו הנ"ל, אז הכירה המלכות בשבחו של הקב"ה שהוא קו האמצעי, מחמת שלמות היחוד דימין ושמאל. ואז נתחברה עם הקב"ה.

קו האמצעי. עאל לטיילא בגנתא, שהוא המלכות. שהוא מגלה קול הזה דמנעולא. אעבר ההוא קלא ושכיך. דהיינו אחר שהשמיע הכרוז הנ"ל, והכל ראו שנסתם קו השמאל, אז נשתתק, דהיינו שנגנז. כדי שיוכל לשלוט הקול שמצד צפון, שהוא פעולה הב' שבמסך דחירק, הבא ממלכות הממותקת בבינה, שה"ס מפתחא, כדי שיוכל לחזור ולהמשיך בחי' ו"ק דג"ר דקו שמאל, (כנ"ל לן י"ג ד"ה ונתבאר, ולעיל ויקהל אות ש"ט בהסולם) ולולא שנשתתק הקול דמנעולא, לא היה יכול לשלוט הקול דמפתחא, ולא היה אפשרות להמשיך בחינת ג"ר לגמרי. כמ"ש שם.

מא/א) אהדרו ר' אחא וכו'; חזרו ר' אחא ור' חייא לבית, ואמרו, הנה ודאי עת רצון, שהיא התעוררות כנסת ישראל להתחבר במלך הקדוש, שהוא ז"א, שהוא קו אמצעי. א"ר אחא, ודאי, שלא נתחברה כנסת ישראל בהקב"ה אלא מתוך שירה. מתוך השבח שלה אליו.

מא/ב) עד דאתי צפרא וכו': עד שמגיע הבקר, והמלך מושיט לה חוט של חסד, שאז מתלבשח החכמה שבה בחסד ונשלמח וסוד הדבר כמו שנאמר, ויושט המלך לאסתר את שרביט הזהב אשר בידו. שהמלך הוא ז"א, ואסתר, היא המלכות. ושרביט הזהב, הוא חוט של חסד. שעם התלבשות בו החכמה שבמלכות נקרא, שרביט של זהב. ואל תאמר שלה לבדה מושיט המלך השרביט של זהב, אלא לה, ולכל אלו שמתחברים בה. בא ונתחבר יחד. ישבו.

פְרוּשׁ. כי לעיל אומר, עד דנפקי לבר, חמו וכו', שהפירוש הוא, כי מטרם נקודת החצות, שאז זמן שליטת השמאל, נבחן הארתו לבחינת חיצוניות. וז"ש, שעוד מטרם דנפקי לבר, מטרם שקבלו הארה חיצוניות משמאל, כבר ראו איך חד ככבא דחיה בטש וכו' דהיינו שהגיע נקודת החצות והאיר קו האמצעי, בב' פעולותיו, ויחד השמאל עם הימין, ואז (דפו"י דף מ"ד ע"ב)

(מב) פתח רבי אהא ואמר, (ט) ויאמר יי' אלהים לא טוב היות האדם לבדו וגו'. אמאי פתח קרא הכי, כ אלא הא אתמר, דעל דא לא כתיב, כי טוב בשני, בגין דזמין אדם לאתפרשא, וכתיב, לא טוב היות האדם לבדו. (מג) וכי לבדו הוה, והא כתיב, (ט) זכר ונקבה בראם. ותנינן אדם דו פרצופין אתברי, ואת אמרת, לא טוב היות האדם לבדו. אלא דלא אשתדל בנוקביה, ולא כ הוה ליה, סמך לקבליה, בגין דהוה בסטרוי, והוה כחדא מאחורא, וכדין הוה האדם לבדו. (מד) אעשה לו עזר כנגדו. מהו כנגדו, לקבל אנפוי, לאתדבקא דא בדא אנפין באנפין, מה עבד קב"ה, נסר ליה ונטיל נוקבא מניה, הה"ד, (ז) ויקח אחת מצלעותיו. מהו אחת. דא נוקבא דיליה. (ח) כד"א, (ק) אחת היא יונתי תמתי. ויביאה אל האדם, אתקין לה ככלה ואייתי, נ לה למהוי לקביל אנפוי גהירין אנפין באנפין. ובעוד דהוה מתדבקא נוקבא בסטרוי, (ס) הוה האדם לבדו. לבתר, סליקו תרין, וקמו (ע) שבע כחדא. (מה) ת"ח, בשעתא (פ) דאתתקנת לגבי אדם, קב"ה בריך לון, הה"ד, (ו) ויברך אותם אלהים. כחזן דמברך לכלה בשבע ברכות. מכאן אוליפנא, חתן וכלה, כיון דאתברכן בשבע ברכות אתדבקן כחדא, כדוגמא דלעילא.

חלופי גרסאות

י אבא. כ א"ל. ל הוה. מ ל"ג כד"א אחת היא יונתי תמתי. נ מוסיף לה ככלה. ס הוא. ע תלת; שית. פ דאתכנס; דאתכנש.

מסורת הזהר

(ט) (בראשית ב) ב"א רכט צ"ב. (פ) (שם ה) ב"ב רד צ"א. (צ) (שם ב) ב"א רלו צ"ז. (ק) (שיר ו) בשלח נו צ"ע. (ר) (בראשית א) וארא לג צ"ה.

ויקח אחת מצלעותיו

אלא שלא השתדל בנוקביה, ולא היתה לו, עזר כנגדו, משום שהיתה בצדו, והיו דבוקים יחד מאחוריהם, ואז היה האדם לבדו. (מד) אעשה לו עזר כנגדו: מהו כנגדו: ומשיב, פירושו כנגד הפנים, כדי שיתחברו זה בזה פנים בפנים. מה עשה הקב"ה, נסר אותו ולקח הנקבה ממנו. ז"ש, ויקח אחת מצלעותיו. מהו אחת. הוא הנוקבא שלו. כש"א, אחת היא יונתי תמתי. ויביאה אל האדם, היינו שהתקין אותה ככלה, והביאה שתהיה כנגד פניו מאירים פנים בפנים. ובעוד שהיתה הנוקבא מתדבקת בצדו, היה האדם לבדו. ואח"כ עלו שנים, ונודווגו, וקמו שבע יחד, דהיינו קין עם תאומתו והבל עם ב' תאומות, הרי חמשה, ועם אדם וחווה, הם שבעה. (מה) ת"ח בשעתא דאתתקנת וכי: בוא וראה, בשעה שחווה נתתקנה אל אדם. הקב"ה בריך אותם. ז"ש, ויברך איתם אלקים. כמו חזן המברך את הכלה בשבע ברכות. מכאן למדנו, חתן וכלה, כיון שנתברכו בשבע ברכות

הסולם

מאמר

(מב) פתח ר' אהא וכו': פר"א ואמר, ויאמר ה' אלקים לא טוב היות האדם לבדו וגו'. שואל, למה פתח הכתוב כן. ומשיב, אלא למדנו, שעל כן לא כתוב, כי טוב, ביום שני, משום שאדם עתיד להתחלק, דהיינו שיתחלק ממנו הצלע לבנין הנוקבא. פירושו, כי יום שני ה"ס גבורה וקו השמאל (כנ"ל ב"א דף ג"ו ד"ה כד) והשלמת קו השמאל הוא רק במלכות הנבנית ממנו, וכיון שאדם, שה"ס ז"א, היה לבדו, ועוד לא נתנסרה ממנו המלכות. וכתוב, לא טוב היות האדם לבדו. ע"כ לא נאמר כי טוב ביום שני. כי מטרס שהמלכות נתנסרה מד"א, ונבנית לפרצוף בפני עצמה, לא נשלם קו השמאל דז"א, שהוא יום שני, ונאמר עליו לא טוב וגו'. (מג) וכי לבדו הוה וכו': שואל, וכי היה לבדו, והרי כתוב, זכר ונקבה בראם. ולמדנו שאדם הראשון נברא דו פרצופין, דהיינו ב' פרצופין זכר ונקבה דבוקים זה בזה מאחוריהם. ואתה אומר, לא טוב היות האדם לבדו. ומשיב, (דפו"י דף מ"ד ע"ב)

(מו) ועל דא מאן דאתי לאתחברא באנתו ז דאחרא, הא פגים זווגא, דהא זווגא דכ"י, ביה בקב"ה בלחודוי, בזמנא דאיהו ברחמי, ובזמנא דאיהו בדינא. ת"ח, מאן דמתחבר באנתו ז דאחרא, כאילו משקר ביה בקב"ה ובכ"י, ועל דא קב"ה לא ט מכפר ליה בתשובה, ותשובה תליא עד דיסתלק מעלמא, הה"ד, ט) אם יכופר העון הזה לכם עד תמותון. ואימתי, בשעתא דעאל בתשובה לההוא עלמא, ואית ליה לקבלא עונשא.

(מז) רבי אלעזר אמר, מאן דמשקר בכ"י, לא יתקבל בתשובה, עד דיתדן בדינא דגיהנם. כ"ש, מאן דמשקר בכ"י ובקב"ה. וכ"ש אי אטרה ליה לקודשא ב"ה למעבד דיוקנא דממזר באנתו ז דאחרא, ואכחיש ז פומכי * דמלכא.

(מח) ר' חייא פתח ואמר, ז) גוזל אביו ואמו וגו'. אביו, דא קב"ה. אמו, דא כ"י. מאי גוזל. כד"א, ז) גזלת העני בבתיכם. ומאן איהו, מאן דחמיד אתא אחרא דלאו איהי בת זוגיה.

(מט) תמן תנינן, כל הנהנה מן העולם הזה בלא ברכה, כאלו גוזל לקב"ה וכ"י, דכתיב גוזל אביו ואמו וגו'. כל הנהנה מן העולם הזה, כלל דא, איהו ז אינתו. מאן דאתדבק באנתו למהני מנה, ואע"ג, דאיהי פנויה, ואהני מנה בלא ברכה, כאלו גוזל קב"ה וכנסת ישראל. מ"ט, בגין דזווגא

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ט) (ישעיה כב) חלק ב' בהשמטות דעג. חלק ג' קכא. שז: זהר חדש לה ט"ג ש"מ שמי"ה מב ט"ב ש"א. ה) (משלי כח) לך י צ"א. א) (ישעיה ג) משפטים קמב צ"פ. דרך אמת ז] נלוי של מלך.

גוזל אביו ואמו

הסולם

מאמר

ישראל ובהקב"ה. וכל שכן אם מטריח הקב"ה לעשות צורת ממזר באשת אחר, ומשקר במלך בפרהסיא בגלוי.

ברכות מתדבקים יחד, כדמיון שלמעלה, שהמלכות מתברכת בו' ברכות מחג"ת נה"מ דז"א.

(מח) ר' חייא פתח וכו': רח"פ ואמר, גוזל אביו ואמו וגו'. אביו, זה הקב"ה, אמו, זו כנסת ישראל. מהו גוזל, הוא כמש"א, גזלת העני בבתיכם, ומה היא הגזילה, מי שחומד אשה אחרת שאינה בת זוגו.

(מו) ועל דא מאן וכו': ועל כן מי שבא להתחבר באשת אחר, הוא פוגם הזווג, כי הזווג של כנסת ישראל, הוא בהקב"ה בלבד, הן בזמן שהוא ברחמים והן בזמן שהוא בדין. בוא וראה, מי שמתחבר באשת אחר, הוא כאלו משקר בהקב"ה ובכנסת ישראל, וע"כ הקב"ה אינו מכפר לו על ידי תשובה, והתשובה תלויה לו עד שיסתלק מן העולם. ז"ש, אם יכופר העון הזה לכם עד תמותון, ומתי מתכפר לו, הוא, בשעה שנכנס בתשובה לעולם ההוא, ויש לו לקבל עונש שט, ואז מכופר לו.

(מט) תמן תנינן וכו': שם למדנו, כל הנהנה מעולם הזה בלא ברכה, כאלו גוזל להקב"ה וכנסת ישראל, שכתוב גוזל אביו ואמו ואומר אין פשע חבר הוא לאיש משחית. כל הנהנה מן העולם הזה, כלל זה, שאומר כל הנהנה, הוא אשה, כי מי שמתדבק באשה להנות ממנה, ואע"פ, שהיא פנויה, ונהנה ממנה בלא ברכה, דהיינו בלי שבע ברכות שמתברכים את הכלה, הוא, כאלו גוזל להקב"ה וכנסת ישראל, מהו הטעם, משום שהזוג שלהם

(מז) ר' אלעזר אמר וכו': מי שמשקר בכנסת ישראל, דהיינו שבא להתחבר באשת אחר, אינו מתקבל על ידו תשובה, מטרים שדנדו בגיהנם. כל שכן, מי שמשקר בכנסת (דפו"י דף מ"ד ע"ב)

דלהון, בשבע ברכות הוא. ומה על פנויה כך, מאן דיתדבק באנתו דאחרא, דקאים כגוונא דלעילא, בזווגא דז' ברכות, על אחת כמה וכמה.

(ג) א חבר הוא לאיש משחית, דא ירבעם, כמה דאוקמוה, ד ואמר אין פשע דאמר הא פנויה היא, אמאי אסור. בגין דא גוזל אביו ואמו הוה. ולא עוד אלא דחבר הוא לאיש משחית. מאן הוא איש משחית. דפגים דיוקנא ותקונא דלעילא. כ"ש מאן דחמיד לאנתו דחבריה ו לאתדבקא בה, * דפגים יתיר. ועל דא אתפגים הוא לעלמין. איש משחית, דפגים לעילא, ופגים לתתא, ופגים לנפשיה, ד דכתיב משחית, וכתיב, א משחית נפשו הוא יעשנה.

נא) רבי אבא פתח ואמר, ד ויאמר שלחני כי עלה השחר וגו'. ויאמר שלחני, וכי עקוד הוה בידיה דיעקב. אלא זכאין אינון צדיקיא, דקודשא ב"ה חס על יקרא דלהון, ולא שביק לון לעלמין. הה"ד, א לא יתן לעולם מוט לצדיק. והא כתיב, א ותקע כף ירך יעקב.

נב) אלא לדידיה ח גבה. והא אתמר, כתיב א והוא לן בלילה ההוא במחנה. וכתיב ויקחם ויעבירם את הנחל מאי הוה דעתיה דיעקב, למעברא להון ב הנחלא בליליא. אלא חמא מקטרגא אזיל בין משריאי דיליה, אמר יעקב אעבר לגיסא אחרא דנהרא, דלמא לא ישתכח ערבוביא.

נג) מאי קא חמא. חמא שלהובא דאשא מלהטא, אזלא א וטאס בין

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ב) (משלי כח) לעיל אות מח צ"ת. ג) (משלי ו). ד) (בראשית לב) תולדות עא צ"י. ה) (תהלים נה) משפטים קכא צ"י. ו) (בראשית לב) בא נו צ"י. ז) (שם) חלק ג' רמב: דרך אמת ה) הוה חמוטט בין מחנות שלו

ג אחרא. ד ואומר. ה ל"ג הוי. ו ואתדבק. : הה"ד. ח גרם; גבר. ט לנחלא. (שם) חלק ג' רמב:

הסולם

שלחני כי עלה השחר

מאמר

ויאמר שלחני כי עלה השחר וגו'. ושואל, ויאמר שלחני, וכי אסיר היה בידו של יעקב. ומשיב, אלא אשרי הם הצדיקים, שהקב"ה חס על הכבוד שלהם, ואינו עוזב אותם לעולם. ז"ש, לא יתן לעולם מוט לצדיק. ושואל, והרי כתוב, ותקע כף ירך יעקב.

נב) אלא לדידיה גבה וכו': ומשיב, אלא המלאך לקח את שלו. ולמדנו, שכתוב והוא לן בלילה ההוא במחנה. וכתוב, ויקחם ויעבירם את הנחל. ושואל, מה היה דעתו של יעקב, להעבירם את הנחל בלילה. ומשיב, אלא ראה את המקטרג שהולך בין המחנות שלו, אמר יעקב אעבירם לצד האחר של הנהר. אולי לא תהיה מבוכה.

נג) מאי קא חמא וכו': ושואל, מה ראה. ואומר, ראה שלהבת אש לוחטת הולכת ומעופפת בין מחנותיה, אמר יעקב, מוטב לקחת אותם מכאן

שלהם. הוא בשבע ברכות. והנהנה בלי שבע ברכות, פוגם שבע ברכות שלמעלה. ומה על פנויה כך, כ"ש מי שמתדבק באשת אחר, שהיא עומדת בזווג בשבע ברכות, על ידי בעלה, כעין של מעלה, על אחת כמה וכמה.

ג) חבר הוא לאיש משחית: זה ירבעם, כמו שהעמידוהו. (ברכות לה): ואמר אין פשע שאומר הרי פנויה היא, למה אסור. משום זה הוא גוזל אביו ואמו. ולא עוד אלא שהוא חבר לאיש משחית. מי הוא איש משחית. הוא מי שפוגם הצורה והתקון של מעלה. כל שכן מי שחומד אשת חברו להתדבק בה, שפוגם יותר. וע"כ הוא נפגם לעולם. איש משחית, כי פוגם למעלה, ופוגם למטה. ופוגם את נפשו, שכתוב משחית, וכתוב, משחית נפשו הוא יעשנה.

נא) רבי אבא פתח וכו': רא"פ ואמר, (דפו"י דף מ"ד ע"ב *) דף מ"ה ע"א)

משרייתיה אמר יעקב מוטב לנטלא מהכא, ונהרא פסיק בגוון, ולא ישתכח ערבוביא. מיד ויקחם ויעבירם את הנחל. ויותר יעקב לבדו, מכאן אוליפנא מאן דאשתכח בלחודוי בביתא בליליא, או ביממא . בבית מיוחדא, כ"ש בליליא, מאי מיוחדא. מיוחדא משאר ביתין. או מאן דאזיל בלחודוי בליליא יכיל לאתזקא. (נד) תא חזי ויותר יעקב לבדו, כדין ויאבק איש עמו וגוי. תנינן מסטרא דדינא קא אתי, ו שולטניה בסטר ליליא. מאי בסטר ליליא. לאעלא , בגלותא כיון דסליק נהורא, תשש חיליה, ואתגבר עליה n חיליה דיעקב. נ דהא ממטרא דליליא קא אתי, ובזמנא דהוה ליליא לא הוה יכיל ביה יעקב. כד סליק נהורא אתתקף חילא דיעקב, ואחיד ביה, ואתגבר עליה. חמא ליה יעקב דהא שליחא הוא. (נה) א"ל שבוק לי דלא יכילנא לך. מ"ט לא יכיל ליה. בגין דהוה סליק נהורא, ואתבר חילא דדידה, דכתיב n ברן יחד ככבי בקר ויריעו כל בני אלהים. מאי ויריעו. דאתברו כל אינון דאתיין מסטרא דדינא. כדין o אתתקף יעקב ואחיד ביה.

(נו) אמר ליה שלחני כי עלה השחר, מטא זמנא לשבחא שבחא דקב"ה, ולא תכנשא. ויאמר לא אשלחך כי אם ברכתני, אם תברכני מבעי ליה, מאי אם ברכתני. אלא אמר ליה יעקב, ודאי אבא בריך לי אינון ברכאן דבעא לברכא לעשו, ומסתפינא מנך, על אינון ברכאן, אי אודית עליהו, e אי לאו, או תשתכח עלי מקטרגא בגיניהון.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

י ל"ג בבית. כ דשולטניה. ל גלותא. מ ל"ג חיליה. נ הוה. o אתקף. e ל"ג אי ; מוסיף או אל.

ח (איוב לח) ב"ב כט צ"ד.

שלחני כי עלה השחר

הסולם

מאמר

הלילה בא. וע"כ בזמן שהיה לילה לא יכול לו יעקב, וכשעלה האור נתחזק כחו של יעקב, ואחזו בו ונתגבר עליו. אז, ראה אותו יעקב שהוא מלאך.

(נה) א"ל שבוק לי וכו' : אמר לו, המלאך, עזוב אותי, כי איני יכול לך. מהו הטעם שלא יכול לו. משום שעלה האור ונשבר כה שלו. שכתוב, ברן יחד ככבי בקר ויריעו כל בני אלקים. מהו ויריעו. היינו שנשברו כל אלו שהם מצד הדין. ויריעו, פירושו שנשברו, מלשון רועה התרועעה הארץ. בני אלהים, היינו אותם הבאים מצד הדין הנקי אלקים. אז נתחזק יעקב ואחזו בו.

(נו) א"ל שלחני כי וגו' : אמר לו, שלחני כי עלה השחר. היינו שהגיע הזמן להתקבץ ולשבח שבחו של הקב"ה. ויאמר לא אשלחך כי אם ברכתני. שואל, אם תברכני היה צריך לומר

מכאן לעבר הנהר, והנהר יפסיק ביניהם, ולא תמצא מבוכה. כי המזיקים אינם עוברים נהרות. מיד, ויקחם ויעבירם את הנחל ויותר יעקב לבדו. וכיון שיעקב הפריע אותו מלהזיק המחנות, ע"כ נגע בכף ירכו ותקע כף ירך יעקב. כי לקח זמנו את שלו. מכאן למדנו, מי שנמצא לבדו בבית בלילה, או ביום בבית מיוחד, ומכל שכן בלילה, בבית מיוחד. מהו בית מיוחד. היינו שמיוחד ונפרד משאר בתים. או מי שהולך לבדו בלילה יכול להנזק.

(נד) ת"ח ויותר יעקב וכו' : בוא וראה, ויותר יעקב לבדו אז ויאבק איש עמו וגוי. למדנו, המלאך מצד הדין הוא בא, וממשלתו בצד של הלילה, מהו בצד לילה. היינו שהוא ממונה להכניס את ישראל בגלות שהוא בחינת לילה וחשך. כיון שעלה האור, נחלש כחו, ונתגבר עליו כחו של יעקב. כי מצד של

(דפו"י דף מ"ה ע"א)

(נז) מיד אמר ליה, ויאמר לא יעקב יאמר עוד שמך. מאי קאמר ליה, אלא הכי קאמר ליה, לאו בחכימו, ולא פ בעוקבא, רווחת לאינון ברכאן, לא יאמר עוד שמך יעקב, דהא לאו בעוקבא הוה, כי אם ישראל, צ ישראל ודאי אודי עלך, ומניה נפקו ברכאן, בגין דאנת אחיד ביה, ועל דא, אנא וכל שאר אוכלוסין, אודינא עליהו.

(נח) כי שרית עם אלהים ועם אנשים ותוכל, ק עם אלהים כל אינון דאתיין מסטרא דדינא קשיא. ועם אנשים, דא עשו ואוכלוסין דיליה. ותוכל, יכילת להון, ואינון לא יכלין לך. ולא שביק ליה יעקב, עד דאודי ליה על אינון ברכאן, הה"ד ויברך אותו שם.

(נט) ת"ח, בשעתא דסליק נהורא, אתכפיין כל אינון מארי דדינין, ולא משתכחי, וכ"י משתעי ביה בקב"ה. וההיא שעתא ו עידן דרעוא הוא ר לכלא, ואושיט לה מלכא ולכל אינון דמשתכחי עמה, שרביטא דחוטא דחסד, לאשתכחא בשלימו במלכא קדישא, והא אתמר.

(ס) תא חזי, בשעתא דקב"ה אשתכח בה בכ"י, באינון זמנין דאשתכח עמה, והיא מתערת רעותא לגביה בקדמיתא, ומשכאת ליה לגבה, בסגיאנות חבתא ה ותיאובתא, כדין אתמליא מסטרא דימינא, וכמה אוכלוסין משתכחי

חלופי גרסאות

פ מוסיף בעוקבא דילך. צ ל"ג ישראל. ק ל"ג עם. ר דכלא. ש ותא; תא. ת ל"ג ותיאובתא דרך אמת ו [שעת רצון הוא. ז] עיין בפרדס רמונים מהרמ"ק שער ח פרק כ.

מאמר

הסולם

שלחני כי עלה השחר

להם, והם לא יוכלו לך. ולא עזב אותו יעקב, עד שהודה לו על אלו הברכות. ז"ש ויברך אותו שם.

(נט) ת"ח בשעתא דסליק וכ"י: בוא וראה, בשעה שהאור של הבינה, עולה, נכנעים כל אלו בעלי הדינים ואינם נמצאים, וכן ישראל מספרת עם הקב"ה. ושעה ההיא עת רצון היא לכל, והמלך מושיט לה, להמלכות, ולכל אלו הנמצאים עמה, שרביט חוט של חסד, להמצא בשלמות במלך הקדוש. וכבר למדנו.

(ס) ת"ח בשעתא וכ"י: בוא וראה, בשעה שהקב"ה נמצא יחד עם כנסת ישראל, שהיא המלכות, בכל פעם שנמצא עמה והיא, מעוררת תחילה הרצון אליה, ומושכת אותו אצלה ברוב אהבה והשתוקקות, או נתמלאה המלכות מצד ימין, שהוא חסדים לבחינת זכר. וכמה מחנות מלאכים נמצאים בצד ימין בכל העולמות. וכשהקב"ה מעורר תחילה אהבה ורצון, והמלכות מתעוררת אח"כ, ולא בזמן שהקב"ה נתעורר, אז הכל נמצא בבחינת הנקבה

לומר, מהו אם ברכתני. שהוא לשון עבר, ומשיב, אלא אמר לו יעקב, ודאי אבי ברך אותי אלו הברכות, שרצה לברך את עשו, ואני ירא ממך, על אלו הברכות אם אתה מודה עליהן, ואם לא, אולי תהיה מקטרג עלי בשבילם.

(נז) מיד אמר ליה וכ"י: מיד אמר לו ויאמר לא יעקב יקרא עוד שמך. שואל, מה אמר לו. ומשיב, אלא כך אמר לו, לא במרמה, ולא בעקבה, השגת אלו הברכות, ע"כ לא יאמר עוד שמך יעקב שהוא כמו שאמר עשו, על כן וגו' ויעבני זה פעמים, כי לא בעקבה הנה, כי אם ישראל, שהוא ז"א שממנו יוצאות הברכות, ודאי מודה עליך, שהברכות שלך הוא, משום שאתה אחוז בו. וע"כ אני וכל שאר מחנות המלאכים, מודים עליהן, שהברכות הן שלך.

(נח) כי שרית עם וגו': כי שרית עם אלקים ועם אנשים ותוכל. עם אלקים, היינו כל אלו הבאים מצד הדין הקשה, ועם אנשים, זהו עשו והמחנות שלו. ותוכל, אתה יכולת (דפו"י דף מ"ה ע"א)

בסטרא דימינא, בכלהו עלמין. וכד קב"ה אתער חביבותא ורעותא בקדמיתא, והיא * אתערת לבתר, ולאז בזמנא דאיהו אתער, כדין כלא בסטרא דניקבא אשתכח, ושמאלא אתער, וכמה אוכלוסין קיימי ומתערי בסטרא דשמאלא בכלהו עלמין. כה"ג * כתיב, אשה כי תזריע וילדה זכר וגו'. מ"ט. תנינן, עלמא תתאה כגוונא דעלמא עלאה אשתכח, ודא כדוגמא דדא.

(סא) ועל דא, קב"ה ב גזר דכר ג או נוקבא, לאשתכחא רעותא בעלמא. ובכלא בעי ב"נ לאתדבקא רעותא לעילא לגבי קב"ה, לאשתכחא רעוון בעלמא. זכאה חולקיהון דצדיקייא, דאינון ידעין ד לאדבקא רעותהון לגבי מלכא קדישא, עלייהו כתיב, ואתם הדבקים ביי אלהיכם חיים כלכם היום.

(סב) אדם כי יהיה בעור בשרו שאת או ספחת או בהרת וגו'. רבי יהודה פתח ואמר, א אל תראוני שאני שחרחורת ששופתני השמש, האי קרא אתמר, אבל בשעתא דסיהרא אתכסיא בגלותא, היא אמרה, אל תראוני. לאו דאיהי פקידת דלא למחמי לה, אלא בגין דאיהי חמת תיאובתא דישראל לגבה, למחמי נהורהא, היא אמרת אל תראוני, לא תיכלון למחמי לי. אל תראוני ודאי. מ"ט. בגין שאני שחרחורת, בגין דאנא בקדרותא.

(סג) מאי שחרחורת, שחורה מבעי ליה. אלא, תרין קדרותי, חד ששופתני השמש, דאסתלק מני שמשא, לאנהרא לי, ולאסתכלא בי. וחד דבני אמי נחרו בי.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

(דברים ד) ב"ב קו צ"א. (ויקרא יג) חלק ג' מו. מה. א הה"ד. ב ברא. ג ונוקבא ו"ג או. ד לאתדבקא. (שיר א) חלק א' בהשמות רנב : רסב : חלק ג' נט : מיט : קצא. רט : רטו. רעט. תקוני זהר בהקדמה ג : תכ"א מט : תכב סה. תל"ז עת. ת"ע. קלה. זהר חדש כז ט"ג ש"ל לא ט"ד שלי"ט נא ט"ב שלי"ח נב ט"ב שט"ו סט ט"ג שלי"ו שני"א ט"ד שט"ז ע ט"א ש"ג ט"ב שכ"א תקונים חדשים צו ט"א שיי"ד קטו ט"א שלי"ה.

אל תראוני שאני שחרחורת

הסולם

מאמר

הקדוש. עליהם כתוב, ואתם הדבקים בה' אלליכם חיים כלכם היום.

(סב) אדם כי יהיה בעור בשרו וגו' : ר' יהודה פתח ואמר, אל תראוני שאני שחרחורת ששופתני השמש. מקרא זה למדנו. אבל בשעה שהלבנה שהיא המלכות, מתכסה בגלות. היא אומרת, אל תראוני, ולא שהיא מצוה שלא לראותה, אלא משום שהיא רואה תשוקת ישראל אליה. לראות אורה היא אומרת, אל תראוני, דהיינו, שלא תוכלו לראות אותי, אל תראוני ודאי. מהו הטעם. הוא משום שאני שחרחורת, מפני שאני בחשכה.

(סג) מאי שחרחורת וכי' : שואל, מהו שחרחורת, שחורה היה צריך לומר. ומשיב, אלא שתי חשכות הן, אחת, ששופתני השמש, דהיינו, שנסתלק ממני השמש, שהוא ז"א, להאיר בי, ולהסתכל בי. ואחת שבני אמי נחרו בי שמוני נוסרה וגו'.

ששופתני

הנקבה, שהיא המלכות, והשמאל נתעורר, וכמה מחנות עומדים ומתעוררים בצד השמאל בכל העולמות. כעין זה כתוב, אשה כי תזריע וילדה זכר. דהיינו אם האשה מזרעת תחילה יולדת זכר. מה הטעם, למדנו, שהוא משום שעולם התחתון נמצא כעין עולם העליון, וזה דומה לזה. וכמו שלמעלה אם המלכות מעוררת תחילה הרצון, נתמלאה מצד ימין, שהיא בחינת זכר, אף למטה כן.

(סא) ועל דא קב"ה וכי' : ועל כן הקב"ה גזר זכר או נקבה, להמצא רצון תחילה בעולם, שהוא המלכות, אשר אז מתעוררת גם האשה למטה להזריע תחילה, וילדה זכר. כי הכל תלוי למעלה, ולא למטה. ובכל, צריך האדם שרצונו יתדבק למעלה, להקב"ה, שימצא רצון תחילה בעולם, שהיא המלכות, ואז גם אשתו תזריע תחילה ותלד זכר. אשרי חלקם של הצדיקים שיודעים להדביק רצונם אל המלך (דפו"י דף מ"ה ע"א *) דף מ"ה ע"ב)

סד) ששזפתני, שזפתני מבעי ליה. אלא רמז הוא דקא רמיז, בשש. דכד נהרא שמשא בשש נהורין נהיר, וכד אסתלק, כל אינון שית נהורין אסתלקו. בני אמי, אלין אינון דאתיין מסטרא דדינא קשיא. נחרו בי, כד"א ח נחר גרוני, הה"ד ט על צוארנו נרדפנו דכד הו עיילין ישראל בגלותא, הו אזלי ט ידיהו מהדקן לאחורא, וריחיין על צואריהון, ולא יכילו לאפתחא פומא.

סה) שמוני נוטרה את הכרמים, למהך בגלותא, לנטרא לשאר עמין בגינהון דישראל. כרמי שלי לא נטרתי, דהא לא יכילנא לנטרא ה להון כד בקדמיתא. בקדמיתא נטירנא כרמי שלי, ומניה אתנטרו שאר כרמין. השתא נטירנא שאר כרמין בגין כרמי שלי דלהוי נטיר בינייהו.

סו) רבי חייא ור' יוסי הו אזלי באורחא, כד ט מטו חד בי חקל, חמו ו. חד דפטירא דקיטפא בין ארחא לסטר ימינא. א"ר יוסי, ט עטיפא דקוטרא בעיינין שכיה, לית לן רשו למחמי בחדוותא, מימא דאתחריב בי מקדשא.

סז) פתח ואמר, ט ליי הארץ ומלואה תבל ויושבי בה, כיון דאמר ליי הארץ ומלואה, אמאי תבל ויושבי בה, וכי תבל לאו מן ארעא הוא. אלא הכי קאמר, ליי הארץ ומלואה, דא ארעא קדישא, דאקרי ארץ החיים. תבל ויושבי

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ז) (תהלים טט.) ט (איכה ה) ויגש כט צ"א. ה לון כבקדמיתא; ל"ג כד בקדמיתא. ו מסיף
 ו) (תהלים כד) נח סא צ"ב. עטיפא עטיפא בקוטרא.

דרך אמת ח] עיין ריש פי שמות מזה. ט] כשהגיעו לשדה ראו. י] עץ של אפרסמון בדרך לצד ימין ואמר ר' יוסי. כ] כסוי עשן בעינים שכיח ורמז לעשן אש מחורבן בית המקדש ולכן אין לנו רשות לראות כשנחזה מיום שנחרב ביהמ"ק

לה' הארץ ומלואה

הסולם

מאמר

ישראל, וממנו נשמרו שאר הכרמים, שהם האומות. עתה, אני נוטר שאר הכרמים, בשביל כרמי שלי, שיהיה שמור ביניהם.
 סו) ר' חייא ור' יוסי וכו': ר"ח ור"י היו הולכים בדרך. כשהגיעו לשדה אחד, ראו עץ אפרסמון בדרך לצד ימין. א"ר יוסי עטיפה של עשן נמצא בעיינינו, אין לנו רשות לראות בדבר של שמחה, כמו אפרסמון. מיום שנחרב בית המקדש. דפטירא, הוא כמו דופרא, מלשת. חוץ משל דפרא, שפירושו אילן (דמאי א'). קיטפא, הוא צרי, כי צרי מתרגם קטף (בראשית ל"ז) עטיפא, הוא מלשון יעטף שית חמס (תהלים ע"ג). דקוטרא, הוא עשן. מלשון קטרת.

סז) פתח ואמר וכו': פתח ואמר, לה' הארץ ומלואה תבל ויושבי בה. שואל, כיון שאמר, לה' הארץ ומלואה, למה כופל הלשון. תבל ויושבי בה. וכי תבל אינו ארץ. ומשיב, אלא

סד) ששזפתני שזפתני וכו': שואל, אומד ששזפתני, שזפתני היה צריך לומר. ומשיב, אלא רמז הוא שרומז בשש, כי ששזפתני הוא אותיות שש זפתני. כי בעת שמאיר השמש, שהוא ז"א, בשש אורות הוא מאיר, דהיינו בשש ספירות חג"ת נה"י. וכשמסתלק, כל אלו שש אורות מסתלקים. בני אמי, הם אלו הבאים מצד דין הקשה, לענוש על החסאים, נחרו בי, הוא כש"א נחר גרוני. ז"ש על צוארנו נרדפנו. כי כשבאו ישראל בגלות היו ידיהם קשורות לאחור, וריחים על צוארם, ולא יכלו לפתוח פה. והיינו שכתוב, נחרו בי.

סה) שמוני נוטרה את הכרמים: היינו ללכת בגלות, ולשמור שאר העמים בשביל ישראל שהם בתוכם בגלות. כרמי שלי לא נטרתי, כי איני יכול לשמור אותם כמו בתחילה. בתחילה נטרתי כרמי שלי, דהיינו (דפו"י דף מ"ה ע"ב)

בה, דא שאר ז ארעאן, ח כד"א ט) והוא ישפט תבל בצדק, דתבל בצדק תליא, וכלא חד מלה.

סח) ר' חייא אמר, ליי' הארץ ומלואה. הארץ תינת, ומלואה מאי היא. אלא אלין נשמתין דצדיקייא. תבל ויושבי בה, תבל : דא ארעא דלתתא. ויושבי בה : אלין אינון בני נשא. אמר רבי יוסי, אי הכי במאי אוקימנא כי הוא על ימים יסדה ועל נהרות יכוננה. אמר ליה ודאי הכי הוא, ט דההיא ארץ החיים על ימים יסדה ועל נהרות יכוננה, דכלהו נפקי מההוא נהר עלאה דנגיד ונפיק מעדן, ובהו אתתקנת לאתעטרא במלכא קדישא, ולמיון עלמין.

סט) מי יעלה בהר יי' וגו', נקי כפים ובר לבב אשר לא נשא לשוא נפשי וגו'. נפשו כתיב, מהו נפשי ונפשו. אלא כלא חד מלה, כמה דאת אמר ט) נשבע יי' בנפשו ט) כאשר בלבבי ובנפשי יעשה. ודוד מלכא אתאחיד בההוא לב ובההוא נפש, ועל דא לא נשא לשוא נפשו.

ע) עד דהוו אזלי, ז) אערעו בחד בר נש, ואנפוי מליין מכתשין, והוה קם מתחות אילנא חד, אסתכלו ביה, וחמו *) אנפוי סומקין באינון מכתשין. א"ר חייא מאן אנת. א"ל יודאי אנא. א"ר יוסי חטאה הוא, דאי לאו הכי, לא אתרשימו אנפוי באלין מרעין בישין, ואלין לא אקרין יסורין דאהבה. א"ר חייא הכי הוא ודאי, ט) דיסורין דאהבה מתחפיין אינון מבני נשא.

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

(שם ט) וארא ה צ"ל. ט) (עמוס ו) תולדות מ ז ארעא. ח וכלא כמה דאמרינן. ט דהיינו, והוא ; צ"ב. ט) (ש"א ב) ב"ב רטו צ"ד. היא. י מוסיף ובג"כ מי.

דרך אמת ז) פגשו באדם אחד ופניו היה מלא מכות ועמד תחת האילן. ט) היסורין של אהבה הם במקום נסתר ולזה יש לו המכות בפניו במקום נגלה לכן אין זה בו יסורין של אהבה כ"א חוטא הוא.

לה' הארץ ומלואה

הסולם

מאמר

והמלכות מתתקנת בהם להתעטר במלך הקדוש, ולזון העולמות.

סט) מי יעלה וגו' : מי יעלה בהר ה' וגו' לא נשא לשוא נפשי וגו'. שואל, נפשו כתיב, וקרי נפשי, מהו נפשי ונפשו שאומר הכתוב, ומשיב, אלא הכל דבר אחד, כמש"א נשבע ה' בנפשו. כאשר בלבבי ובנפשי יעשה, שנפשי הוה היא המלכות, ודוד המלך נתאחד בלב ההוא ונפש ההוא, דהיינו במלכות. וע"כ אומר, אשר לא נשא לשוא נפשו.

ע) עד דהוו אזלי וכו' : בעוד שהיו הולכים פגשו באדם אחד ופניו מלאים נגעים, והיה קם מתחת אילן אחד. הסתכלו בו, וראו פניו אדומים מחמת הנגעים. אמר לו ר' חייא, מי אתה. אמר לו, יהודי אני. א"ר יוסי, חוטא הוא, שאם לא כן לא היו נרשמים בפניו אלו נגעים הרעים, ואלו לא נקראו יסורים של אהבה

אלא כך הוא אומר, לה' הארץ ומלואה, זהו ארץ הקדושה, שנקראת ארץ החיים. תבל ויושבי בה, זהו שאר ארצות, כש"א. והוא ישפוט תבל בצדק, כי תבל תלויה בצדק, והכל דבר אחד הוא.

סח) ר"ח אמר וכו' : ר' חייא אמר, לה' הארץ ומלואה, הארץ, ידועה שהיא המלכות, ומלואה מה הוא. ומשיב, אלא אלו הם גשמות הצדיקים, שהם במלכות. תבל ויושבי בה, תבל, זו היא הארץ שלמטה, בעולם הזה, ויושבי בה, אלו הם בני אדם. אמר ר' יוסי, אם כן, אשר הארץ פירושו המלכות, איך נפרש, כי הוא על ימים יסדה ועל נהרות יכוננה. אמר לו ודאי כך הוא, כי ארץ החיים ההיא, שהיא מלכות, על ימים יסדה ועל נהרות יכוננה, כי כולם, כל המוחין, יוצאים מנהר העליון ההוא, הנמשך ויוצא מעדן, שהוא בינה, (דפו"י דף מ"ה ע"ב *) דף מ"ו ע"א

(עא) תא חזי, דכתיב אדם כי יהיה בעור בשרו שאת או ספחת או בהרת. הא ב' ג' זינין הכא, כ וכלהו אקרון נגע צרעת, הה"ד והיה בעור בשרו לנגע צרעת. מאי נגע צרעת. ט סגירו. סגירו בכלא, וכתיב והובא אל אהרן הכהן וגו'. אבל אינון דיתחזון לבר כתיב, וראהו הכהן וטמא אותו. דהא ודאי אינון דיתחזון לבר בבני נשא, מסטרא דמסאבא קא אתיין, ולא יסורין דאהבה נינהו. (עב) א"ר יוסי, מ"ל. א"ר חייא, דכתיב (ז) טובה תוכחת מגולה מאהבה מסותרת. ח אי ההיא תוכחת מאהבה, מסותרת מבני נשא. כגוונא דא מאן דאוכח לחבריה ט ברחימותא, בעי ט לאסתרא מלוי מבני נשא, דלא יכסוף מנייהו חבריה, ס ואי מלוי אינון באתגלייא קמי בני נשא, לאו אינון ברחימותא. (עג) כך קב"ה כד אוכח לב"נ, נ בכלא אוכח ברחימותא, בקדמיתא מחי ליה בגרמיה דלגו. אי הדר ביה, מוטב. ואי לאו מחי ליה תחות תותביה, ס ואלין אקרון יסורין דאהבה, אי הדר ביה מוטב, ואי לאו מחי ליה באתגלייא ט באנפוי, קמי כלא, בגין דיסתכלון ביה, וינדעון דהא חטאה איהו, ולא רחימא דמאריה הוא.

(עד) אמר לון ההוא בר נש, ז בקיטרא דעיטא חד אתיתון גבאי, ודאי לאו אתון אלא מאינון דדיריהון בני רשב"י דלא דחלין מכלא. אי בני דאתיין

מסורת הוזהר

חלופי גרסאות

(ז) (משלי כז).

כ ובכלהו. ז איזהו; אינהו תוכחת מאהבה כד איהי. ס ואי לאו אינון ברחימותא מלוי אינון באתגליא דיכסוף קמי בני נשא. נ לכלא; ס מוסיף ואלין בעורו. ע אנפוי.

דרך אמת נ' ג' מינין חושב הפסוק כאן. ט צרעת שהאדם צריך להיות בדרך ונסגר מבני אדם. ט באהבה. פ להוכיחו בסתר כדי שלא יתבייש בפני רבים. ז בקשר של עצה אחת באתם אלי לביישי ולא יראתם בודאי אתם מבית רשב"י שכל דבריהם בגלוי.

מאמר

הסולם

יסורין דאהבה

אהבה. א"ר חייא כך הוא ודאי, כי יסורים של אהבה מכוסים הם מבני אדם.

(עא) ת"ח דכתיב וכו': בוא וראה, שכתוב, אדם כי יהיה בעור בשרו שאת או ספחת או בהרת. הרי ג' מינים כאן, וכולם נקראים נגע צרעת, ז"ש, והיה בעור בשרו לנגע צרעת. מהו נגע צרעת. הוא סגירו, דהיינו כתרנומו, זה יורה לשון סגורה, שסגור הוא בכל, כלומר שהנגע מכוסה וסגור מעין רואה, וכתוב על זה והובא אל אהרן הכהן וגו'. אבל

אלו נגעים הנראים לחוץ, כתוב, וראהו הכהן וטמא אותו. כי ודאי אלו הנראים לחוץ לבני אדם, באים מצד הטומאה ואינם יסורים של אהבה.

(עב) א"ר יוסי מנלן וכו': א"ר, מאין לנו זה. א"ר חייא, שכתוב, טובה תוכחת מגולה מאהבה מסותרת, שפירושו, טובה תוכחת מגולה (דס"ד דף מ"ו ע"א)

(עד) אמר לון ההוא וכו': אמר להם אדם ההוא, בקשר של עצה אחת באתם עלי ודאי לבחות אותי. אינכם, אלא מאותם היושבים בבית ר' שמעון בן יוחאי, שאינם יראים מכל. אם

אבתראי יקטרגו בכו, איך מלייכו באתגלייא. א"ל אורייתא הכי הוא, דכתיב
 (פ) בראש הומיות תקרא בפתחי שערים בעיר אמריה תאמר. ומה אי במלי
 דאורייתא אנן דחלי פ מקמך, הא ק נשתכח בכסופא קמי קב"ה. ולא עוד,
 אלא דאורייתא ר בעי צחותא. פתח ההוא גברא ואמר (ו) מי אל כמוך נושא
 עון וגו'. צ ארים ידוי ובכה. אדהכי (ט) מטון בנוי. אמר ק בריה זעירא סייעתא
 דשמיא הכא.

(עו) פתח ואמר (ט) את הכל ראיתי בימי הבלי יש צדיק אוכד בצדקו
 ויש רשע מאריך ברעתו. האי קרא אוליפנא בי רבי דוסתאי סבא, דהוה אמר
 משמיה דרבי ייסא סבא. את הכל ראיתי בימי הבלי, וכי שלמה מלכא דהוה
 חכים על כלא, איך אמר הכי דאיהו חמא כלא בזמנא דאיהו אזיל בחשוכי
 עלמא דהא כל מאן דאשתדל בחשוכי עלמא, לא חמי מדי, ולא ידע מדי.
 (עו) אלא הכי אתמר, ביומי דשלמה מלכא, קיימא סיהרא באשלכותא,
 ואתחכם שלמה על כל בני עלמא, וכדין חמא כלא, וידע כלא. ומאי חמא.
 חמא כ"ל, דלא אעדי מן סיהרא. והוה נהיר ר לה שמשא. הה"ד את הכל ראיתי
 בימי הבלי. מאן הבלי. דא סיהרא דאתכלילת מן כלא, מן מיא ואשא ורוחא
 כחדא. כהבל דנפיק מן פומא, דכליל מכלא.

חלופי גרסאות

פ קמך. צ מרים. ק ההוא. ר ליה כשמשא.

מסורת הזוהר

(ק) (משלי א) תרומה רצג צ"מ. (ו) (מיכה ז) ויגש
 ח צ"א ז"ח יט ט"ב שמ"ח. (ט) (קהלת ז) שמות
 נד צ"מ.

דרך אמת ק] אם אנו יש לנו לירא מפניך בדברי תורה שמא תנצח אותנו היאך אנו בטוחים שלא נבויש
 בעוה"ב שישיפילנו שם לכן אין לירא. (ו) צריך דעה צלולה. (ט) בתוך כך שדברו יחד באו
 בניו של האיש ההוא והתחיל הקטן שבהם לדבר טיוע דשמיא כאן.

יש צדיק אוכד בצדקו

הסולם

מאמר

שלמה המלך שהיה חכם מכל, איך אמר כך.
 שראה הכל בזמן שהוא הלך בחשכות העולם.
 דהיינו בימי הבלו. שהיה כל מי שעוסק
 בחשכות העולם. אינו רואה כלום, ואינו יודע
 כלום.

(עו) אלא הכי אתמר וכו': ומשיב, אלא
 כך למדנו, בימיו של שלמה המלך עמדה
 הלבנה במלואה, ונחכם שלמה מכל בני העולם,
 ואז ראה הכל וידע הכל. ומה ראה. ראו כל,
 שהוא יסוד הנקרא, כל, שאינו סר מן הלבנה,
 שהיא המלכות, והיה מאיר לה השמש. ז"ש,
 את הכל ראיתי בימי הבלי מהו הבלי. הוא
 הלבנה, שהוא המלכות, שכלולה מכל מן מים,
 שהוא חסד, מאש, שהוא גבורה, ורוח, שהוא
 תפארת, ביחד, כמו הבל היוצא מן הפה הכלול
 מכל, ממים ורוח ואש.

אם יבואו בני הבאים אחרי יצירו אתכם, ולמה
 דבריכם בגלוי. הרי אתם צריכים לירא מבני.
 אמרו לו, התורה כך היא, שכתוב, בראש
 הומיות תקרא בפתחי שערים בעיר אמריה
 תאמר. ומה אם בדברי תורה נירא מפניך,
 הרי' אנו נמצאים בכיוון לפני הקב"ה. ולא
 עוד אלא התורה צריכה צחות. דהיינו לדבר
 בגלוי. פתח האיש ואמר, מי אל כמוך נושא
 עון וגו'. הרים ידיו ובכה. בתוך כך הגיעו
 בניו. אמר בנו הקטן. כאן עזרת השמים.
 לאבי.

(עו) פתח ואמר וכו': פו"א, את הכל
 ראיתי בימי הבלי יש צדיק אוכד בצדקו ויש
 רשע מאריך ברעתו. מקרא זה למדתי אצל רבי
 דוסתאי סבא, שהיה אומר משמיה דר' ייסא
 סבא. את הכל ראיתי בימי הבלי. שואל, וכי

(עז) והוא חמא כ"ל, בההוא הבל דיליה, דאחיד ביה. יש צדיק אובד בצדקו, ת"ח, בזמנא ^ט דאסגיאו ^ח זכאין בעלמא, האי כ"ל לא אעדי מן סיהרא לעלמין, והאי כ"ל נטל כל משח ורבו וחדו דלעילא, ואתמלי ^א וחדי ורבי. בגין לאזדווגא בסיהרא, והוא רווח בגינה.

(עח) ובזמנא דאסגיאו חייבין ^ב בעלמא, וסיהרא אתחשכת, כדין צדיק אובד בצדקו, צדיק נאבד לא כתיב, אלא צדיק אובד, דהא לא ^ג אתחזי בסיהרא, ולא נטיל משח ורבו וחדו למליא לה, ולאזדווגא עמה. וע"ד צדיק אובד, בצדקו, דא סיהרא, ^ד דבגין סיהרא דלא אשתכחת לאזדווגא עמיה, הוא ^ה אביד, דלא שאיב מחידו כמה דהוה עביד. וכדין כל סטר שמאלא ^ו אתער, וחייבין מאריכין בשלוה ^ז בעלמא, הדא הוא דכתיב, ויש רשע מאריך ברעתו. מאי ברעתו ^ז בההוא סטר דאתדבק ביה.

(עט) תו יש צדיק אובד בצדקו, דכד חייבין סגיאו בעלמא, ודינא ^ח תליא צדיק אובד בצדקו, איהו אתפס בחובייהו, כגון אבא דאתפס בחובייהו דבני מאתיה, דהוה כלהו ^ט חציפין, והוא לא אסהיד בהו ולא אכסיף להו לעלמין, ומחי ^י בידן, דלא ^י נתגרי בהו ברשיעיא. והוה אמר ^י לן, ^י לדוד אל תתחר במרעים אל תקנא בעושי עולה. אמר אבוי, ודאי קב"ה אעניש לי בדא, דהא הוה רשו בידי למחאה בידייהו, ולא עבדית, ^י ולא ^י אכסיפנא להו, לא בטמירו, ולא באתגליא.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ח) (תהלים לז) בשלח ט צ"ב. ^ט דסגיאו. ת מוסיף זכאין בישראל. א ידוי ורוי, ידוי וחדו ורוי, ב לעלמא. ג אתחבר. ד ל"ג דבגין סיהרא. ה עביד. ו אתגנו. ז בההיא רעה. ח מוסיף תליא בחובייהו. ט מוסיף חציפין לגביה. י ולא מחי בידיהון דלא מתגרי. כ בידון. ל נגדי. מ לון. נ אוכיתנא. דרך אמת [ת] ולא ביישתיס בדברי תוכחות לא בנסתר ולא בנגלה.

מאמר

הסולם

יש צדיק אובד בצדקו

שאינה נמצאת להתחבר עמו, הוא אובד, ואינו שואב מן השמחה שלמעלה, כמו שהיה עושה. ואז כל צד השמאל מתעורר, ורשעים מאריכים בשלוה בעולם. ז"ש, ויש רשע מאריך ברעתו. מהו ברעתו. הוא באותו הצד הרע שנתדבק בו. (עט) תו יש צדיק וגו': עוד, יש צדיק אובד בצדקו, כי כשהרשעים מרובים בעולם, והדין תלוי, צדיק אובד בצדקו. שהוא נתפס בעונותיהם, כמו אבי, שנתפס בעונותיהם של בני עירו, שהיו כולם עזי פנים. והוא לא הוהיר אותם ולא היה מביישם לעולם. והיה מעכב בידינו, שלא נתגרה ברשעים. והיה אומר לנו, לדוד אל תתחר במרעים אל תקנא בעושי עולה. אמר אבוי, ודאי קב"ה העניש אותי בזה, כי היה רשות בידי למחות בידם ולא עשיתי, ולא בזיתי אותם, לא בסתר ולא בגלוי.

(עז) והוא חמא כל וכו': והוא ראה כל, שהוא יסוד, בהבל ההוא, שהוא מלכות, שנאחו בו. יש צדיק אובד בצדקו, בוא וראה, בזמן שמרובים צדיקים בעולם, כל ההוא, שהוא יסוד, לא הוטר מן הלבנה, שהיא מלכות, לעולם. וכל הוה, לוקח כל השמן והעז והשמחה שלמעלה, ונתמלא ושמח ומתנשא. כדי להזדווג בלבנה. והוא מרויח כל זה בשבילה.

(עח) ובזמנא דאסגיאו חייבין וכו': ובשעה שהרשעים מרובים בעולם, והלבנה נחשכה, אז צדיק, שהוא יסוד, אובד בצדקו. צדיק נאבד לא כתוב, אלא צדיק אובד. הוא משוט שאינו נראה בלבנה, דהיינו שאינו משפיע לה, ואינו לוקח שמן ועזו ושמחה למלא אותה ולהתחבר עמה. וע"כ צדיק אובד, כל זה, בצדקו שהיא הלבנה, שבשביל הלבנה (דפ"י דף מ"ו ע"א * דף מ"ו ע"ב)

(פ) תו פתח בריה ^ס אחרא ואמר, ^ר וייצר יי אלהים את האדם עפר מן האדמה וגו'. וייצר יי אלהים, בתרי יודין, בתרין יצרין, יצר טוב ויצר רע, חד לקבל מיא, וחד לקבל אשא. יי אלהים, שם מלא. את האדם, כליל דכר ונוקבא. עפר מן האדמה, דא ^ע עפרא דארעא קדישא, דמתמן אתברי, והוא אתר דבי מקדשא.

(פא) ויפח באפיו נשמת חיים, דא נשמתא קדישא, דאתמשכא מאינון חיים דלעילא. ויהי האדם לנפש חיה, אדם אתכליל בנפשא קדישא, מחיה עלאה. דאפיקת ארעא דכתיב ^ב תוצא הארץ נפש חיה, נפש ^ג דההיא חיה עלאה.

(פב) ^ר ת"ח, בכל זמנא דהאי נשמתא קדישא, אתדבקת ביה בבר נש. רחימא הוא דמאריה. כמה נטורין נטרין ליה מכל סטרין, רשימא הוא לטב לעילא ותתא, ושכינתא קדישא שריא עלוי.

(פג) ובזמנא דאיהו אסטי ארחוי, שכינתא אסתלקת מניה, ונשמתא קדישא לא אתדבקת ביה. ומסטרא דחויא בישא תקיפא, אתער רוחא חד, דשט ואזיל בעלמא, דלא שריא אלא באתר דקדושה עלאה אסתלק מתמן. וכדין אסתאב ב"נ, ואתפגים בבשריה, בחיזו דאנפוי בכלא.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(א) (בראשית ב) ב"א רז צ"א. (ב) (שם א) ב"א קב ^ס ל"ג אחרא. ^ע ארעא ול"ג עפרא דארעא. ^פ דאיהי צ"ב.

דרך אמת א] סו ת"ח עד שורה כב (דפו"י) מלה טבא יש נוסחא אחרייתא עיין בסוף הספר סימן ז'.

מאמר

הסולם

ויפח באפיו נשמת חיים

שהאדם נכלל מנפש הקדושה של חיה עליונה הוציא. שהיא ביונה, שהוציאה הארץ, שהיא מלכות. שכתוב, תוצא הארץ נפש חיה. נפש, של חיה והיא העליונה, שהיא ביונה. (פב) תא חזי ככל וכו': בוא וראה, בכל שעל שהנשמה הקדושה היא דבוקה באדם, הוא אהובו של אדונו. כמה שמירות שומרים אותו מכל הצדדים, רשום הוא לטוב, למעלה ולמטה, והשכינה הקדושה שורה עליו.

(פג) ובזמנא דאיהו אסטי וכו': ובשעה שהיא מטה דרכיה השכינה מסתלקת ממנו, והנשמה הקדושה אינה מתדבקת בו, ומצד נחש הרע הקשה, נתעורר רוח אחד, המשוטט והולך בעולם שאינו שורה אלא במקום שהקדושה העליונה נסתלקה משם. והוא שורה על האדם. ואז נטמא האדם, ונפגם בבשרו, בכל, ובמראה פניו.

(פ) תו פתח בריה אחרא וכו': עוד פתח בנו האחר, ואמר, וייצר ה' אלקים את האדם עפר מן האדמה וגו'. וייצר ה' אלקים, כתוב, וייצר עם ב' יודין, יורה שהאדם נברא בשני יצרים, ביצר הטוב, וביצר הרע, אחד, יצר הטוב, כנגד חיים. ואחד היצר הרע, כנגד אש. הויה אלקים, הוא שם מלא. את האדם, כלול זכר ונקבה. כי את רוחו על הנקבה. עפר מן האדמה זהו עפר של ארץ קדושה, שמשם נברא, והוא מקום בית המקדש.

פירוש. עפר הוא מלכות. האדמה היא בינה, שהיא ארץ אדום, דהיינו שאדם וזראשוך נברא ממלכות הממותקת בבינה. ויש והוא אתר דבי מקדשא. כי עפר בית המקדש היא בחינת מלכות הממותקת בבינה.

(פא) ויפח באפיו נשמת חיים: זו היא הנשמה הקדושה, שנמשכת מאלו החיים, שלמעלה, מבינה. ויהי האדם לנפש חיה,

(דפו"י דף מ"ו ע"ב)

ות"ח

(פד) ות"ח, בגין דהאי נפש חיה איהי קדישא עלאה, כד ארעא קדישא משכא לה, ז ואתכלילת בגווה, כדין קרינן לה נשמה. ודא היא דסלקא לעילא, וממלאא קמי מלכא קדישא, ועיילא בכל תרעין, ולית דימחי בידהא. ועל דא אתקרי רוחא ממלאא, דהא כל שאר נפשתא לית לון רשו למלאא קמי מלכא. בר האי.

(פה) ועל דא אורייתא אכריות ואמרת, א נצור לשונך מרע וגו', וכתביב ז שומר פיו ולשונו וגו', בגין דאי שפוותיה ולישניה ממללן מלין בישין, אינון מלין סלקין לעילא, ובשעתא דסלקין, כלא מכריזין ואמרין אסתלקו ק מסוחרניה דמלה בישא דפלניא, פנון אתר לארחה דחויא תקיפא. כדין נשמתא קדישא אתעברא מניה ואסתלקת, ולא יכלא למלאא, כד"א ה נאלמתי דומיה החשיתי מטוב.

(פו) וההיא נשמתא סלקא בכסופא, ו בעאקו דכלא, ולא יהבין לה אתר כמלקדמין. ועל דא כתיב, שומר פיו ולשונו שומר מצרות נפשו. נפשו ודאי ההיא דהות ממלאא, אתעבידת משתוקא, בגין מלולא בישא. וכדין חויא אזדמן, דכלא לאתריה ט אתהדר, וכד ההיא מלה בישא סלקא באורחין ידיען, ושארי קמיה דחויא תקיפא, כמה רוחין מתערין בעלמא, ורוחא נחתא מההוא סטרא, ואשכח דההוא ב"נ אתער ליה במלה בישא, והא רוחא ממלאא קדישא אתעברא מניה, כדין שריא עלוי וסאיב ליה, וכדין הוא סגיר.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ג (תהלים לד) משפטים קסג צ"ק, ד (משלי כא) ז בגוה ואתכלילת. ק סוחרניה. ו בעמקו. ש יתהדר. חלק ג' מא. שא : ה (תהלים לט) ב"א שלד צ"ג.

מאמר

הסולם

ויפח באפיו נשמת חיים

של פלוני, תנו מקום לדרכו של נחש הקשה. או נעברת ממנו הנשמה הקדושה, ומסתלקת ואינה יכולה לדבר. כש"א נאלמתי דומיה החשיתי מטוב.

(פו) וההיא נשמתא סלקא וכו' : ונשמה ההיא עולה בבזיון, בצרה, מכל. ולא נותנים לה מקום כבתחילה. ועל זה כתוב, שומר פיו ולשונו שומר מצרות נפשו. נפשו ודאי אותה שהיתה מדברת, נעשית שותקת. משום דבורים הרעים שדברה. ואז נודמן הנחש. כי הכל חוזר למקומו. לתחילתו. כמו מטרם שזכה לנשמה. וכשהדבור הרע עולה בדרכים ידועים, ושורה לפני הנחש הקשה, כמה רוחות מתעוררים בעולם, ורוח טמא יורד מצד ההוא של הנחש, ומוצא שאדם ההוא עורר אותו בדבור הרע, ומוצא שהרוח המדבר הקדוש נעבר מפניו. אז שורה עליו הרוח הטמא ומטמא אותו. ואז הוא מצורע.

כמה

(פד) ות"ח בגין דהאי וכו' : ובוא וראה, משום שנפש חיה הזו, היא קדושה ועליונה, דהיינו מן הבינה, כשארץ הקדושה, שהיא המלכות, מושכת אותה ונכללת בתוכה, אז קוראים אותה, נשמה. כי אור הבינה נקרא נשמה. וזו היא שעולה למעלה ומדברת לפני המלך הקדוש, ונכנסת בכל השערים ואין מי שימחה בידה, ועל כן נקראת רוחא ממלאא. בתרגום, דהיינו רוח המדבר, כי כל שאר הנפשות, שאינן מן הבינה, אין להן רשות לדבר לפני המלך חוץ מזו, שהיא מבינה.

(פה) ועל דא אורייתא וכו' : ועל כן התורה מכריזה ואמרת, נצור לשונך מרע וגו'. וכתוב, שומר פיו ולשונו וגו'. משום שאם שפתיו ולשונו מדברים דברים רעים אלו הדברים עולים למעלה, ובשעה שעולים, כולם מכריזים ואומרים הסתלקו מסביב דבור הרע (דפו"י דף מ"ו ע"ב)

פז) כמה דעונשא ת דהאי ב"נ בגין מלה בישא. כך עונשיה בגין מלה טבא, * דקאתי לידיה, ויכיל למללא, ולא מליל. בגין דפגים להווא רוחא ממללא, דהיא אתתקנת למללא לעילא, ולמללא לתתא, ג וכלא בקדושה. כ"ש אי עמא אזלין באורחא עקימא, והוא יכיל למללא להו ג ולאוכחא להו, ושתיק ולא מליל, כמה דאמינא דכתיב, נאלמתי דומיה החשיתי מטוב וכאבי נעכר. נעכר במכתשין דמסאבותא, ד ודא הוא דאמר דוד * (מלכא אלקי בהאי, ואתפני מניה, דכתיב ו) פנה אלי וחנני. מהו פנה אלי. כד"א ו) ויפן אהרן. נחתו ר' חייא ור' יוסי, ונשקוהו. אזדווגו כחדא כל ההוא אורחא, קרא רבי חייא עליהו, ו) וארח צדיקים כאור נגה הולך ואור עד נכון היום.

פח) נגע צרעת כי תהיה באדם והובא אל הכהן. א"ר יוסי, ה האי נגע, כל גוונין ו דיליה אתערו בהו חברייא, וכהנא הוה ידע בהו לדכיא ולמסאבא, הוה ידע, אינון דהוו יסורין דרחימותא, או אינון דאשתכחו ז במאן דמאיס ביה מאריה ורחיק ביה, ה דהא לפום ארחוי דב"נ גרים נגע בעלמא. פט) כתיב ו) אל תט לבי לדבר רע להתעולל עלילות ברשע, מכאן תנינן בארחה דב"נ בעי למיהך בה מדברין ליה. א"ר יצחק, האי קרא קשיא. וכי קב"ה אסטי ליה לבר נש למהך בארחה חטאה, ולמעבד עובדין בישין, אי הכי לית דינא בעלמא דא, ולא בעלמא דאתי, ואורייתא לא אתתקנת, דכתיב ו) בה אם תשמע ואם לא תשמע.

חלופי גרסאות

מסורת הוזהר

ו) (תהלים כה) לך סד צ"ג. ז) (במדבר יב) בא ד דב"נ האי א דאתי. ב וכ"ש. ג ל"ג ולאוכחא להו. ד ודאי. ה הא ול"ג נגע. ו ל"ג דיליה. ז כמאן. ח כתיב אל תט וגו' דהא לפום ארחוי דב"נ גרים מט : י) (תהלים קמא).

נגע בעלמא אל תט. ט ל"ג בה.

נגע צרעת

הסולם

מאמר

עליהם, וארח צדיקים כאור נגה הולך ואור עד נכון היום. פח) נגע וגו' והובא אל הכהן: אמר ר' יוסי, נגע זה, כל הצבעים שלו, העירו בו החברים, והכהן היה יודע בהם לטהר ולטמא. היה יודע, אלו שהם יסורים של אהבה, או אלו שנמצאים במי שאדונו מואס בו, ורחוק ממנו. כי לפי דרכיו של האדם, נגרם הנגע בעולם.

פט) כתיב אל תט וגו': כתוב, אל תט לבי לדבר רע להתעולל עלילות ברשע. מכאן למדנו, בדרך שאדם רוצה לילך מוליכים אותו. א"ר יצחק, מקרא זה קשה, וכי הקב"ה מטה את האדם ללכת בדרך החטא. ולעשות מעשים רעים, שאומר, אל תט לבי לדבר רע, א"כ אין דין בעולם הזה ולא בעולם הבא. יהתורה אינה

פז) כמה דעונשא דהאי וכו': כמו שעונש האדם הוא משום דיבור רע, כך עונשו, משום דיבור טוב שבא לידו ויכול לדבר ולא דיבר. משום שפגם ברוח המדבר ההוא, כי הוא נתתקן לדבר למעלה, ולדבר למטה, והכל בקדושה. כל שכן, אם העם הולך בדרו עקום, והוא יכול לדבר להם, ולהוכיח אותם, ושותק ואינו מדבר. כמו שאמרתי, שעליו נאמר, נאלמתי דומיה החשיתי מטוב וכאבי נעכר. נעכר בנגעים של הטומאה. וזה הוא שאמרו, שדוד המלך נלקה בזה, בצרעת, והקב"ה פנה ממנו. שכתוב, שבקש, פנה אלי וחנני. משמע שהפנה פניו ממנו. מהו פנה אלי. הוא כש"א ויפן אהרן, כמו ששם הוא בצרעת, אף כאן הוא בצרעת. ירדו ר' חייא ור' יוסי ונשקוהו, נתחברו יחד בכל הדרך ההוא. קרא ר' חייא (דפו"י דף מ"ו ע"ב *) דף מ"ו ע"א)

צ) אלא דוד אזהר כ ללביה, לדברא ליה באורח קשוט, כד"א ו והשבות אל לבבך. מאי והשבות. אלא זמנא חד, ותרין, ותלת, לאהדרא לקבליה, ולדברא, ולאזהרא ליה. והכי קאמר ליה, ל לבי, אל תט לדבר רע, דהא דבר רע גרים נגע בעלמא, ודינא שריא בעלמא, והיינו נגע צרעת.

צא) נגע צרעת, הא אתעררו חברייא, אבל צרעת כתרגומו, א"ר יהודה, מאי כתרגומו. סגירו, דסגיר ולא פתח, וכד סגיר הוא ולא פתח, נגע הוא דאקרי. רבי יוסי אמר, דלא מסתפקין אבהן, כל שכן בנין. והיינו דכתיב נגע צרעת כי תהיה באדם, נ באדם ממש, ומכאן נחית למאן דנחית, ו אשתכח נגע לכלא, מההוא סגירו.

צב) א"ר יצחק, ודאי דא הוא רזא דמלה, דכתיב ו נאר מקדשו. מ"ט. משום דבני עלמא גרמו האי, דכתיב ו את מקדש יי טמא, טמא ממש. א"ר אלעזר, טמא, ע משום דאסתלקת ו מאן דאסתלק, וחויא תקיפא שריא, ואטיל זוהמא, וסאיב למאן דסאיב, וכלהו בגין חובי עלמא.

צג) תאני, כד שארי ב ו חויא לאתגלאה, מסתלקין סמכין ובניינין ומתעברין, ואתי חויא תקיפא ואטיל זוהמא, וכדין אשתכח מקדשא מסאב,

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

כ) (דברים ד) הקסה"ז קסא צ"י. ז) (איכה ב).
 ח) (במדבר יט) חלק ג' נד. עט. תקוני זהר תכ"ב
 טו. ת"ל עג. תס"ט קט.
 י' מוסיף אי דוד. כ ליה וללביה. ל אל תט לבי לומר רע ללביה קאמר דוד (כלומר) אל תט לפום ארחוי דביי גרים. מ דהיינו. נ אדם. ס נגע אשתכח. ע מוסיף טמא משום. פ שכיתא מניה. צ מוסיף חויא תקיפא.
 דרך אמת ב] נחש החזק שהוא סמא"ל נחש הקדמוני ראש לכל הנחשים.

נגע צרעת

הסולם

מאמר

שבג"ר אדם. ומכאן יורד למי שיורד. דהיינו לאדם התחתון שגרם לזה. וסותם אורג. ונמצא נגע לכל. מאותו סגירת האורות.
 צב) א"ר יצחק ודאי וכו': א"ר, ודאי זה הוא סוד הדבר, שכתוב. נאר מקדשו. דהיינו שנסגרו האורות של המקדש שהוא המלכות. מהו הטעם. משום שבני העולם גרמו בעונותיהם שכתוב, את מקדש ה' טמא, טמא ממש. א"ר אלעזר טמא, משום שנסתלק מי שנסתלק, דהיינו ז"א, ונחש הקשה שורה ומטיל זוהמא ומטמא מי שמטמא. והכל משום עונות העולם.

אינה מתוקנת, שכתוב בה, אם תשמע ואם לא תשמע, שמשמע שהכל תלוי באדם.
 צ) אלא דוד אזהר וכו': ומשיב, אלא דוד הזהיר אל לבו, במה שאמר אל תט לבי לדבר רע, לנהוג אותו בדרך האמת, כש"א, והשבות אל לבבך, מהו והשבות. אלא פירושו שצריך לחזור עליו, על הלב, פעם פעמים ושלש פעמים, להנהיגו בדרך האמת, ולהזהירו. וכך אמר לו, לבי אל תט לדבר רע, כי דבר רע גרם נגע בעולם, ודין שורה בעולם. והיינו נגע צרעת.

מאמר אכלה ומחתה פיה
 צג) תאני כד שארי וכו': למדנו כשמתחיל הנחש הקדמוני להתגלות מסתלקים הסומכים, שהם נ"ה, ובנינים שהם המוחין, ונעברים מן המלכות, ובא הנחש התקיף ומטיל זוהמא, ואז נמצא שהמקדש נטמא. מי הוא המקדש. הוא כמו שלמדנו. ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחוזתכם. וכתוב, והנחש היה ערום וגו' ויאמר אל האשה. אל האשה ממש. שמקום

צא) נגע צרעת הא וכו': נגע צרעת, הרי העירו החברים, אבל צרעת, פירושו כתרגומו, א"ר יהודה, מהו כתרגומו. הוא סגירו. כי סוגר אורות העליונים ואינו פותח, וכשהוא סוגר ואינו פותח נקרא נגע. ר' יוסי אמר, שהאבות שהם חג"ת, אינם מתכלכלים, שאינם מקבלים אור, וכל שכן הבנים, שהם נה"י. והיינו שכתוב, נגע צרעת כי תהיה באדם, באדם ממש, דהיינו ב"א שה"ט הויה דאלפיט (דפרי"ד דף מ"ז ע"א)

מאן מקדשא. כמה דאתמר (ז) ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחוזתכם. וכתוב (ח) והנחש היה ערום מכל חית השדה אשר עשה יי' אלהים ויאמר אל האשה. אל האשה ממש, דאתר מקדשא אתאחיד בגווה, והיינו את מקדש יי' טמא בגין חובוי, משום דאתגליא חויא תקיפא.

(צד) מאן (ק) חובוי. דא לישנא בישא, דבגין לישנא בישא, חויא אזדמן, בין לעילא בין לתתא, דכתיב (ט) וישלח יי' בעם את הנחשים השרפים. השורפים (י) או השורפים לא כתיב, אלא השרפים, מאן שרפים. דכתיב (יא) ראשי תנינים תרי, חד (יב) אתאחיד לעילא, וחד לתתא וכתוב (יג) שרפים עומדים ממעל לו, ממעל לו ודאי, כד"א (יד) להתיצב על יי', וכדין סגירו בכלא, ולית מאן דפתח, ועל דא כתיב (טו) כן דרך אשה מנאפת אכלה ומחתה פיה וגו', מאי מנאפת. מנאפת ממש ודאי, אכלה ומחתה פיה ואמרה לא פעלתי און.

(צה) אמר רבי חייא אמר ר' יצחק, (טז) ברעותא דכלא לא אשתכח לתתא,

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

(ז) (ויקרא יד) חלק ג' נז : ג. (בראשית ג) ב"א רלו צ"ב. ט) (במדבר כא) תרומה קלד צ"א. (תהלים עד) כא יג צ"ק. צ) (ישעיה ו) משפטים (ל) ב"א רכה צ"י.

חלופי גרסאות

הסולם

מאמר

הנחש נמצא למטה, אלא משום שנמצא למעלה. ולמעלה אינו נמצא אלא כשנמצא למטה בעונות העולם. שלמדנו, שהכל תלוי, זה בזה, וזה בזה.

ביאור המאמר. כבר ידעת, שיש ב' נקודות במלכות, אחת היא נקודת המלכות דצמצום א' שלא נמתקה כבינה שהיא מדת הרחמים, ומבחינה זו אינה ראויה לקבל שום אור, כי כה המסך והצמצום רוכב עליה. ונקודה הב' היא נקודת המלכות שנמתקה במדת הרחמים, שהיא בינה. וכל האורות שהמלכות מקבלת הם מבחינת נקודה הב' (כנ"ל ב"א דף ז' ד"ה וכו'). ולפיכך נקודה הא' היא גנוזה בתוכה ורק נקודה הב' היא גלויה ושולטת בה, וע"כ היא ראויה לקבל אורות העליונים. ומטעם זה, המלכות נקראת עץ הדעת טוב ורע. כי אם האדם זוכה, הרי טוב. שנקודה א' גנוזה, ורק נקודה ב' שולטת, ואז יש במלכות כל טוב, והתחתון מקבל ממנה, אם לא זכה, שהוא חוטא, אז יש כח בנחש לגלות נקודה הא' במלכות, שלא נשתתפה בבינה, או היא רע, כי מסתלקים ממנה כל האורות, כי נתגלה, שכח הצמצום רוכב עליה (כנ"ל בהקדמת ספר הוהר צ"ט אות קכ"ג ולעיל ויצא י"ג ד"ה סתרא). וסו"ה, לפתח חטאת רובץ. שהחוטא נותן כח לסטרא אחרא להמשיך משמאל

שמקום המקדש מתאחד בה, שהוא המלכות. והיינו את מקדש ה' טמא, משום עונותיו, כי ע"י עונותיו נתגלה הנחש התקיף.

(צד) מאן חובוי דא וכו': מה הם עונותיו. הם לשון הרע, שבשביל לשון הרע, מזדמן הנחש הקדמון, בין למעלה, ובין למטה, שכתוב, וישלח ה' בעם את הנחשים השרפים. השורפים או השרופים אינו כתוב, אלא השרפים, מה הם שרפים. ומשיב, אלא שסובב על הנחש הקדמון, ומה שאומר, נחשים, לשון רבים, הוא כמו שכתוב, ראשי תנינים, שנים, כי אחד נאחו למעלה, ואחד נאחו למטה בעולם הזה. וכתוב שרפים עומדים ממעל לו, ממעל לו, ודאי, דהיינו כש"א, להתיצב על ה'. שפירושו, כנגד ה', כי בני אלקים הם הדינים, וה' הוא רחמים, אף כאן, ממעל לו, הם כמו כנגד לו, ואז הוא סגירה בכל, דהיינו שנסגרו כל האורות, ואין מי שיפתח. שאז בא הנחש ומטיל זוהמא, בשורש נשמתו של החוטא אשר במלכות. שזה נבחן לניאוף וע"כ כתוב, כן דרך אשה מנאפת אכלה ומחתה פיה ואמרה לא פעלתי און. מהו מנאפת. היינו מנאפת ממש ודאי, שעליו נאמר, אכלה ומחתה פיה ואמרה לא פעלתי און.

(צה) א"ר חייא א"ר יצחק וכו': אר"ה אר"י, ברצון הכל, דהיינו ברצון העליון, אין (דפו"י דף מ"ז ע"א)

אלא בגין דאשתכח לעילא. ולעילא לא אשתכח, אלא כד אשתכח לתתא בחובי
עלמא, דילפינן דכלא תלייא האי בהאי, והאי בהאי.

מאמר

הסולם

אכלה ומחתה סיה

ו"ש, ויאמר אל האשה, אל האשה
ממש, דהיינו המלכות המכונה אשה. וכיון
דאתר מקדשא אתאחיד בגווה, שהכלים
דבינה שה"ס מקום המקדש, נכללו במלכות,
מכח שיתוף המלכות בבינה כנ"ל, והיינו את
מקדש ה' טמא, שהנחש הטיל זוהמא בבינה
דמלכות, הנקראת מקדש ה', שמטעם השיתוף
דמלכות בבינה, קבלה הבינה צורת מלכות,
והיה כח לנחש להטיל בה זוהמא, כנ"ל. בגין
חובי, משום דאתגליא חויה תקיפא,
דהיינו שנגלה נחש הב', שנק' חויה תקיפא,
שהוא העולה ונאחו בבינה כנ"ל, מאן חובי,
דא לישנא בישא, דבגין לישנא בישא חויה
אזרמן, כי המדבר לשון הרע, דהיינו שמיטל
פגמים על חבריו, מה שאינם בו, גורם כח
לנחש הב' שיטיל זוהמא ויפגום הבינה דמלכות
אע"פ שהיא נקיה מכל צמצום ודין, אמנם
כיון שנחש הב' לא יוכל לפעול אלא מכח
הקדם הפגם שבמלכות ע"י הנחש הא' ע"כ
נמצא פוגם בין לעילא ובין לתתא, הן בבינה,
ע"י נחש הב', והן במלכות, ע"י נחש הא',
כי כדי לתת כח לנחש הב', מתעורר בהכרח
נחש הא', ומביא ראיה, שיש ב' נחשים, מן
הכתוב, וישלח ח' בעם את הנחשים
השרפים, שאומר נחשים לשון רבים, דכתיב
ראשי תנינים, תרי, כיון שכתוב תנינים,
שהוא לשון רבים, כי חד אתאחיד לעילא,
דהיינו בבינה דמלכות, וחד לתתא, במלכות
לבדה, כנ"ל. וע"כ אומר הנחשים השרפים
לשון רבים. השרפים או השרופים לא
כתיב, אלא השרפים, מאן שרפים, דכתיב
שרפים עומדים ממעל לו, (כן צ"ל, דהיינו
להקדים הכתוב ראשי תנינים על הקושיא,
השורפים וכו') דהיינו שאל תטעה שנחשים
השרפים הם נחשים גשמיים, ע"כ נאמר
שרפים, לגזירה שוה, שמלמד שרפים שרפים
לגזירה שוה מן הכתוב, שרפים עומדים ממעל
לו, וע"כ נאמר כאן שרפים ולא שורפים,
ממעל לו ודאי, דהיינו כנגדו, כש"א להתיצב
על ה', שפירושו, שבני אלקים שהם דינים
נתיצבו כנגד הויה, שהוא רחמים, אף בהכתוב
שרפים עומדים ממעל לו, הם כנגד ה'. דהיינו
שהם התנינים הנוכרים לעיל, ויליף שרפים
שרפים לגזירה שוה, שאף הנחשים השרפים
שבכאן, הם התנינים הנ"ל. ו"ש, וכדין פגרו
בכלא ולית מאן דפתח, דהיינו שנסגרו כל
האורות

משמאל ממעלה למטה, כמו שעשה קין, אז
הנחש, שנקרא חטאת, הרובץ בפתח המלכות
מגלה נקודה הא' הגנוזה במלכות, וכל האורות
מסתלקים משורש נשמתו של האדם החוטא
שהיא במלכות. בסוד, לא זכי הא רע, ואח"כ
הנחש מתגבר עוד ומטיל זוהמא, דהיינו שפוגם
ומסלק האורות, גם מבינה דמלכות. מטעם,
כי אחר שנשתתפה המלכות בבינה קבלה
הבינה צורת מלכות, וע"כ אחר שנפגמה
המלכות מטעם התגלות הצמצום שעליה,
נפגמה גם הבינה שבמלכות, מטעם שיש לה
צורת מלכות, באפן, שתחילה נפגמת רק
המלכות בלבדה מכה הגילוי שהיא מלכות
דמדת הדין, ואח"כ נפגמת גם הבינה דמלכות
מטעם שיש לה צורת המלכות מכח השיתוף
של נקודה הב'. ואומר כאן שהם ב' נחשים,
כי מי שמגלה נקודת הצמצום א', שהיא פוגם
רק המלכות בלבדה ולא כלום הט' ספירות
ראשונות, אינו יכול לפגום אח"כ בבינה, אלא
נחש אחר מתעורר, שהוא עולה ונאחו בבינה
מחמת שיש לה צורת מלכות מכח השיתוף.
וזה אמרו, כד שארי חויה לאתגלאה,
דהיינו שהחוטא גורם לגילוי הנחש בסו"ה
לפתח חטאת רובץ, שהנחש קונה כח ע"י חטאו
לגלות נקודת צמצום א' הגנוזה, מסתלקין
סמכין ובנינין ומתעברין, דהיינו שמסתלקים
הכלים דנה"י דבינה, שיש במלכות, שבהם
מקבלת המלכות כל אורותיה, וכלים דנה"י
אלו קבלה מבינה, ע"י השתוף דמדת הרחמים,
בסוד אמא אוזיפת לברתא מאנהא (כנ"ל
בהקט"ז דף כ' ד"ה אמא) שהכלים האלו
נקראים סמכין, וכל האורות שבכלים האלו
נקראים בנינים, והם מסתלקים עמהם, כי
נתקלקל סוד השיתוף שבה מבינה, מכח גילוי
נקודת המלכות דצמצום א' שאינה משותפת
כלל בבינה, ואחר שכבר נסתלקו כל האורות
מטעם גילוי נקודה הא' שנאחזה בה הנחש,
או, ואתי חויה תקיפא ואטיל זוהמא,
וכדין אשתכח מקדשא מסאב, דהיינו שבא
נחש ב', ומטיל זוהמא בבינה דמלכות שנקראת
מקדש, ואז נטמא המקדש, ולפיכך קורא את
נחש הב' חויה תקיפא, משום שעלה ונאחו
שלא במקומו, דהיינו בבינה, שהיא כולה
רחמים ואין בה דין כלל. אלא שיש לו כח
להאחו בה, מטעם שנשתתפה במלכות כדי
להמתיקה.

(דפו"י דף מ"ו ע"א)

(צו) וַאִישׁ כִּי יִמְרֹט רֵאשׁוּ וּגְוִי. רַבִּי חֵיִיא פִתַּח וָאִמַּר (ת) וְרֵאִיתִי אֲנִי שֵׁשׁ יִתְרוֹן לַחֲכָמָה מִן הַסְּכָלוֹת וּגְוִי, בַּכֶּמֶה אֶתֶר אֶסְתַּכְלֵנָא בְּמַלּוּי דְשַׁלְמָה מַלְכָּא,

מסורת הזהר

(ט) חלק ג' מה : ת) (קהלת ב).

מאמר

הסולם

אכלה ומחתה פיה

האורות כי בכל מקום שנתגלתה נקודת מלכות דצמצום א', נסגרים כל האורות ואין מי שיפתחם. כי במלכות דצמצום א' אין תשובה מועילה, אלא רק במלכות דצמצום ב' (כנ"ל ויקרא אות דנ"ו).

ח"ש וע"ד כדי שתועיל תשובה כתיב, כן דרך אשה מנאפת וגו' מאי מנאפת, מנאפת ממש, כי ענין גילוי נקודת דצמצום א' ע"י הנחש ואחיותו בה, המסלק את האורות דקדושה, נבחן, שהנחש הוא אשה מנאפת ממש. ודאי אכלה ומחתה פיה ואמרה וגו'. פירוש. כי קשה כאן, כיון שנחש הא' גילה נקודת צמצום א' שאינה משותפת בבינה, שמחמת זה נאבד ממנה, השיתוף דמדת הרחמים, שהוא בינה. א"כ, מאחר שנתפרדה השותפות בבינה, כבר אין בבינה צורת מלכות, וא"כ איך יוכל נחש הב' להטיל זוהמא בבינה, מחמת שיש לה צורת מלכות. שהם תרתי דסתרי. וע"כ מביא הכתוב של, כן דרך אשה מנאפת, שהוא הנחש הא', אכלה ומחתה פיה, אחר שפגם במלכות ונסתלקו אורותיה מחמת קלקול השיתוף דמדת הרחמים, הוא מוחה ומקנה פיו, כמו שלא עשה דבר, ואומר, לא פעלתי און, כדי שתשאר צורת שיתוף המלכות בבינה כמקודם קלקול הנחש, ויוכל נחש הב' להתאחו בבינה, מכח שיש לה צורת מלכות.

אמנם באמת ענין עליה זו של הנחש להתאחו בבינה, הוא מוקש אל הנחש, כמ"ש לעיל (וירא אות ק"ט ואות ק"י עש"ה). כי עתה שנאחו בבינה והנחש בעצמו ביטל הפגם דמלכות דצמצום א', ונקבע הפגם של החטא בבחינת המלכות דצמצום ב', נעשתה אפשרות לבטל הפגם על ידי תשובה, כי ע"י תשובה יורדת הארה מע"ב ס"ג דא"ק, המורידה את המלכות מבינה, והבינה נטהרה מן זוהמת הנחש. משא"כ אם לא היה נאחו בבינה, אז היה נשאר הפגם של נחש הא', דהיינו הגילוי של נקודת המלכות דצמצום א', שכח הצמצום רוכב על המלכות שאינה ראויה לקבל אור, ומבחינה זו לא שייכת תשובה, כי התשובה לא תבטל את הצמצום א' והמסך, המונע מן (דפו"י דף מ"ז ע"א)

המלכות לקבל אור העליון. הרי שענין נחש הב' הנאחו בבינה, בכוונה ניתנה לו אחיזה זו, כדי שתועיל תשובה. והוא רק מוקש אל הנחש. וז"ש, ברעותא דכלא ברצון הכל, דהיינו ברצון עליון, לא אשתכח לתתא, אלא בנין דאשתכח לעילא, כי כיון שנמצאת אחיות הנחש למעלה, המכשירה את החוטא לעשות תשובה, ע"כ נמצאת אחיות הנחש למטה, לגלות הצמצום א' במלכות כנ"ל, ואין פחד מה שאינו מועיל שם תשובה, והפגם ישאר לעולם. שהרי ודאי הוא שהנחש יעלה ויתאחו למעלה בבינה, והוא עצמו יבטל הפגם דצמצום א', כנ"ל, בסו"ה אכלה ומחתה פיה ואמרה לא פעלתי און. ואז תועיל תשובה, גם אין חשש, שמא לא יעלה הנחש להתאחו בבינה. כי כך הושם בטבע הנחש, להשתוקק תמיד לאחו במקום גבוה יותר, ואם נראה לו דרך להתאחו בבינה, ודאי הוא שיתאחו בה. ולעילא לא אשתכח אלא כד אשתכח לתתא, כי אם לא היה הנחש מגלה תחילה את הפגם דצמצום א' שיש במלכות, שלא לקבל אור, לא היה יכול הנחש הב' להתאחו בבינה ולפגום אותה, מחמת שיש לה צורת מלכות, בעוד שבמלכות עצמה לא נגלה הפגם. דילפינן דכלא תלייא האי בהאי, והאי בהאי, כי אם לא התה אחיות הנחש למעלה, הנותנת אפשרות של תשובה ותקון הפגם, לא היו נותנים מלמעלה אפשרות, שיתאחו הנחש למטה במלכות. ואם לא היתה מקודם לכן אחיות הנחש למטה לא יצויר כלל אחיות הנחש למעלה בבינה. כמבואר. הרי שזה תלוי בזה, וזה תלוי בזה.

מאמר שיש יתרון לחכמה על הסכלות (צו) וַאִישׁ כִּי יִמְרֹט רֵאשׁוּ וּגְוִי: רַבִּי חֵיִיא פִתַּח וָאִמַּר, וְרֵאִיתִי אֲנִי שֵׁשׁ יִתְרוֹן לַחֲכָמָה מִן הַסְּכָלוֹת וּגְוִי. בַּכֶּמֶה מְקוּמוֹת הַסְּתַכְלֵתִי בְּדַבְרֵי שַׁלְמָה הַמֶּלֶךְ, וְהַסְּתַכְלֵתִי בַּחֲכָמָה הַגְּדוּלָּה שְׁלוֹ. שְׁתַּם דְּבַרְיוּ בְּפָנִים בְּתוֹךְ הֵיכַל הַקְּדוֹשׁ, מְקַרָּא זֶה יֵשׁ לְהַסְתַּכֵּל בּוֹ. לְמָה אָמַר, וְרֵאִיתִי אֲנִי, וְכִי שָׂאָר בְּנֵי הָעוֹלָם אֵינָם יוֹדְעִים וְאֵינָם רֹאִים זֹאת, הֲרֵי אֲפִילוּ מִי שְׁלָא יָדַע חֲכָמָה מִימִי

ואשגחנא בחכמתא * סגיאיה דיליה, ואסתים מלוי בגו, לגו היכלא קדישא. האי קרא אית לאסתכלא ביה, אמאי אמר וראיתי אני, וכי שאר בני עלמא לא ידעי ולא חמאן דא. אפילו מאן דלא ידע חכמתא מן יומי, ולא אשגח בה, ידע האי שיש יתרון לחכמה מן הסכלות כיתרון האור מן החשך. והוא שבח גרמיה ואמר ראיתי אני.

צו) אלא הכי תאנא, מאן חכים כשלמה א דבשבעה דרגין דחכמה אתקרי כגוונא דלעילא. שיתא יומין ב לעילא, שביעאה ג עלאה עלייהו. שיתא יומין לתתא, שביעאה עלייהו. שיתא דרגין לכורסייא, הוא על כורסייא, דכתיב, וישב שלמה על כסא יי למלך. שבעה כתרין דיומין לעילא, וכדין לקבליהון שבעה שמהן לשלמה. ד לאתחזאה ביה חכמתא קדישא. ובג"כ אתקרי שבע שמהן: שלמה. ידידיה. אגור. בן יקה. למואל, איתיאל, קהלת. צח) ואמר שבעה הבלים. ומה דאיהו חמא לא חמא ב"ג אחרא, וכד כנש חכמתא ואסתלק בדרגין דחכמתא, אקרי קהלת. ושבעה הבלין אמר, לקביל ז' כתרין דלעילא, ה וכל הבל קלא אתעביד מניה, ו ועלמא לא מתקיימא אלא בהבל.

צט) ותאנא משמיה דר"ש, הבל אפיק קלא ז ברוחא ומיא ח דביה, ולית

מסורת הוהר

חלופי גרסאות

א) (ד"ה א כט) ויחי רכב צ"ג זהר חדש יא ט"ב א דשבעה. ב מוסיף אי לעילא. ג ל"ג עלאה. ד לאתחזאה. ה והכל. ו ל"ג ועלמא לא מתקיימא אלא בהבל. ז ורוחא. ח דכיא. של"ז עח ט"ב שיי"ט.

מאמר

הסולם

שיש יתרון לחכמה על הסכלות

ז' הבלים. דהיינו הבל הבלים אמר קהלת הבל הבלים הכל הבל, שיש כאן ג' פעמים הבל. זב' פעמים הבלים שהם ארבעה. וביחד הם ז'. ומה שהוא ראה לא ראה אדם אחר, וכשאסף החכמה ונתעלה במדרגת החכמה נקרא קהלת. וז' הבלים אמר, כנגד ז' ספירות שלמעלה, וכל הבל נעשה ממנו קול, והעולם אינו מתקיים אלא בהבל. פי' ז' הבלים ה"ס ז"ס תחתונות דישסו"ת. ועיקרם הוא קו השמאל דישסו"ת, שמטרים ההכרעה מקו האמצעי המיוחד ימין ושמאל, נבחן הארת השמאל להבל וחלי רע. ורעות רוח. ואחר היחוד ע"י קו האמצעי, ה"ס ז' הבלים שמהם נאצל ז"א הנקרא קול (כנ"ל) ויצא אות ט"ו בהסולם. ובפרשת בא אות קמ"ד עש"ה) ושמהם מתקיים העולם. צט) ותאנא משמיה דר"ש וכו': ולמדנו בשמו של ר' שמעון, כי הבל שהוא קו שמאל, כנ"ל בסמוך, מוציא קול, ברוח ומים שבו, דהיינו בהתכללות קו ימין הנקרא מים, וקו אמצעי הנקרא רוח. ואין קול אלא בהבל

מימיו, ולא הסתכל בה, יודע זאת, שיש יתרון לחכמה מן הסכלות כיתרון האור מן החשך, והוא משבח את עצמו, ואמר, וראיתי אני. צו) אלא הכי תאנא וכו': אלא כך למדנו מי חכם כשלמה, שבשבעה מדרגות של חכמה הוא נקרא, כעין של מעלה, דהיינו כנגד חג"ת נהי"מ דמלכות שה"ס חכמה תתאה, שהיא מדרגת שלמה. כי ששה ימים למעלה, חג"ת נהי" דז"א, ושביעי עליון עליהם שהוא בינה. ששה ימים למטה במלכות: חג"ת נהי"מ, ושביעי עליהם, שהוא בינה. שש מדרגות לכסא של שלמה, והוא על הכסא, שכתוב, וישב שלמה על כסא ה' למלך. שבעה כתרין, של ימים, דהיינו ז' ספירות חג"ת נהי"מ יש למעלה, וכן כנגדם ז' שמות לשלמה, כנ"ל, להראות בהם חכמה הקדושה, ומשום זה נקרא שבעה שמות, שהם, שלמה ידידיה, אגור, בן יקה, למואל, איתיאל, קהלת. צח) ואמר שבעה הבלים וכו': ואמר (דפו"י דף מ"ז ע"א *) דף מ"ז ע"ב)

תזריע

לה

קלא אלא בהבל. ותאנא בשבעה הבלין אתקיימין עלאין ותתאין. * ותאני ר' יצחק, ת"ח. דעל הבל מתקיים עלמא, דאלמלא לא הוה הבל דנפיק מפומא, לא אתקיים ב"נ אפילו שעתא חדא.

ק) כגוונא דא אמר שלמה מלוי, דעלמא מתקיימא בהו, * דהאי * הבל דמתקיים ביה עלמא. והאי הבל דמתקיים ביה עלמא, * מהבלים דלעילא * קאתי, הה"ד הבל הבלים, הבל מהבלים דלעילא. וכל * מלוי הכי הוה. ובהבלים דלעילא כתיב, (א) כי על כל מוצא פי י"י יחיה האדם. מאי מוצא פי י"י. דא הבלים דלעילא.

קא) ותניא, וראיתי אני שיש יתרון לחכמה מן הסכלות. * מן הסכלות ממש, אתי תועלתא לחכמתא, דאלמלא לא אשתכח שטותא בעלמא, לא אשתמודעא חכמתא ומלוי. ותאנא חיובא הוא על ב"נ דאוליף חכמתא, למילף * זעיר מן שטותא, ולמנדע לה. בגין דאתי תועלתא לחכמתא בגיניה. כמה דאתיא תועלתא לנהורא מחשוכא, דאלמלא חשוכא לא אשתמודע נהורא. ולא * אתיא תועלתא לעלמא מניה.

קב) תנא שיש יתרון לחכמה, לחכמה סתם. דאמר ר' שמעון לרבי אבא, תא חזי רזא דמלה, לא נהיר חכמתא דלעילא, ולא אתנהיר, אלא בגין שטותא

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ב) (דברים ה) יתרו עז צ"נ.

ט ותניא; ותני. י בהאי. כ עלמא. ל בהבלים. מ אתי. נ מלה. ס מוסיף כלומר מן. ע ל"ג זעיר. פ אתחזי.

מאמר

הסולם

שיש יתרון לחכמה על הסכלות

מן הסכלות ממש באה תועלת לחכמה. כי אם לא היה נמצאת שטות בעולם, לא היה נודעת חכמה ודבריה. ולמדנו חוב הוא על האדם שלמדו חכמה שילמוד מעט מן שטות ולדעת אותה, משום שבא תועלת לחכמה בשבילה, כמו שיש תועלת אל האור מן החשך, שלולא החשך לא היה נודע האור ולא בא לעולם תועלת ממנה.

קב) תאנא שיש יתרון וגו': למדנו, שיש יתרון לחכמה. היינו חכמה סתם, שכולל הן חכמה עליונה, והן חכמה שבעולם הזה. כי אמר, ר' שמעון לר' אבא, בוא וראה סוד הדבר, החכמה שלמעלה אינה מאירה ואינה מוארת, אלא בשביל שטות שנתעורר ממקום אחר, ולולא שטות הוה, לא היה האור והגאות הגדולה והיתרה, ולא היה נראה תועלת החכמה, ומשום השטות האירה החכמה יותר ומאירים לה יותר, ז"ש, שיש יתרון לחכמה. לחכמה סתם, בין למעלה ובין למטה, מן הסכלות סתם

בהבל, ולמדנו שבז' הבלים, שהם חג"ת נהי"מ דישטו"ת, מתקיימים העליונים שהם ז"ן, ותחתונים, שהם דרי ב"ע. ולמד ר' יצחק, בוא וראה שעל הבל מתקיים בו העולם, כי אם לא היה הכל יוצא מפיו של אדם, לא היה יכול להתקיים אפילו שעה אחת.

ק) כגוונא דא אמר וכו': כעין זה, שהאדם אינו יכול להתקיים בלי הבל פיו, אמר שלמה, דבריו שהעולם מתקיים בהם, ואמר, שעל ידי הבל הזה מתקיים העולם, והבל הנה שמתקיים בו העולם בא מהבלים שלמעלה. ז"ש הבל הבלים. דהיינו הבל מהבלים שלמעלה. וכל דבריו כך היה. ובהבלים שלמעלה כתוב, כי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם. מהו מוצא פי ה', זה הוא הבלים של מעלה. דהיינו ז"ס תחתונות דישטו"ת (כנ"ל באות צ"ז).

קא) ותניא וראיתי אני וכו': ולמדנו וראיתי אני שיש יתרון לחכמה מן הסכלות. (דפו"י דף מ"ז ע"ב)

דאתער מאתר אחרא, ואלמלא האי, נהירו ורבו סגיא ויתיר לא ז הוה, ולא אתחזיא תועלתא דחכמתא. ובגין שטותא אתנהיר יתיר, ונהירין ליה יתיר, הה"ד שיש יתרון לחכמה, לחכמה סתם, מן הסכלות סתם. וכך לתתא, אלמלא לא הוה שטותא שכיח בעלמא, לא הוי חכמתא שכיח בעלמא. (קג) והיינו דרב המנונא סבא, כד הוו ילפין מניה חברייא רזי דחכמתא, הוה פ מסדר קמיייהו פרקא דמלי דשטותא, בגין דייתי תועלתא לחכמתא בגיניה. הה"ד ג יקר מחכמה ומכבוד סכלות מעט, משום דהיא תקונא דחכמתא, ויקרא דחכמתא. ועל דא כתיב, ולבי נוהג בחכמה ולאחוז בסכלות. (קד) רבי יוסי אמר יקר מחכמה ומכבוד, ה כלומר יקרא דחכמתא ונוי דילה, ויקרא דכבוד דלעילא, מאי היא. סכלות מעט. זעיר דשטותא ט אחזי וגלי יקרא דחכמתא וכבוד דלעילא, יתיר מכל ארחין דעלמא. (קה) כיתרון האור מן החשך, תועלתא דנהורא לא ת אתיא אלא מן

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ז להוי. ק מדכר. ר ל"ג כלומר. ש אחי. ת אתחזי.

ג (קהלת י').

שיש יתרון לחכמה על הסכלות

הסולם

מאמר

ביניהם יחס הפיכות, הרי האחד מגלה את חברו, שכן בלבן ושחור, ובאור וחשך, ובחולה ובריא, כי אם לא היה חולה בעולם לא היה שום מושג להשם בריא. וכו' עד"ז. והיינו שכתוב גם את זה לעומת זה עשה האלקים. וכתוב, טוב אשר תאחז בזה וגם מזה אל תנח ידך.

ביאור המאמר. כי הקשה (באות צ"ו) מה משמיענו בזה שלמה המלך, בהכתוב, וראיתי אני שיש יתרון לחכמה על הסכלות כיתרון האור מן החשך, כי מי אינו יודע זה. וכדי לתרץ זה הביא ביאור ו' הבלים שאמר בקהלת. שיש בהבל ב' בחינות, א' בהיותו בבחינת קו שמאל בלי יחוד עם הימין, ואע"פ שאז מאיר בו ג"ר דחכמה, מ"מ נבחן הבל הזה, להבל וחולי רע, להבל ורעות רוח. כי בהיותו נפרד לעצמו בלי ימין, הרי הוא חכמה בלי חסדים, שאז הוא חשך ולא אור, ולא עוד אלא שנמשכים משם דינים קשים. וע"כ נבחן להבל וחלי רע. בחינה ב' הוא בהיותו מיוחד עם הימין ע"י קו האמצעי המכריע בין ימין ושמאל, שהימין שהוא חסדים, יאיר ממעלה למטה, והשמאל שהוא חכמה, יאיר ממטה למעלה (כנ"ל ב"א דף ט' ד"ה מחלוקת) שהוא ו"ק דחכמה, שאז מתלבשת החכמה דשמאל בחסדים שבימין. והנה מכאן יוצאים

סתם, בין למעלה ובין למטה. כי כך הוא למטה, אם לא היתה נמצאת שטות בעולם, לא היתה נמצאת חכמה בעולם.

(קג) והיינו דרב המנונא וכו': והיינו, שרב המנונא סבא, כשלמדו ממנו החברים סודות החכמה, היה מסדר לפניהם פרקים של דברי שטות, כדי שתבא תועלת לחכמה בשבילם, ז"ש, יקר מחכמה ומכבוד סכלות מעט. משום שהסכלות היא תקון החכמה, ויקר החכמה וע"כ כתוב, ולבי נוהג בחכמה ולאחוז בסכלות.

(קד) ר' יוסי אמר וכו': רי"א, יקר מחכמה ומכבוד, כלומר, היקר של החכמה והיופי שלה, ויקר הכבוד של מעלה, שהוא המלכות, מה היא. הוא סכלות מעט, כי מעט סכלות מראה ומגלה יקר החכמה והכבוד של מעלה, יותר מכל דרכי העולם.

(קה) כיתרון האור מתוך החשך: כי תועלת האור אינה באה אלא מתוך החשך. תקון הלבן מה הוא. שחור, כי לולא השחור לא היה מושג הלבן, ומשום שיש שחור, מתעלה הלבן ומתכבד. א"ר יצחק משל למתוק ומר, שאין איש יודע טעם מתיקות, מטרם שטועם טעם מר. מי עושה לזה שיהיה טעמו מתוק, הוי אומר זה המר. כי הדברים שיש (דפו"י דף מ"ו ע"ב)

חשוכא. א תקונא דחוורא מאי היא. אוכמא, אלמלא אוכמא לא ב אשתמודע חוורא, ובגין אוכמא, אסתליק חוורא ואתיקר. אמר ר' יצחק, משל למתוק

חלופי גרסאות

א מוסיף ולעולם תקונא. ב אשתכח.

שיש יתרון לחכמה על הסכלות

הסולם

מאמר

שהימין יאיר מלמעלה למטה, והשמאל, שהוא חכמה יאיר ממטה למעלה, שההארה שממטה למעלה היא הארת ו"ק דחכמה. והיא מחוסרת ג"ר. ונתבאר לעיל בהשוואה הג' מחכמה לאור, אשר במקום שחסר חכמה שם יש סכלות, כמו במקום שחסר האור שיש שם חשך. נמצא עתה אחר יחוד קו שמאל עם הימין שיש בשמאל סכלות, דהיינו במקום חסרון הג"ר. ונמצא שמקודם יחודו עם הימין, אע"פ שלא היה מאיר, מ"מ מציאות החכמה שהיתה או בקו שמאל, כנ"ל בהשוואה ב', היתה במציאות הזו בלי שום סכלות, כי אז היה הקו שמאל בג"ר דחכמה. משא"כ עתה, שחסר ג"ר דחכמה, הרי יש כנגד זה סכלות. והבן היטב.

ו"ש (באות ק"א) מן הסכלות ממש אתי תועלתא לחכמתא, דאלמלא לא אשתכח שטותא בעלמא, לא אשתמודעא חכמתא ומלוי, כי חסרון ג"ר דחכמה שנעשה אחר יחוד ימין ושמאל, נבחן לסכלות, אמנם מן הסכלות הזאת נתגלתה הארת החכמה אל העולמות, כי מקודם היחוד, שהיתה בלי סכלות, היתה החכמה חשך ולא היתה מאירה, אבל עתה מאירה החכמה בכל השלמות מחמת הסכלות, דהיינו מחמת שנתמעטה מג"ר, ויכולה להתיחד עם החסדים שבימין, הרי שהסכלות, שהיא חסרון הג"ר, מגלה את הו"ק דחכמה שתאיר בכל השלמות. ואם לא היתה נמצאת הסכלות, לא היתה נמצאת החכמה.

ו"ש (באות ק"ב) רזא דמלה לא נהיר חכמתא דלעילא ולא אתנהיר, אלא בגין שטותא דאתער מאתר אחרא. כי אם לא נתעוררה הסכלות ממקום אחר, דהיינו ממיעוט הג"ר, אלא שהיו נשארות ג"ר דחכמה בקו שמאל, ולא היה מתיחד עם הימין, הרי אז אין החכמה מאירה, והיא חשך. וז"ש, ואלמלא האי, נהירו ורבו פגיא ויתיר לא הוה, ולא אתחזיא תועלתא דחכמתא שלא היו מתגלים כל אלו המוחין הגדולים אל העולמות. וז"ש חיובא על בר נש דאוליה חכמתא, כלומר שחוב הוא על האדם הממשיך חכמה עליונה, למילף זעיר מן שטותא ולמנדע לה. דהיינו שימשוך ידו להמשיך מג"ר דחכמה, ואע"פ

כל המוחין דזו"ן ובי"ע, וכל העולמות מתקיימים מן הבל הזה. (כמ"ש ר"ש באות צ"ט) הבל, שהוא שמאל, אפי"ק קלא, שהוא מוחין דז"א, ברוחא ומיא, דהיינו בהתכללותו בקו אמצעי שהוא רוח, ובקו ימין שהוא מים. ותאנא, בז' הבלים, שהם ז"ס דישסו"ת, שכל אחת כלולה מהבל ורוח ומים, אתקיימין עלאין ותתאין, כי כל המוחין של העליונים שהם זו"ן, והתחתונים שהם בג' עולמות בי"ע יוצאים מהבלים האלו. ונתבאר מזה, שאע"פ שבהיות הקו שמאל לבדו יש לו ג"ר דג"ר, אינו מאיר אז כלום, אלא להיפך, שהוא הבל וחלי רע, ובשעה שמתיחד עם הימין, אע"פ שנתמעט מחמת זה ל"ק דחכמה, והוא מחוסר ג"ר דחכמה, הנה כל העולמות מתקיימים ממנו. עי' לעיל כל ההמשך.

ו"ש, וראיתי אני שיש יתרון לחכמה על הסכלות כיתרון האור מתוך החשך. ובג' דברים דומים החכמה והסכלות, לאור וחשך. א) כמו שאם לא היה חשך לא היה שום יתרון בהאור, ולא היה מושג כלל לכנהו בשם זה, כך לולא הסכלות, לא היה שום יתרון בחכמה, שנכנהו בשם זה. אלא להיפך, שהיינו קוראים אותו, הבל וחלי רע. ב) שאע"פ, שבלי החשך לא היה לנו שום מושג באור, אין זה אומר, שהאור לא היה בלעדו מציאות ממש, אלא שלא היה לנו למושג בפני עצמו. לגדרהו בשם, כך החכמה אע"פ שבלי הסכלות לא היתה מושגת, אין זה אומר שלא היתה או מציאות החכמה כל עיקר, אלא אדרבה, שאז החכמה נמצאת, כשהיא בלי סכלות לגמרי, כי אז מאירים הג"ר דחכמה, כמ"ש לפנינו, אלא לא היתה אז מושגת להגדרה בשם חכמה. ג) כמו שבמקום שאין אור, שם הוא חשך, כן במקום שאין חכמה, שם הוא סכלות.

ובזה יובן לנו כל המאמר. כי הבאנו לעיל שמטרים שקו שמאל נתיחד בימין, יש לו ג"ר דחכמה, אלא שאינם מאירים, והם בבחינת הבל וחולי רע. ורק אח"כ שנכלל עם קו ימין ע"י קו האמצעי, הוא נשלם, וכל המוחין שבעולמות נמשכים ממנו, אלא שאובד הג"ר דחכמה, מחמת הכרעת קו האמצעי, (דפו"י דף מ"ו ע"ב)

במר, דלא ידע אינש טעמא דמתיקא, עד דטעים מרירא, מאן עביד להאי מתיקא. הוי אומר האי מרירא. והיינו דכתיב (ד) גם את זה לעומת זה עשה האלהים. (וכתיב * (ה) טוב אשר תאחזו בזה וגם מזה אל תנח ידך.

(קו) תאנא בכמה דרגין אתקרי ב"נ: אדם, גבר, אנוש, איש. גדול שבכלם אדם. ג דכתיב, (ו) ויברא אלהים את האדם בצלמו. וכתיב (ז) כי בצלם אלהים עשה את האדם. ולא כתיב, גבר, אנוש, איש. א"ר יהודה, אי הכי, והא כתיב (ח) אדם כי יקריב מכם קרבן ליי'. ד מאן בעי למקרב קרבנא. מאן דאיהו חטאה ה וכתיב אדם.

(קז) אמר ר' יצחק ת"ח, קיומא דעלמא דעלאין ותתאין, הוא קרבנא. נייחא דקב"ה. ומאן ו אתחזי למקרב קמיה האי נייחא, הוי אומר ז האי אדם, ח דיקרא מכלא. א"ל אי הכי, הא כתיב, אדם כי יהיה בעור בשרו וגו', והיה בעור בשרו לנגע צרעת. אמר ליה, להאי בעי קב"ה לדכאה יתיר מכלא, דמאן דאיהו בדרגא עלאה דכלהו, לא ט ליתיב הכי.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ד) (קהלת ז) שמות פה צ"ל. ה) (שם). ו) (בראשית א) (הקה"ז קפא צ"א. ז) (שם ט) שמות קיד צ"מ. ח) (ויקרא א) יתרו קד צ"ח.

ג מוסיף משום דכתיב. ד מוסיף ולא גבר אנוש איש, מאן. ה ל"ג וכתיב אדם. ו יתחזי. ז ל"ג האי ח יקרא. ט יתיב.

הסולם

אדם איש

מאמר

אשר תאחזו בזה, דהיינו בחכמה, וגם מזה אל תנח ידך, שתאחזו גם בסכלות של חסרון הג"ר דחכמה.

(קו) תאנא בכמה דרגין וכו': למדנא, בכמה מדרגות נקרא בן אדם. שנקרא, אדם, גבר, אנוש, איש. הגדול שבכולם הוא אדם. שכתוב, ויברא אלקים את האדם בצלמו. וכתוב, כי בצלם אלקים עשה את האדם, ולא כתוב, גבר, אנוש, איש. אר"י, אם כן, הרי כתוב, אדם כי יקריב מכם קרבן לה'. מי צריך להקריב קרבן, היינו רק מי שהוא חוטא, שהוא מדרגה גרועה, ועכ"ז כתוב אדם.

(קז) אמר ר' יצחק וכו': אר"י, בוא וראה, הקיום של העולם, של העליונים ושל התחתונים הוא קרבן, שהוא נחת של הקב"ה, ומי ראוי להקריב לפניו נחת הוה, הוי אומר, שהוא האדם, היקר מכל, דהיינו שהוא יקר מגבר, אנוש, איש. אמר לו, אם כן, הרי כתוב, אדם כי יהיה בעור בשרו וגו' והיה בעור בשרו לנגע צרעת, ועכ"ז נקרא אדם. אמר לו, לזה, צריך הקב"ה לטהר אותו יותר מכל אחר, כי מי שהוא במדרגה עליונה על הכל, דהיינו אותו שנקרא אדם, לא ישב כך בלי טהרה.

ואע"פ שמתגלה סכלות במקום חסרון החכמה, הנה כנגד זה, נמצא לומד החכמה מן הסכלות הזאת, כלומר שהחכמה שמשגיג הוא מכח הסכלות הוה שאינו נוגע בו, כנ"ל, וע"כ אינו נחשב לסכלות ממש, אלא לזעיר מן שטותא, המספיק ללמוד ולדעת החכמה המאירה. וז"ש, והיינו דרב המנונא סבא, כד הוה ילפין מניה חבריא רזו דחכמתא, דהיינו שהיו לומדים ממנו איך להמשיך החכמה המאירה, הוה מסדר קמייחו פרקא דמלי דשטותא, כגון דייתי תועלתא לחכמתא בניניה, שהיה מסדר להם, שלא ימשיכו החכמה בפרקי ג"ר דחכמה, אשר הסכלות מתגלה אז בפרקים ההם, ולימד אותם שמסכלות הוה יבא תועלת לחכמה המאירה. כנ"ל. הח"ד יקר מחכמה ומכבוד סכלות מעט. כי כל עוד שהאירו הג"ר דחכמה, ולא היתה סכלות מעט, הרי היתה החכמה בבחי' הבל ורעות רוח, בלי חכמה ובלי כבוד, ועתה אחר שנתחד השמאל עם הימין, אע"פ שיש סכלות מעט מחמת חסרון ג"ר דחכמה, הנה בשביל זה היא מאירה ברוב פאר והדר, שהמשיגה זוכה לחכמה וכבוד. וע"ד כתיב, ולפי נוחג בחכמה, היינו בוי"ק דחכמה. ולאחזו בסכלות, היינו שלא להמשיך הג"ר דחכמה. וז"ש, טוב (דפויו דף מ"ז ע"ב * דף מ"ח ע"א)

קח) ובגין כך כתיב באדם, והובא אל הכהן. ובא לא כתיב, אלא והובא, דכל מאן דחמי ליה, אתחייב. ביה לאקרובי קמי כהנא, דדיוקנא קדישא לא ליתיב הכי. וכתיב איש או אשה כי יהיה בו נגע וגו', ואיש או אשה כי יהיה בעור בשרם בהרות וגו', ולא כתיב בהו והובא.

קט) אמר ליה, ל והא כתיב ט) והאיש משה, י) כי זה משה האיש, אמאי לא אקרי אדם. אמר ליה משום דאקרי עבד למלכא, דכתיב ו) לא כן עבדי משה. ז) משה עבדי. ואוף הכי אקרי איש לגבי אדם דלעילא. אמר ליה אי הכי, והא כתיב ח) יי איש מלחמה, ולא כתיב אדם. א"ל ו) סוד יי ליראיו. א"ל אי הכי אנא ז) בנייהו ט) יתיב בכלא, ובאתר דא לא זכינא.

קי) א"ל זיל לרבי אבא, דאנא אוליפנא מניה על מנת דלא לגלאה. אזל לגבי דרבי אבא, אשכחיה דהוה דריש ואמר, ע) אימתי אתקרי שלימותא פ) דכלא, כד יתיב קב"ה בכורסייא. ועד דלא יתיב בכורסייא, לא אשתכח שלימותא. דכתיב ו) ועל דמות הכסא דמות אדם עליו מלמעלה, משמע דכתיב אדם, דהוא כללא, ושלימותא דכלא. אמר ר' יהודה, בריך רחמנא דאשכחית לך בהאי. א"ל אי הכי הא כתיב ו) יי איש מלחמה, ולא כתיב אדם. א"ל יאות שאלת.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ט) (במדבר יב) חלק ג' קנג : רה : רסא : רפב : י ליה. כ יתיב. ל אי הכי. מ ל"ג כי זה משה האיש. תקוני זהר בהקדמה א : ה : זהר חדש מה ט"ד נ בנייכו. ט אתיבו. ע אמאי. פ דלעילא. שכ"א תקונים חדשים קכ ט"א ש"מ"ב. י) (שמות לב) ויחי לה צ"א. כ) במדבר יב) שמות כ צ"י. ל) (יהושע א) חלק ג' רפ. מ) (שמות טו) נח ז צ"ד. נ) (תהלים כה) ב"א קמג צ"ג. ס) (יחזקאל א) נח צו צ"ג זהר חדש יד ט"ג של"ד שליח תקונים חדשים צג ט"ג של"ד. ט) (שמות טו) לעיל אות קט צ"מ.

מאמר

הסולם

אדם איש

ה' ליראיו. אמר לו. א"כ, אני יושב ביניהם לגמרי, כלומר, שהוא מיראי ה', ובמקום הזה לא זכיתי להבין.

קי) א"ל זיל לר' אבא וכו' : אמר לו לך לר"א, כי אני למדתי ממנו על מנת שלא לגלות. הלך לר' אבא. מצאו שהיה דורש ואומר, מתי נקרא שלמות הכל, בשעה שהקב"ה יושב על הכסא. שהוא מלכות, ומטרם שיושב על הכסא. דהיינו נוטרם שמתחבר עם המלכות, לא נמצא שלמות. שכתוב, ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה, ומשכתוב, אדם, בשעה שיושב על הכסא. משמע, שהוא בשלמות, כי השם אדם הוא כלל, מדי פנים שבנורכבה, שכתוב, ודמות פניהם פני אדם, והוא שלמות הכל. אמר לו ר' יהודה ברוך ירחמן שמצאתי אותך בזה. אמר לו א"כ, הרי כתוב ה' איש מלחמה, ולא כתוב אדם, אמר לו, יפה שאלת.

קח) ובגין כך כתיב וכו' : ומשום זה כתוב, באדם, והובא אל הכהן. ובא אל הכהן לא כתוב, אלא והובא, שיורה, שכל מי שרואה אותו, מחויב להקריב אותו לפני הכהן, כדי שהצורה הקדושה, של אדם, לא תשב כך. וכתוב, איש או אשה כי יהיה בו נגע וגו', איש או אשה כי יהיה בעור בשרם בהרות וגו', ולא כתוב בהם והובא, אלא באדם בלבד, כתוב, והובא, מפני חשיבותו.

קט) אמר ליה והא וכו' : אמר לו הרי כתוב, והאיש משה. כי זה משה האיש. למה לא נקרא אדם. אמר לו, משום שנקרא עבד אל המלך, שכתוב, לא כן עבדי משה משה עבדי. ובערך הזה, נקרא ג"כ איש אל אדם העליון, שהוא ז"א, בהויה דאלפין שהוא בגימטריא אד"ס. אמר לו א"כ והרי כתוב, ה' איש מלחמה, ולא כתוב אדם. אמר לו, סוד (דפו"י דף מ"ח ע"א)

קיא) ת"ח, התם לא אשתכח שלימותא דכלא, ובגיני כך אקרי איש. אבל הכא, שלימותא דכלא, וכללא דכלא, בגין כך אקרי אדם. קארי עליה ⁹ טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף.

קיב) תו אמר ליה, כתיב ¹⁰ אדם ובהמה, ולא כתיב איש ובהמה. אמר ליה ולא. והכתיב ¹¹ למאיש ועד בהמה. ¹² אבל מה דכתיב אדם ובהמה, כמה דכתיב ¹³ מן הארז אשר בלבנון עד האזוב אשר יוצא בקיר. אורחיה דקרא הוא, דנקיט עלאה מכלהו, ונמיך מכלהו. אוף הכא עלאה דכלא, ¹⁴ אדם, ונמיך מכלא בהמה.

קיג) אמר ליה והא כתיב ¹⁵ ואדם אין לעבוד את האדמה. א"ל, תא חזי, דכל מה די בעלמא לא הוי אלא בגיניה דאדם, וכלהו בגיניה מתקיימי, ¹⁶ ולא אתחזיאו בעלמא, וכלהו אתעכבו עד דייתי ההוא דאקרי אדם. הה"ד, ¹⁷ וכל שיח השדה טרם יהיה בארץ וגו'. טרם: עד לא, כתרגומו. משום דדיוקנא עלאה לא ¹⁸ אתחזי, הה"ד ואדם אין, כלומר, כלהו אתעכבו בגיניה דהאי דיוקנא, עד דאתחזי. ובג"כ לא ¹⁹ אתברי האי דיוקנא, אלא בדיוקנא ²⁰ דאתחזי ליה, הה"ד ²¹ וייצר יי' אלהים את האדם, בשם מלא. כמה דאוקימנא, דאיהו שלימותא דכלא, וכללא דכלא.

קיד) תאנא, בששי נברא אדם, בשעה שנשלם הכסא. ונקרא כסא, דכתיב ²² שש מעלות לכסא. ולפיכך נברא האדם בששי, שהוא ראוי לישב על

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

9) (תהלים קיט) זהר חדש כס ט"א שמ"ג. לה ט"א ש"י. צ) (שם לו) שמות ק צ"ע. ק) (שמות יא) בשלח קכב צ"פ. ר) (מ"א ה) חלק גי נג. ש) (בראשית ב) וירא א צ"ב. ת) (שם) וירא א צ"ב. א) (שם) לעיל א) (שם) וירא א צ"א. ב) (מ"א י) שמות עז צ"ק.

מאמר

הסולם

אדם איש

והרי כתוב, ואדם אין לעבוד את האדמה. ואיזה חשיבות יש כאן שמזכיר השם אדם. א"ל בוא וראה, כל מה שיש בעולם לא היה אלא בשביל האדם, והכל מתקיים בשבילו. ע"כ לא נראו בעולם והכל נעכב, עד שבא אותו הנקרא אדם. ז"ש וכל שיח השדה טרם יהיה בארץ וגו', טרם פירושו עד לא, כתרגומו, משום שצורה עליונה, שנקראת אדם, לא נראתה. ז"ש ואדם אין לעבוד את האדמה. כלומר הכל נתעכב בשביל אותה הצורה עד שנראתה. ומשום כך, לא נבראה צורה זו, אדם, אלא בצורה הראויה לו. ז"ש וייצר ה' אלקים את האדם, בשם מלא, כמו שהעמדנו, שהשם אדם הוא שלמות הכל וכלל הכל.

קיד) תאנא בששי נברא וכו': למדנו ביום ששי נברא האדם, שהוא מרכבה לאדם העליון ז"א, בשעה שנשלם הכסא, שהוא המלכות

קיא) ת"ח התם לא וכו': בוא וראה, שם על היס לא נמצא שלמות הכל, משום שנעשה דין במצרים, ומשום זה כתוב, איש. אבל כאן, כשיושב על הכסא, הוא שלמות הכל וכלל הכל משום זה נקרא אדם. קרא עליו ר' יהודה טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף. קיב) תו אמר ליה וכו': עוד אמר לו. הרי כתוב, אדם ובהמה ולא כתוב איש ובהמה. אמר לו, ולא כתוב איש, והרי כתוב, למאיש ועד בהמה. אבל מה שכתוב אדם ובהמה, הוא כמו שכתוב, מן הארז אשר בלבנון עד האזוב אשר יוצא בקיר. שכן דרך הכתוב לאחוז העליון מכולם והנמוך שבכולם. אף כאן העליון שבכולם הוא אדם, והנמוך שבכולם היא בהמה.

קיג) א"ל והא כתיב וכו': אמר לו, (דפו"י דף מ"ח ע"א)

הכסא. ב ותאנא כיון דנברא אדם אתתקן כלא, ג וכל מה דלעילא ותתא, וכלא אתכליל באדם.

קטו) תניא א"ר יוסי, כתיב ג) ודמות פניהם פני אדם, כללא ד דכלא, וכלא כלילן בהאי דיוקנא. א"ר יהודה והא כתיב ט) ופני אריה אל הימין לארבעתם, ופני שור * מהשמאל לארבעתן, אמר ליה ה כלא אפי אדם הו, ובהווא דיוקנא דאדם, אתחזיין כל גוונין וכל דיוקנין. כמה דתנינן אנפוי אנפי נשרא, ו לא ז דהוא נשרא, אלא דאתחזי בדיוקנא דאדם, משום דכליל כל גוונין וכל דיוקנין.

קטז) א"ר יצחק, ת"ח, כל מאן דאיהו תחות שולטני דאדם, אתקרי איש. משום דאתתקן ח בגוונא דאדם, מדרגא אחרא דהוה ביה בקדמיתא. דתניא ברזא עלאה בספרא דצניעותא, כד אתברי אדם, נחת בדיוקנא קדישא עלאה, ונחתו עמיה תרין רוחין, מתרין סטרין, מימינא ומשמאלא, כללא דאדם. ורוחא דימינא, אתקרי נשמתא קדישא, דכתיב ה) ויפח באפיו נשמת חיים. ורוחא דשמאלא, אתקרי נפש חיה, והוה אזיל ונחית מעילא לתתא, ולא אתיישבא בהדי אחרא.

מסורת הוהר

חלופי גרסאות

ג) (יחזקאל א) ב"א פה צ"א. ד) (שם) ב"א פה צ"א. ה) (בראשית ב) משפטים ה צ"ל. ב ל"ג ותאנא. ג כל ד כלא. ח כלפי ; כל ; ל"ג כלא. ו ל"ג לא דהוא נשרא ; וכו'. ז דהוה. ח בניניה. ט נחתו.

מאמר

הסולם

אדם איש

לארבעתם. ופני שור מהשמאל לארבעתן. הרי שיש צורות אריה ושור גם כן. אמר לו הכל פני אדם היו, ובצורה זו של אדם, נראים כל הגוונים וכל הצורות. כמו שלמדנו, פניו פני נשר, לא שהוא נשר, אלא שנראה בצורת אדם צורת נשר, ועקרו הוא צורת אדם, משום שפני אדם כולל כל הגוונים וכל הצורות.

המלכות, שנקרא כסא, שכתוב שש מעלות לכסא, שהם חג"ת נה"י, דמלכות הנקראת כסא. ולפיכך נברא האדם בששי, שכבר נשלמו שש הספירות חג"ת נה"י, שהוא אדם העליון, ראוי לישוב על הכסא, ולמדנו, כיון שנברא אדם נתתקן הכל, וכל מה שלמעלה, דהיינו ז"א ומלכות, ושלמטה, והכל נכלל באדם.

קטו) א"ר יצחק וכו' : אר"י, בוא וראה, כל שהוא תחת שליטתו של אדם, נקרא איש. משום שנתתקן באפן של אדם, ממדרגה אחרת שהיתה בו תחילה שהיא מדרגת ו"ק, שהיתה לאדם בטרם שהשיג הג"ר, כי למדנו בסוד עליון בספרא דצניעותא, (אות נ"א) כאשר נברא האדם, ירד בצורה עליונה קדושה, וירדו עמו ב' רוחות מב' צדדים, מימין ומשמאל שהן כלל האדם, ורוח הימין נקרא נשמת הקדושה, שכתוב, ויפח באפיו נשמת חיים. ורוח השמאל נקרא נפש חיה, והיה הולך ויורד ממעלה למטה לגן עדן, והנשמה שמינין לא נתישבה עם האחר שמשמאל, כלומר, שחטא בעצה"ד והפריד הימין מן השמאל.

פירוש. מטרם שנברא אדם הראשון, היו ז"א ומלכות אב"א בלי חיבור, וביום הששי אחר שנשלמו הו"ק ונולד האדם גרם במעשיו שז"א ומלכות ישובו פב"פ ויתחברו. וז"ש ולפיכך נברא האדם בששי, אחר שנשלמו ו"ק דו"א, שאז ראוי הו"א לישוב על הכסא, דהיינו, שאז אפשר לאדם שיחזיר ז"א ומלכות פב"פ ויתחברו, מה שלא היה אפשר לפני יום הששי, שעוד לא נשלמו הו"ק עצמם, לא בז"א ולא במלכות.

קטו) תניא א"ר יוסי וכו' : למדנו, אר"י, כתוב, ודמות פניהם פני אדם, היינו שפני אדם הוא כלל הכל, וכל ג' פנים, אריה שור נשר, כלולים בצורה זו של פני אדם. אמר ר' יהודה, והרי כתוב, ופני אריה אל הימין (דפריי דף מ"ח ע"א * דף מ"ח ע"ב)

קיו) כד הוה עייל • שבתא, כ והוה חב אדם, ל אתעבידו מההוא רוחא
 • שמאלא, בריין מתפשטן בעלמא, ולא אסתיימו גופא דלהון. ואתחברו בהאי
 גופא נ דאדם, בדכורא ונוקבא, ואתילידו בעלמא. ואלין אקרון נגעי בני אדם.
 תנא, עלאין מנייהו דלא אתדבקו לתתא, ותליין באוירא, ושמעין מה דשמעין
 מלעילא. ומנייהו ידעין • אינון אחרנין לתתא.

קיא) תנא, מן ג] בוצינא דקרדינותא, נפקין תלת מאה ועשרים וחמש
 ניצוצי, מתגלפין ומתאחדן כחדא ע מסטרא דגבורה, פ דאקרון גבורות,
 ז ומתלכדן כחדא, ואתעבידו ק חד. וכד עיילין אלין בגופא, אקרי ר איש. ו דא
 דתנינן איש תם וישר איש צדיק, ואיש דהכא, איש מלחמה כתיב, דכלא כליק
 דינא, וכלא חדא. א"ר יהודה אמאי. לא הוה ת בידיה. א אתו שאילו קמיה דר"ש,
 אמר לון, תו קשיא, דהא תנינן כתיב ו] לזאת יקרא אשה כי מאיש לקחה זאת,
 ותנינן מאן איש ז דא חסד, והכא אמריתו דהוא דינא.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ו) (שם) ב"א רח צ"ב. י לשבחה. כ ל"ג והוה. ל אהנגידו. מ ל"ג שמאלא.
 נ ל"ג דאדם. ס ל"ג אינון אחרנין. ע בסטרא. פ דאתקרון. צ ל"ג ומתלכדן; ו מתחברו. ק מוסיף חד גופא.
 ר מוסיף ולא איש. ש ל"ג דא; דהא תנינן; ת תנינן ול"ג דא. ת מוסיף בידיה דר' יצחק. א מוסיף או אתו.
 ז. זה.
 דרך אמת ג] ניצוצ החזק כמבואר בפ' בראשית ד' טו ע"א.

אדם איש

הסולם

מאמר

כי מאיש לקחה זאת, ולמדנו, מהו איש, זה
 חסד. וכאן אמרתם שהוא דין.
 ביאור הדברים. כי מדבר כאן מתקון
 פרצוף הקטנות דו"א. ונודע, כי כל הפרצופים
 שבעולמות נבררו ונעשו מכלים וניצוצים של
 ז' מלכים דנקודים שנשברו, שבכללם יש בהם
 ש"כ בחינות המכונים ש"כ ניצוצים, כמו
 שנתבאר זה היטב לעיל (ויקהל אות תצ"ב,
 בהסולם, ע"ש) וכן כל פרט קטן הנברר מהם,
 כלול מכולם, ומספרו ג"כ ש"כ ניצוצים. וכיון
 שהשבירה היתה מחמת מלכות דמדת הדין
 שנתערבה בהם, ע"כ נבחנום כולם שהמלכות
 דמדת הדין רוכב עליהם. וכדי לתקן אותם
 שיהיו ראויים לקבל אור, צריכים להמתיק
 מלכות זו בכינה, שהיא מדת הרחמים. וע"כ
 נמשכים להם ה' ניצוצים מחג"ת נ"ה שבכינה,
 שהם בחינת הקטנות של הבינה, כדי שיהיו
 ראויים אח"כ לקבל גם הגדלות מן הבינה.
 ובאלו מתתקנים פרצוף הקטנות של ז"א.
 ונודע, שכל פרצוף תחתון מתתקן בפרצוף
 העליון ממנו. ונמצא שאלו ש"כ ניצוצים דו"א
 נתתקנו בכינה.
 וזה אמרו, מן בוצינא דקרדינותא,
 דהיינו כחות הדין שבכינה, נפקין תלת מאה
 ועשרין וחמש ניצוצי, שהם ש"כ ניצוצי
 דו"א

קיו) כד הוה עייל וכו': כשנכנס
 השבת, והאדם כבר חטא, נעשו מרוח שמאל
 ההוא, בריות המתפשטות בעולם, שלא נגמרו
 הגופים שלהם, דהיינו שדים, ונתחברו בגוף
 הזה של אדם בזכר, ונקבה שהיא חוה, והולידו
 בעולם, ואלו נקראים נגעי בני אדם. למדנו
 שיש רוחות עליונים, מאלו שנעשו מרוח
 השמאל דאדם הראשון, שהם אינם מתדבקים
 למטה בעולם הזה, ותלויים באויר, ושומעים מה
 ששומעים מלמעלה, ומהם יודעים רוחות אחרות
 שלמטה בעולם הזה, הנראים לאנשים בחלומם
 ומודיעים להם. (כנ"ל ויקרא אות תל"א).
 קיא) תאנא מן בוצינא וכו': למדנו
 מבוצינא דקרדינותא יוצאים ש"כ ניצוצים,
 נחקקים ונאחדים יחד מצד הגבורה, ונקראים
 גבורות, ומתלכדים יחד ונעשים אחד, וכשאלו
 נכנסים בגוף, דהיינו ז"א המכונה גוף, נקרא
 איש. וזה שלמדנו, שיש, איש תם וישר, איש
 צדיק, אבל איש שבכאן, הוא איש מלחמה
 כתוב, דהיינו ה' איש מלחמה. כי כולו עולה
 בדין, והכל אחד. אמר ר' יהודה, למה הכל
 אחד, הלא איש תם וישר, הוא רחמים, ואיש
 מלחמה הוא דין. לא היה בידו להשיב לו.
 באו ושאלו לפני ר' שמעון. אמר להם עוד
 קשה שהרי למדנו, כתוב, לזאת יקרא אשה
 (דפו"י דף מ"ה ע"ב)

ק"ט) אלא הכי תאנא, כלא הוא בחד מתקלא סלקא, ג וכלא חד. ומשום ד דיני תתאי מתאחדן ה ומתחברן בשערוי דהאי. אקרי הוא דינא קשיא, וכד אתעבר מניה שערא דרישא, אתבסם, ודינין דלתתא לא אזדמנו. ובג"כ אקרי טהור. דלא אקרי טהור, אלא ז כד נפיק מסטרא דמסאבא, וכד נפיק מן מסאבא, אקרי טהור. דכתיב, ז מי יתן טהור מטמא. מטמא ודאי, והכא כתיב, ואיש כי ימרט ראשו קרח הוא טהור הוא.

קכ) ות"ח, ז ברישא דהאי איש, בוצינא דקרדינותא. ובג"כ גולגלתא דרישא דהאי, ח סומקא כלא כוורדא, ושערי סומקי בגו סומקי, ותליין מניה כתרין תתאין דלתתא, דמתערין דינין בעלמא. וכד אתעבר מניה שערא ואתגליש, מחדד עלאה אתבסם כלא, ואתקרי ה טהור על שמיה.

קכא) א"ר יהודה, אי אתקרי על שמיה, קדוש אתקרי, ולא טהור. אמר ליה לאו הכי, דקדוש לא אתקרי אלא כד תלי שערא. דקדושה בשערא תלי,

חלופי גרסאות

מסורת ההור

ג ל"ג וכלא חד. ד דינא. ה ומתלכדן. ו ל"ג כד נפיק. ז רישא. ח ל"ג טהור.

ז (איוב יד) פקודי קה צ"ד.

דרך אמת ז] אדום הכל כשושנה בסוד תוקף הדין כנודע.

קדוש טהור

הסולם

מאמר

הגלגלתא, ותלויות ממנו ספירות התחתונות שלמטה המעוררות דינים בעולם. וכשנעברו ממנו השערות ונקרחו, מחדד העליון אתבסם הכל, שהארת החכמה שבו מתבסמת בחסד עליון, ונקרא טהור על שמו.

קכא) א"ר יהודה וכו': אר"י, אם נקרא על שמו, קדוש היה צריך להקרא, ולא טהור. א"ל, אינו כן, כי קדוש אינו נקרא אלא כשתלויות שערות בראשו, כי הקדושה תלויה בשערות, שכתוב, קדוש יהיה גדל פרע שער ראשו. וזה, איש, נקרא טהור, מצד התלוים למטה ממנו, שהם החצונים הטמאים, שנעברו עס העברת שערותיו, ומשום זה נעברו ממנו השערות ונטהר.

ביאור הדברים. שערות ראש שבכאן, פירושה הדינים הממעיטים אורות דראש מן הפרצוף וקובעים אותו בבחינת ו"ק בלי ראש. כי ידעת שה' ניצוצות הנוספות על ש"ך ניצוצות הנ"ל, הם ה' בחינות מחג"ת נ"ה דבינה מבחינת הקטנות שלה, וקטנות שלה באה מסוד כניסת ה' באור הג"ר שלה ונעשו לאויר, שפירושו ו"ק (כנ"ל ב"א דף מ"ד ד"ה בקע ע"ש). ומסוד ה' זו המסלקת הג"ר יוצאות השערות ראש דקטנות. כי שערות, הם כמו סערות, דהיינו דינים, ובהם נאחזים החיצונים, שדרכם להתאחו במקום חסרון שבקדושה.

זה

דו"א שעלו אל הבינה משבירת ז' מלכים, וה' ניצוצים של הבינה עצמה המתקנים הש"כ ניצוצים. וכולם הם מספרא דגבורה, דאקרון גבורות ומתלכדן כחדא ואתעבדי חד, שהש"כ ניצוצין וה' ניצוצים מתלכדים יחד ונעשים אחד, כלומר, שמקבלים כולם רק כד דין הממותק של הבינה, וכחות המלכות דמדת הדין נבלעים בכחות המלכות הממותקת בבינה. וכד עיילין אלון בגופא, היינו כשנכנסים בו"א, הם מתתקנים בו בבחינת גוף בלי ראש, ואז, אקרי איש, שמדת הקטנות הזאת של ז"א נקרא בשם איש.

ק"ט) אלא הכי תאנא וכו': אלא כך למדנו הכל עולה במשקל אחד והכל אחד, דהיינו שאיש הוא חסד וגם דין, שמשום שדינים דתחתונים מתאחדים ומתחברים בשערות של זה, הוא נקרא דין קשה, וכשנעברו ממנו שערות ראשו, הוא מתבשם, והדינים דתחתונים אינם מזדמנים, ומשום זה נקרא טהור, כי אין טהור אלא כשיוצא מצד הטומאה, וכשיוצא מצד הטומאה נקרא טהור. שכתוב, מי יתן טהור מטמא. מטמא ודאי, וכאן כתוב, ואיש כי ימרט ראשו קרח הוא טהור הוא.

קכ) ות"ח ברישא דהאי וכו': ובווא וראה בראש של איש הזה הוא ניצוץ הקשה, ומשום כך הגלגלת, של ראש של זה, הוא אדום כמו רד, והשערות הם אדומות בתוך האודם של (דפו"י דף מ"ח ע"ב)

דכתיב (ח) קדוש יהיה גדל פרע שער ראשו. והאי אקרי טהור, מסטרא דתליין לתתא מניה, ובגיני כך אתעבר מניה שערא, ואתדכיא.

חלופי גרסאות

(ח) (במדבר ו) חלק ג' קכו: תקוני זהר תיע קכו.

קדוש טהור

הסולם

מאמר

המלכות הבלתי נמתקת בבינה, בג"ר שלו (כמ"ט) לעיל בהקדמת ספר הזהר דף מ"ד ד"ה וטעם ע"ט) שממנה נמשך גוון שחור, או צומחות לו שערות מחדש, ושערותיו שחורות כעורב.

ודע, שאע"פ שאמרנו כאן, שהשערות צומחות מבחינת אויר, דהיינו מ' שנכנס באור ונעשה אויר כנ"ל וע"כ נאחזים החצונים הטמאים בשערות. עכ"ז יש בחינת אויר טהור, שאין שום אחיזה לחצונים נמשכת ממנו, והיינו באבא ואמא עלאין המתוקנים מג' ראשונות דבינה דא"א, שבהם אין ה' יוצאת מאויר לעולם (כנ"ל ב"א דף רנ"א ד"ה נחית) ועכ"ז נבחן האויר הזה להם, לאוירא דכ"א והוא מטעם כי מיעוט הזה הנמשך מן ה' שנכנס לאויר, הוא רק מיעוט מקבלת חכמה, וכיון שאו"א אינם מקבלים חכמה לעולם, שהם בסו"ה, כי חפץ חסד הוא, ולא בחכמה, ע"כ אין המיעוט הזה נחשב להם לחסרון כלום, והחסדים שלהם הם בתכלית השלמות, ואין מקום בהם לאחיות החצונים, ונבחנים לג"ר גמורים, ולא עוד, אלא שהם יותר חשובים מחכמה, משום שמהם מושפעת החכמה לכל הפרצופים, אע"פ שהם עצמם הם רק חסדים בלי חכמה כגודע.

וכל זה רק באו"א עלאין, משא"כ בו"א, שכל עקרו הוא חסדים בהארת חכמה, (כמ"ט) בתלמוד עשר הספירות בשיעור א' דף ו' ד"ה וטעם) נמצא, שכניסת ה' באור הממעט מחכמה, נחשב אצלו לחסרון, וע"כ נאחזים החצונים בשערות הצומחות מן ה' זו, כי דרכם להתאחו בכל מקום שיש חסרון, וע"כ האויר הזה של ז"א אינו אוירא דכ"א כמו האויר דאו"א, שהרי יש בו אחיזה לחצונים הטמאים, ורק בזמן שנעברים ממנו אלו השערות נקרא טהור.

ונתבאר שכל זה הוא בו"ק וג"ר דקטנות דו"א, שבמצב ו"ק צומחות לו שערות אדומות, ובמצב ג"ר דקטנות נעברים ממנו, והוא טהור, ואח"כ ע"י עלית מ"ן מתחתונים עולה ז"א למצב מוחין דגדלות ועולה ומליש לאו"א עלאין, וגודע שהתחתון העולה לעליון נעשה כמזהו

וזה אמרו (באות ק"ט) ומשום דדיני תתאי מתאחדן ומתחברן בשערוי דהאי, אקרי הוא דינא קשיא, כי אע"פ שאיש הוא חסד, דהיינו שיש בו קומת חסדים דבחי"א שה"ס ו"ק, עכ"ז יוצאים בו שערות ראש, מכה ה' שנכנס באור ומיעטו לו"ק חסר ג"ר, ובאלה השערות מתאחזים החצונים למטה, ומשום אחיות החצונים, הוא נקרא דין קשה, וכך אתעבר מניה שערא דרישא אתבסם, ודינין דלתתא לא אזרמנו, דהיינו בשעה שה' חזרת ויוצאת מן האויר, וחזר האויר להיות אור, דהיינו שחזרו הג"ר, (כנ"ל ב"א דף מ"ה ד"ה כד) אז נעברו ממנו שערות ראשו, כי כיון שנעברה ה' מאויר, שהיתה השורש להם, נעברו עמה כל ענפיה, ואחיות החצונים שלמטה נתבטלה, ובגין כך אקרי טהור, דלא אקרי טהור אלא כד נפיק מסטרא דמפאבא, כי כיון שנעברו השערות, נתבטלה אחיות החצונים הטמאים שנתאחו בשערות, ונמצא שיצא ונפרד לגמרי מן הטומאה, ע"כ נקרא טהור, דלא אקרי טהור וכי' והכא כתיב, ואיש כי ימרט ראשו קרח הוא טהור הוא, כי אחר שנעברו השערות מן איש, הרי נפרדה ממנו אחיות טומאת החצונים, וע"כ טהור הוא.

וזה אמרו (באות ק"כ) ברישא דהאי איש, בוצינא דקרדינותא, שבראשו של איש זה, דהיינו דפרצוף קטנות דו"א, יש ניצוץ הקשה, שה"ס כח הדין דקטנות דבינה, שה"ס ה' שנכנסה לאור הראש ונעשה ו"ק, שה"ס אויר כנ"ל, ובגין כך גולגלתא דרישא דהאי, פומקא וכי', כי גוון אדום הוא מבינה וכיון שיש בו קטנות בינה, ע"כ גוון הגלגלת אדום, וגם, ושערין פומקי בנו פומקי, משא"כ אם הקטנות באה מכה המלכות, שאינה נמתקת בבינה, או השערות הן בגוון שחור, ומשמיענו, שאע"פ, שז"א, שערותיו שחורות, שכתוב, קוצותיו תלתלים שחורות כעורב, זה הוא כשהוא במוחין דגדלות, אבל כשעודו בקטנות, שערותיו אדומות, וכשמשיג ג"ר דקטנות, שה"ס ירידת ה' מאויר כנ"ל, נעברות ממנו השערות לגמרי, וכשמשיג המוחין דגדלות, שאז נגנות (דפו"י דף מ"ח ע"ב)

קכב) ותא חזי כל מאן דאיהו מסטרא דדינא, ודינין מתאחדין ביה, לא אתדכי, עד דאתעבר מניה שערא, ומדאתעבר מניה שערא אתדכי. ואי תימא אדם. לאו הכי, דהא הוא שלימותא דכלא, ורחמי אשתכחו ביה. בגין כך לאו הכי דכלהו קדושאן וקדישין אתיחדו ביה. אבל האי, הוה דינא, ודיני אתאחדן ביה, לא אתבסם עד דאתעבר מניה שערא.

קכג) ת"ח, דהא ליואי דאתו מהאי סטרא דדינא, כ לא מתדכאן עד דאתעברו מנהון שערא, דכתיב ט) וכה תעשה להם לטהרם הזה עליהם מי חטאת והעבירו תער על כל בשרם וגו'. ובגין דיתבסמון יתיר, בעי כהנא

חלופי גרסאות

ט ל"ג הוא ; איהו . י ודינא . כ ולא.

מסורת הנהר

ט) (במדבר ח) סקודי קה צ"ו תקוני זהר קכו.

קדוש טהור

שבאזיר הממעטת חכמה, את צמיחת השערות, ובוה יש הפרש בינו לאו"א. וכן הנזיר הנמשך מזו"א, יש לו ג"כ שערות מאותו ה' שבאזיר דאו"א. אבל סוף סוף כיון שהשערות באות מן ה' שבאזיר דאו"א הן מורות על או"א דכיא שמקבל מאו"א, שמשם נמשכת הקדושה, וז"ש, קדוש יהיה גדל פרע שער ראשו. ונתבאר המרחק הגדול בין קדוש לטהור, כי הטהור, כל טהרתו באה מקריחת השערות. והקדוש, כל קדושתו באה מגידול השערות.

קכב) ות"ח כל מאן וכו' : ובוא וראה, כל מי שהוא מצד הדין, ודינין נאחזים בו אינו נטהר, עד שנעברות ממנו השערות, וכשנעברות ממנו השערות נטהר. (כמ"ש בדבור הסמוך) ואם תאמר אדם, שה"ט ז"א במוחין דגדלות שיש לו הויה במילוי אלפין שבגימטריא אדם, תאמר ג"כ שצריכים להעביר ממנו השערות. אינו כן. כי הוא שלמות הכל ורחמים נמצאים בו, ומשום זה אינו כן. כי כל הקדושות והקדושים, שהם או"א עלאי, מתיוחדים בו. וע"כ אדרבא, גידול השערות הוא כל יפוי, להיותן נמשכות מאזירא דכיא שמקבל מאו"א עלאין אבל זה, שנקרא איש ולא אדם, שהוא ז"א כשהוא בבחינת קטנות וז"ק בחסרון ג"ר, הוא אז דין ודינים מתאחזים בו, דהיינו בשערותיו, ע"כ אינו מתבסם עד שנעברות ממנו השערות.

קכג) ת"ח דהא ליואי וכו' : בוא וראה, כי הלויים הבאים מצד הזה של דין, אינם נטהרים עד שנעברים מהם השערות. שכתוב, וכה תעשה להם לטהרם וגו' והעבירו תער על

באמר

כמוהו, וע"כ נבחן אז שגם בו אין ה' יוצא מאזיר כמו באו"א, ומן ה' זו נמשך המסך הממשיך החסדים דאו"א שהם או"א דכיא, וכן נמשכות ממנו שערות ראש. וכשז"א מקבל או"א דכיא זה מאו"א, הוא נקרא קדוש כמו או"א.

ז"ש (באות קכ"א) דקדוש לא אתקרי אלא כד תלי שערא, דקדושה בשערא תלי, כי קדושה נמשכת מאו"א עלאין, אחר שעולה ומלבישם, שאז נמצאת ה' באזיר שלו כמו באו"א, וע"כ יש לו שערות. ואם אין לו שערות נמצא שאינו מלביש את או"א עלאין, וא"כ אינו קדוש, הרי שהקדושה תלויה בשערות. ומביא ראה מנזיר, דכתיב, קדוש יהיה גדל פרע שער ראשו. כי הנזיר מקבל עליו קדושת או"א עלאין כדי להמשיך עליו או"א דכיא, כי ע"כ מתרחק מיין ושכר וענבים, שהם בחינת שמאל והמשכת חכמה, שאין להם שום מקום באו"א עלאין, כנ"ל, שבהם אין ה' יוצאת מאזיר, ש"ל זו היא שורש השערות, וע"כ הנזיר גם הוא צריך לגדל השערות שלו.

אמנם או"א עצמם, אין להם שערות כלל, כי שערות נמשכות מחסרון חכמה, ובהם אין זה שום חסרון, משום שאין מקבלים חכמה לעצמם לעולם כנ"ל. משא"כ ז"א, כיון שבאמת צריך להארת חכמה, אלא אחר שקבל הארת חכמה ונעברו שערות דקטנות שלו, הוא יכול לפרוש עצמו מחכמה ולהיות כאו"א בחסדים מכוסים ולהחזיק ה' באזיר שלו כמזהם, אבל משום שמשורשו צריך לחכמה, גורמת לו ה' (דפו"י דף מ"ח ע"ב)

דאתא מסטרא דחסד עלאה, לארמא ז לון, דכתיב י והניף אהרן את הרוים תנופה לפני יי. כמה דאיהו להאי איש דלעילא, מ דכד בעי לאתבסמא * יתיר, אתגלייא ביה חסד עלאה, ואתבסם. ומבסם הוא, לתתא. קכד) והאי איש בכללא דאדם הוא. וכד בעי נ קב"ה לאגתא קרבא, בהאי איש אגח בהו קרבא, דכתיב כ) יי איש מלחמה, בהאי איש ממש. ולא אגח בהו קרבא, עד דאעבר ליה שערא דרישא, בגין דישתלשון משלשוליהון, ויתברון כל אינון כתרין דמתאחדן בשערי. הה"ד ג) ביום ההוא יגלח יי וגו'. בעברי נהר במלך אשור את הראש ושער הרגלים וגם את הזקן תספה. קכה) תאנא, וכה תעשה להם לטהרם. מאי ע וכה. כגוונא דלעילא, הזה עליהם מי חטאת, שיורי טלא דבדולחא פ הכא מי חטאת, דאינון שיורי טלא. לזמנא דאתי כתיב, מ) וזרקתי עליכם מים טהורים. וכבסו בגדיהם, כגוונא דלעילא, ז דתקונוי דהאי איש אתסחן בחד עלאה ואתדכי מכלא. קכו) ותנינן, אמאי כתיב בתער ולא ק במספרים. אלא משום דיתעבר

חלופי גרסאות

ל ליה. מ כד. נ מוסיף לאתבסמא יתיר אתגליא ביה חסד עלאה וכד בעא קב"ה. ס מהאי. ע מוסיף וכה תעשה להם. פ דהכא. צ ותקוונא. ק בהספורין.

מסורת הוהר

י) (שם) חלק ג' שג. כ) (שמות טו) לעיל אות קט צ"מ. ג) (ישעיה ז). ח) (יחזקאל לו) וישב לו צ"א.

קדוש טהור

נהר במלך אשור את הראש ושער הרגלים וגם את הזקן תספה. כלומר, כדי להפיל את מלך אשור, יגלח כל השערות העליונים שבהן הם מתאחזים. קכה) תאנא, וכה תעשה להם לטהרם: מהו, וכה היינו כעין של מעלה, כמו בפרצוף איש דז"א, הזה עליהם מי חטאת. היינו שיוור טל הבדולח, דהיינו הארת חכמה סתימאה בבינה, שע"י הארה זו חוזרת הבינה להיות חכמה, וכל התחתונים ממנה מקבלים על ידה הארת חכמה, שממנה באה הטהרה. (כנ"ל באות קכ"א) כאן מי חטאת, שהם שיוור הטל, לעתיד לבא, כתוב, וזרקתי עליכם מים טהורים. היינו החסדים דאז"א עלאין הנקראיט מים טהורים וכן האויר שלהם אירא דכ"א (כנ"ל באות קכ"א) לעתיד לבא, רומז על אז"א עלאין, וכבסו בגדיהם, הוא כעין של מעלה, בז"א, שתקונו של איש הזה שכובס בחד עליון ונטהר מכל. (כנ"ל אות קכ"ג) אף כאן וכבסו בגדיהם, היינו בחד המלונה מים. קכו) ותנינן אמאי כתיב וכי: ולמדנו למה כתוב, בתער, ולא במספרים. ומשיב, אלא כדי שהשערות יהיו נעברות בשורשיהן, שהתער

הסולם

על כל בשרם וגו'. וכדי שיתבשמו יותר, צריך הכהן, הבא מצד חסד עליון להניף אותם, שכתוב והניף אהרן את הלויים תנופה לפני ה'. כדי לכלול הארת החכמה שבהם בחסדיים של הכהן, כמו שהוא אצל איש זה שלמעלה, שהוא ז"א דקסנות, אשר אחר שנקרחו שערותיו ע"י הארת החכמה שקבל (כנ"ל בסולם אות קכ"א) וכאשר הוא רוצה להתבשם יותר, מתגלה בו חסד עליון המלביש החכמה, ומתבסם וכן מבשם הוא. החסד, למטה, בלויים. קכד) והאי איש בכללא וכי: והאישי הזה הוא בכלל אדם, דהיינו שהם ב' פרצופין של פרצוף אדי, שהוא ז"א, כי איש הוא פרצוף הקסנות שבו, ואז"א הוא פרצוף הגדלות שבו, והם מלובשים זה בזה, אדם באיש. וכשרוצה הקדוש ברוך הוא לערוך מלחמה, בפרצוף איש הזה עורך בהם מלחמה, שכתוב, ה' איש מלחמה, דהיינו באיש הזה ממש. ואינו עורך עמהם מלחמה, עד שמעביר מעצמו שערות ראש, כדי שירדו מתליתם ואחיותם, וישברו כל אלו הכתרים של החצוניות התלויות ונאחזות בשערות דז"א שמבחינת איש, ז"ש ביום ההוא יגלח ה' וגו'. בעברי (דפו"י דף מ"ח ע"ב *) דף מ"ט ע"א;

מאמר

שערא בשרשוי, ויתעברון מניה דינין תתאין משולשוליהון. ולזמנא דיתכשרון עובדין לתתא, זמין קב"ה שערא דא לאעברא ליה, ^ה ולמגלשיה בגין דלא יצמח וירבה, דכתיב כי ימרט ראשו.

קכז) א"ר יצחק, רב מכל ליואי, קרח הוא, דעבדיה קב"ה לתתא, כגוונא דלעילא, וקרייה קרח. אימתי. בשעתא דגליש בגיניה להאי איש, דכתיב קרח הוא.

קכח) וכד חמא קרח רישיה בלא שערא, וחמא לאהרן מתקשט בקשוטי מלכין, אתזלול בעיניה וקנא לאהרן. א"ל קב"ה, אנא עבדית לך כגוונא דלעילא, לא בעאת לאעלאה בעלאין, חות לתתא והוי בתתאין. דכתיב ^ו וירדו חיים שאולה. מאי איהו שאול. גיהנם. דתמן צווחין חייבין, וליר מאן דמרחמי עליהו. וזמנין אינון לאחייא ולאעלא, כד יתער קב"ה לעמיה, ולאחייא להו. דכתיב, ^ז יי ממית ומחיה מוריד שאול ויעל.

קכט) ^ח ואם מפאת פניו ימרט ראשו. תאנא, אית פנים ואית פנים, ומאן פנים הללו. אלין אינון דאקרון פנים של זעם. וכל אלין דתליין מאינון פנים חציפין, כלהו דלא מרחמי, וכד אתעבר שערא מסטרא דאינון פנים, מתעברן כלהו ^ט ואתברו.

הלופי גרסאות

ה דרחמי. ש ואתברו.

מסורת הזהר

ו (במדבר טז) פקודי יב צ"מ. ט (ש"א ב) תרומה קמה צ"ר. ז (ויקרא יג).

דרך אמת ה) לספר ולגלח השערות במספרים וע"י מזה בפרשת ויחי ר"ז ע"א.

קדוש סהור

הסולם

מאמר

לך כעין של מעלה, ואינד רוצה לעלות בעליונים להתכלל בקו ימין, כדרך פרצופי הקדושה, (כנ"ל ב"א אות מ"ז ובהסולס) רד למטה והיה בתחתונים, שכתוב, וירדו חיים שאולה. מהו שאול. הוא גיהנם, שם צועקים הרשעים ואין מי שירחם עליהם. והם עתידים לעמוד לתחיה, ולעלות מגיהנם, בשעה שיעיר הקב"ה את עמו, ויחיה אותם. שכתוב, ה' ממית ומחיה מוריד שאול ויעל.

קכט) ואם מפאת פניו ימרט ראשו: למדנו יש פנים ויש פנים, דהיינו שיש פנים המאירים, בסו"ה יאר ה' פניו אליך, ויש פנים חשכים של זעם. ומי הם פנים האלו, שבכתוב, ואם מפאת פניו וגו'. אלו הם הנקראים פנים של זעם, וכל אלו התלויים מפנים העזים האלו, כולם קשים, כולם אינם מרחמים. וכשנעברות השערות מפאת פנים האלו, נעברים כל אלו החצונים התלויים בהו, ונשברים.

דתניא

שהתער מסיר השערות משורשיהן, ויעברו ממנו הדינים התחתונים מאחיותם בשערותיו. ובזמן שמעשים התחתונים ישרים עתיד הקב"ה להעביר שערות אלו, ולמרוט אותם, כדי שלא יצמח וירבה. שכתוב, כי ימרט ראשו.

קכז) אמר ר' יצחק וכו': אר"י, הגדול מכל הלויים הוא קרח. שעשהו הקב"ה למטה כעין איש של מעלה, וקראו קרח, מתי קראו קרח, היינו בשעה שמרט בשבילו לאיש זה של מעלה, שכתוב איש כי ימרט ראשו קרח הוא. (כנ"ל אות ק"ט).

קכח) וכד חמא קרח וכו': וכשראה קרח את ראשו בלי שערות, וראה את אהרן שמתקשט בקשוטי מלכים, נעשה נקלה בעיניו וקנא את אהרן. אמר לו הקב"ה, אני עשיתי (דפו"י דף מ"ט ע"א)

קל) דתניא, כל אינון דתליין משערא דרישא, אינון עלאין על אחרנין, ולא חציפין כוותייהו. וכל אינון דתליין מסטרא דשערא דאינון פנים, כלהו חציפין ותקיפין, ה ובג"כ אנפוי « מתלהטן כאשא, משום ניצוצא דבוצינא דקרדינותא. ובהאי כתיב, (ז) פני יי' חלקם. (ח) פני יי' בעושי רע. קלא) א"ר יצחק מהו נגע לבן אדמדם. נגע ממש הוא, אי חוורא אתחזי, וסומקא לא אתעבר. משמע דכתיב לבן אדמדם. א"ר יוסי, דחוורא לא אתחזי, אלא בסומקא, כגוונא חוורא וסומקא. רבי יצחק אמר, אע"ג דחוורא אתחזי, אי סומקא לא אזיל, נגע הוא. דכתיב (ט) אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו. וכד נ אתחזור, כלא רחמי אשתכחו, ודינין לא נ אשתכחו.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

(פ) (איכה ד) ויחי יוד צ"ה. (צ) (תהלים לד) חלק ג' רצה. (ק) (ישעיה א) שמות קיד צ"ט. ת ובגין וליג כך. א דמתלהטן. ב אתחזורו. ג אתעקרו; דהא אתעקרו.

נגע לבן אדמדם

הסולם

מאמר

ששם מקום גילוי חכמה. בסו"ה חכמת אדם תאיר פניו, וע"כ הם עוים וחצופים.

קל) דתניא כל אינון וכו': שלמדנו, כל אלו החצונים התלויים משערות ראש, הם עליונים על אחרים ואינם חצופים כמוהם. וכל אלו התלויים מפאת השערות של אלו הפנים העזים, כולם חצופים וקשים, ומשום זה פניו להטים כאש, משום ניצוץ הקשה שבהם. וכוזה כתוב, פני ה' חלקם. פני ה' בעושי רע.

קלא) אמר ר' יצחק וכו': אר"י, מהו נגע לבן אדמדם. ומשיב, נגע ממש הוא. אם הלבן נראה, והאדום אינו עובר. זה משמע משכתוב לבן אדמדם. הרי ששניהם נראים שם. אמר ר' יוסי, לבן אדמדם פירושו, שהלבן אינו נראה אלא באדום, כמו לבן ואדום ביחד. ר' יצחק אמר, שהפירוש הוא כמו שאמר לעיל, שאע"פ שהלבן נראה, אם האדום אינו הולך משם, נגע הוא. שכתוב, אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו. כי כשנעשה לבן לגמרי, נמצאים רחמים, והדינים אינם נמצאים.

פירושו. כי נתבאר לעיל (בספרא דצניעותא אות ו' בהסולם) ההפרש מבחינת גלגלתא לבחינת פנים, אשר הגלגלתא מתוקנת בסוד פ' דצלם ואין שם מקום גילוי החכמה, אבל בחינת הפנים ה"ס ל' צ' דצלם, שבהם מתגלה החכמה. ע"ש. ולפיכך בשעה שיש הבוצינא דקרדינותא בראש, יש לחיצונים ב' בחינות אחיזות בשערות ראש, א) שמתאחזים בהן, בבחינת חסרון חכמה שיש בגלגלתא. ב) שמתאחזים בהן, בבחינת חסרון חכמה שיש בפנים. ומתוך שבין כך ובין כך אין גילוי חכמה בגלגלתא, ע"כ אין שם חסרון ניכר, והחיצונים האחוזים מבחינתה, אינם חצופים כל כך, וי"ש, כל אינון דתליין משערא דרישא, דהיינו שנאחזים בבחינת חסרון שיש בגלגלתא, אינון עלאין על אחרנין ולא חציפין כוותייהו. משום שאין שם חסרון ניכר, כי בין כך ובין כך אין שם מקום גילוי חכמה. וכל אינון דתליין מסטרא דשערא דאינון פנים, דהיינו אותם המתאחדים בבחינת חסרון חכמה שיש בפנים, פלחו חציפין ותקיפין. כי החסרון ניכר רק בבחינת הפנים, (דסו"י דף מ"ט ע"א)

פירושו. לבן הוא חסד, ואדום הוא דין, דהיינו כמ"ש לעיל (באות ק"כ) ברישא דהאי איש בוצינא דקרדינותא ובגין כך גולגלתא דרישא דהאי פומקא וכו', הרי שהי' שנכנסה באור ונעשה אויר, שה"ס בוצינא דקרדינותא, גורם להראות צבע אדום. ואם הי' יוצאת מאויר, וחזר להיות אור, אז הולך לו האדום. ונודע שהי' הוזה שנכנסה באור, ה"ס המסך דבחי"א, שעליו יוצאת קומת חסדים. ובוזה נחלקו ר' יצחק ור' יוסי, שר' יצחק סבר, שנקרא נגע מטעם האדום, שה"ס הדינים דחסרון חכמה, ואפילו שיש חסדים אין החסדים מועילים לטהרו עד שתצא הי' מאויר, שה"ס הליכת האדום, ור' יוסי סבר, שבזמן שהחסדים יוצאים על מסך דבחי"א, שה"ס הי' שנכנסה באויר, גם החסדים הם בבחינת דין כמו

קלב) תאני רבי אבא, כתיב נגע הוא, וכתיב נגע היא. חד דכר וחד נוקבא. אלא כד נוקבא, אסתאבת בגין חובי תתאי, כתיב נגע היא. וכד דכר לא - אתדכי בגין חובי תתאי, כתיב נגע הוא.

קלג) ואשתמודען מלין ה אלין לגבי כהנא, דינין דאתו מהאי, ודינין דאתו מהאי. ואשתמודען קרבני דבעיין לקרבא, דכתיב זכר תמים. וכתיב נקבה תמימה יביאנה, דהא אשתמודען מלי, מאן אתו דינין, ומאן ו אינון חובי. דאתאחדן בהאי או בהאי. ועל דא כתיב, ה זבחי אלהים רוח נשברה. לאפקא שאר קרבנין דלא כתיב רוח נשברה, דאינון שלמא ו לעלמא, וחזוה דעלאין ותתאין.

קלד) ו אם יראנה הכהן. תאני רבי יוסי, כתיב * (ה) שומע תפלה עדיך וגו'. שומע תפלה, דא קב"ה. ר' חזקיה אמר, שומע תפלה, שומע תפלות מבעי ליה, מהו שומע תפלה. אלא תפלה, דא כ"י, דאיהי תפלה, דכתיב (ו) ואני תפלה ודוד בגין כנ"י קאמר לה. ומה דאמר ואני (ז) תפלה, כלא חד, ועל דא שומע תפלה, ודא תפלה של יד, דכתיב (ח) על ידכה בה"א. קלה) עדיך כל בשר יבואו. בשעתא דגופא שריא בצערא, במרעין במכתשין. כד"א ובשר כי יהיה בעורו. את הנגע בעור הבשר. הבשר החי.

חלופי גרסאות

מסורת הוזהר

(ו) (תהלים נא) מקץ לג צ"א. (ז) (ויקרא יג). ד אדכי. ה ל"ג אלין לגבי כהנא. ו אתו. ז בעלמא. ח תפלה. ט ל"ג תפלה. (ח) (תהלים סה) תקוני זהר ת"ע קכב. א) (שם קט). ב) (שמות יג) ויחי כ צ"ג.

והובא אל הכהן

הסולם

מאמר

בנוקבא. וע"כ כתוב. על קרבנות אלו, זבחי אלקים רוח נשברה. להוציא, שאר הקרבנות, שלא כתוב בהם, רוח נשברה. להיותם שלום לעולם ושמחת העליונים ותחתונים.

קלד) ואם יראנה הכהן: למד ר' יוסי, כתוב, שומע תפלה עדיך וגו'. שומע תפלה זהו הקב"ה. דהיינו ז"א. רבי חזקיה אמר, שומע תפלה, שומע תפלות היה צריך לומר, מהו שומע תפלה. ומשיב, אלא תפלה, זו היא כנסת ישראל, דהיינו המלכות, שהיא נקראת תפלה, שכתוב, ואני תפלה. ודוד אמר זה, בשביל כנסת ישראל, ומה שאמר ואני תפלה, הכל אחד, כי המלכות, היא נקראת אני. והיא נקראת תפלה, ועל זה נאמר, שומע תפלה, שהיא המלכות, וזו היא תפלה של יד, שכתוב בה על ידכה בה' לבסוף, שיורה על המלכות. קלה) עדיך כל בשר יבואו: היינו בשעה שהגוף שורה בצער ובמחלות ובנגעים, כשיא, ובשר כי יהיה בעורו. את הנגע בעור הבשר. הבשר החי, ומשום זה לא כתוב, עדיך כל רוח יבואו

כמו הגורם אותם. וז"ש ר' יוסי, דחזורא לא אתחזי אלא בסומקא, כיון שקומת החסדים אינה נראית אלא מחמת המסך דבחי"א, שה"ס אדום, ע"כ גם הלבן שהוא חסד אינו חשוב יותר ממנו.

קלב) תאני ר' אבא וכו': למד ר' אבא, כתוב, פעם, נגע הוא, וכתוב פעם נגע היא. שפעם בלשון זכר ופעם בנקבה. ומשיב, אלא כשהנוקבא שהיא המלכות נטמאה בעונות התחתונים, כתוב נגע היא, בלשון נקבה, וכשהזכר אינו נטהר, מחמת עונות התחתונים, שהוא ז"א, (כנ"ל אות קי"ט בהסולם) שהוא במדרגת איש, כתוב נגע הוא בלשון זכר.

קלג) ואשתמודען מלין אלין וכו': ודברים אלו נודעים לכהן אם הדינים באים מזה, מז"א, או שבאים הדינים מזה, ממלכות. ונודעים הקרבנות שצריך להקריב, שכתוב, זכר תמים, וכתוב, נקבה תמימה יביאנה, כי הדברים נודעים לכהן, מאין באו הדינים ומאין הם העונות, אם נאחזים בזה, בדכר, או בזה. (דפו"י דף מ"ט ע"א *) דף מ"ט ע"ב)

ובג"כ לא כתיב, כל רוח יבא, אלא כל בשר יבא. מהו עדיך. אלא כמה דאתמר, והובא אל הכהן, דא הוא קב"ה. הה"ד, ואם יראנה הכהן. ת"ח, באתר חד אהרן הכהן, ובאתרא אחרא הכהן סתם, ודא קב"ה.

קלו) א"ר יצחק, והא כתיב נגע צרעת כי תהיה באדם והובא אל הכהן, אי הכי [דא קב"ה. א"ל אין. בגין דביה תליא כל דכיותא וכל קדושה. א"ל, אי הכי, אמאי והובא, והועלה מבעי ליה. כ א"ל, כד"א (והובא את בדיו בטבעות, דעייל דא בגו דא. אוף הכא והובא, ד דיכנסון ליה לכהנא, מ לדכאה ליה נ ויעלון מלה קמיה.

קלו) א"ר יצחק, הכי תנינן, נגע צרעת. נגע הוא דינא תקיפא ס שריא בעלמא. צרעת: סגירו. כד"א, סגירו דנהורא עלאה. סגירו דטיבו עלאה, דלא נחית לעלמא. כי תהיה באדם, באדם סתם. והובא אל הכהן. דא כהן דלתתא, דהוא אתתקן למפתח ההוא סגירו, ולאדלקא ע בוצינא פ דישתכחו על ידי ברכן לעילא ולתתא. ויתעבר ויסתלק ההוא נגע, וישרי נהירו דרחמי על כלא, ובג"כ והובא אל הכהן.

קלח) אמר רבי אבא, חמינא לאינהו בני עלמא, דלא משגחו, ולא ידעין ביקרא דמאריהון, כתיב בהו בישראל, (ד אשר הבדלתי אתכם מן העמים להיות לי. וכתבי, (ה) והתקדשתם והייתם קדושים כי קדוש אני יי. אי איגון מתרחקן, אן הוא קדושה דלהון, הא רעותא דלהון אתרחקת מניה. וקרא אכריז ואמר,

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ג) (שמות כז. ד) (ויקרא כ). ה) (שם) ב"ב קפט י אמאי אמר. כ אלא. ל דיכנסון. מ לדכיא. נ מוסף וכד אהדר (:אהדרן) ויעלון. ס דשריא. ע בוצינא. פ דאשתכחו. צ"ב.

דרך אמת [עיין בכ"י בספר אוצרות חיים בדרוש נגעים.

והובא אל הכהן

הסולם

מאמר

השורה בעולם. צרעת, פירושו סגירה, כמו שלמדנו, שהיא סגירה של אור העליון, סגירה של טוב העליון שאינו יורד לעולם. כי תהיה באדם, באדם סתם שיוורה הן על אדם שלמעלה והן על אדם שלמטה. והובא אל הכהן, היינו הכהן שלמטה, שהוא נתתקן שיפתח אותה הסגירה, ולהדליק הנרות, שהם הספירות, שימצאו על ידי ברכות למעלה ולמטה, ויהיה נעבר ויסתלק אותו הנגע, וישרה אור הרחמים על כולם, ומשום זה, והובא אל הכהן. קלח) א"ר אבא חמינא וכו': אר"א, רואה אני אותם בני העולם, שאינם מסתכלים ואינם יודעים בכבוד אדונם, כתוב בישראל, אשר הבדלתי אתכם מן העמים להיות לי. וכתוב, והתקדשתם והייתם קדושים כי קדוש אני ה'. ואם הם מתרחקים מהקב"ה, איפה היא הקדושה שלהם, הרי רצונם מתרחק ממנו. והכתוב

יבואו, אלא כל בשר יבואו. מהו עדיך. אלא הוא כמו שלמדנו, והובא אל הכהן, זה הוא הקב"ה. ד"ש, ואם יראנה הכהן, שהוא הקב"ה, בוא וראה, במקום אחד כתוב, אהרן הכהן, ובמקום אחר, הכהן סתם, ואינו כתוב אהרן, וזהו הקב"ה. קלו) א"ר יצחק וכו': אר"ה, והרי כתוב, נגע צרעת כי תהיה באדם והובא אל הכהן, וא"כ, הוא הקב"ה. אמר לו כן, שהוא הקב"ה, משום שבהקב"ה תלויה כל טהרה וכל קדושה. אמר לו, א"כ, למה נאמר והובא, והועלה אל הכהן, היה צריך לומר כי להקב"ה נוחג עליה, ולא ביאה. א"ל הוא כש"א, והובא את בדיו בטבעות, שפירושו שמביא זה בתוך זה, אף כאן, והובא, פירושו, שמכניס אותו אל הקב"ה שנקרא כהן, כדי לטהר אותו, ויביאו הדבר לפניו. קלו) א"ר יצחק הכי וכו': אר"י, כך למדנו, נגע צרעת, נגע, פירושו דין קשה (דפו"י דף מ"ט צ"ב)

ו אל תהיו כסוס כפרד אין הבין, במה אתפרשן בני נשא מסוס ופרד, בקדושה ו דגרמייהו, לאשתכחא שלימין ורשימין מכלא.
 קלט) וע"ד זווגא דבני נשא הוא בזמנין ידיען, לכוונא רעותא לאתדבקא ביה בקב"ה. והא אתערו, בפלגות ליליא קב"ה עאל בגנתא דעדן, לאשתעשעא עם צדיקיא, וכ"י משבחת ליה לקב"ה, ז והיא שעתא דרעותא לאתדבקא בהו. קמ) וחברייא ק דמשתדלי באורייתא, משתתפי בה בכ"י, לשבחא למלכא קדישא, ואתעסקן באורייתא, שאר ה בני נשא כדין עידן רעותא לאתקדשא בקדושה דקב"ה, ולכוונא רעותא לאתדבקא ביה. ט ואינון חברייא דמשתדלי באורייתא זווגא דלהון בשעתא דזווגא ח אחרא אשתכח, והאי משבת לשבת לכוונא רעותא לאתדבקא ביה בקודשא בריך הוא ובכנסת ישראל, א דהוא עידן רעותא דמתברכן כלא עלאי ותתאי.
 קמא) אי בני נשא אתרחקו מניה, ועבדן כבעירי, אן הוא קדושה דלהון, לאשתכחא קדישין. אן אינון ב נפשאן קדישין דמשכן מעילא. ושלמה מלכא צווח ואמר, ז גם בלא דעת נפש לא טוב. גם בלא דעת, מאן הוא דעת. דא קב"ה. נפש לא טוב, דא הוא נפש, דאינון משכין בעובדייהו, לא טוב, דהא מסטרא אחרא אתמשכאן עליהו נפשתא דלאו איהו טוב, בגין דלא מכווני לבייהו לקב"ה.
 קמב) מאן דאתלהיט ביצר הרע, נ בלא רעותא וכוונה דלבא לקב"ה.

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ו (תהלים לב) חלק ג' פ. ז (משלי יט) וארא ז ובשעתא. ק משתדלי. ר ליג בני. ט באינון. ת דאחרא. א דהא עדן. ב נפשתן. ג מוסיף הוא בלא. יח צ"ה.

והייתם קדושים

הסולם

מאמר

שלהם הוא בשעה שזווג אחר העליון, נמצא שזהו משבת לשבת, לכוון הרצון להתדבק בהקב"ה ובכנסת ישראל, כי היא שעת רצון שמתברכים הכל, העליונים והתחתונים.
 קמא) אי בני נשא וכו': אם בני אדם מתרחקים מהקב"ה, ועושים כבהמות, איפה היא הקדושה שלהם, שיהיו נמצאים קדושים, איפה הם הנפשות הקדושות שמושכים מלמעלה. ושלמה המלך צווח ואמר, גם בלא דעת נפש לא טוב. גם בלא דעת, מי הוא דעת. זה הוא הקב"ה. נפש לא טוב, זו היא נפש שהם מושכים במעשיהם. לא טוב, משום שמסטרא אחרא נמשכת עליהם הנפש, שהיא אינה טובה, משום שאינם מכוונים לבם להקב"ה.
 קמב) מאן דאתלהיט ביצר וכו': מי שמתלהט ביצר הרע, בלי רצון וכוונה הלב להקב"ה

והכתוב מכריז ואומר, אל תהיו כסוס כפרד אין הבין. כי במה נבדלים בני אדם מסוס ופרד, הוא רק בקדושה שלהם, להמצא שלמים ומצוינים מכל.
 קלט) ועל דא זווגא וכו': וע"כ זווג בני אדם הוא בזמנים ידועים, לכוון רצונם להתדבק בהקב"ה. והרי העירו, שבחצות לילה הקב"ה נכנס לגן עדן להשתעשע עם הצדיקים. וכנסת ישראל, שהיא המלכות, משבחת להקב"ה. והיא שעת רצון להתדבק בהם. בהקב"ה ושכינתו.
 קמ) וחברייא דמשתדלי וכו': והחברים העוסקים בתורה, מתחברים עם כנסת ישראל, לשבח להקב"ה, ועוסקים בתורה ושאר בני אדם הוא אז שעת רצון להתקדש בקדושת הקב"ה, דהיינו בזווג. ולכוון הרצון להתדבק בו. ואלו החברים העוסקים בתורה, הווג (דפו"י דף מ"ט ע"ב)

ז מסטרא דיצר הרע אתמשך ה עליה נפשא, דלאו איהי טוב, הה"ד גם בלא דעת נפש לא טוב ואץ ברגלים חוטא. מאן דאיהו אץ ו ברגלים ודחי שעתא בלא רעותא קדישא, חוטא. חוטא ודאי, בכלא.

קמג) ועל דא שריין מכתשין בישין בבני נשא, ואסהידו באנפייהו בחציפותא דלהון, לאחזאה דהא קודשא ב"ה מאיס בהו, ולאו דעתיה בהון, עד דאינון זכאן * ומכשראן עובדייהו כמלקדמין, ז ומתברכן. וע"ד אשתמודען מכתשין לגבי כהנא, אינון דאתיין מסטרא דמסאבא, ואינון דאתיין מסטרא אחרא.

קמד) כגוונא דא כתיב, כי תבאו אל ארץ כנען וגו', ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחוזתכם. וכי אגר טב הוא, דישתכח באינון דזכאן למיעל בארעא. אלא הא אוקמוה לאשכחא מטמונין דאטמרן בביתיהו, ולאהנאה לון לישראל. קמה) אבל ת"ח, זכאין אינון ישראל, דאינון מתדבקן ביה בקב"ה, וקב"ה רחים להו, דכתיב ט) אהבתי אתכם אמר י". ומגו רחימותא דיליה, אעיל להו ח לארעא קדישא, לאשראה שכינתיה בינייהו, ולמהוי דיוריה עמהון, וישראל דישתכחון קדישין על כל בני עלמא.

קמו) ת"ח כתיב ט) וכל הנשים אשר נשא לבן וגו'. בשעתא דהו עבדין עבדתא, הו אמרי, דא למקדשא. דא למשכנא. דא לפרוכתא. וכן כל אינון

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ח) (מלאכי א) שמות צו צ"ח זחר חדש גב ט"ג ז ומסטרא. ה עלייהו. ו ל"ג ברגלים. ז ומתדכאן. שי"א. ט) (שמות לה).

מאמר

הסולם

והייתם קדושים

נגע צרעת בבית ארץ אחוזתכם. שואל, וכי הוא זה שכר טוב שימצאו נגעים בבתי של אלו שזכו לכנוס לארץ. ומשיב, אלא הרי העמידוהו, שהוא, כי אחר שיתצו הבתים המנוגעים, ימצאו אוצרות שהצפינו הכנענים בבתיהם, ויהנו מהם ישראל. (ויק"ר פ"ו ו'). קמה) אבל ת"ח זכאין וכו': אבל בוא וראה, אשריהם ישראל שהם דבקים בהקב"ה, והקב"ה אוהב אותם, שכתוב, אהבתי אתכם אמר ה'. ומתוך אהבתו, הכניסם לארץ הקדושה, להשרות שכינתו ביניהם, ולדור עמהם, ושימצאו ישראל קדושים מכל בני העולם.

להקב"ה, הרי מצד היצר הרע נמשכת עליו נפש שאינה טובה, ז"ש גם בלא דעת נפש לא טוב. ואץ ברגלים חוטא, מי שהוא אץ ברגלים, ודוחה את השעה, דהיינו שאינו רואה שתהיה השעה כשרה לכך, אלא שהוא בלא רצון קדוש, חוטא, שהוא חוטא ודאי, בכל.

קמג) ועל דא שריין וכו': וע"כ שורים נגעים רעים בבני אדם, ומעידים בפניהם בחוצפה שלהם, להראות, שהקב"ה מואס בהם, ודעתו אינה להם, עד שיהיו זכאים, ויטיבו מעשיהם כמקודם, ומתברכים. ועל זה, ניכרים הנגעים אל הכהן, אותם שהם באים מצד הטומאה, ואותם שהם באים מסטרא אחרא.

מאמר נגעי בתים

קמו) ת"ח כתיב וכל וכו': בוא וראה, כתוב, וכל הנשים אשר נשא לבן וגו'. היינו, בשעה שהיו עושות מלאכתן, היו אומרות, זה למקדש, זה למשכן, זה לפרכת, וכן עשו כל האומנים, כדי שתשרה הקדושה על ידיהם, ותתקדש

קמד) כגוונא דא כתיב וכו': כעין זה כתוב, כי תבאו אל ארץ כנען וגו'. ונתתי (דפו"י דף מ"ט ע"ב *) דף ג' ע"א)

אומנין, בגין ם דישרי קדושה על ידיהו, ואתקדש ההוא עבידתא. וכד סליק לאתריה, בקדושה סליק.

קמז) כגוונא דא מאן דעביד עבידתא לע"ז, או לסטרא אחרא, דלא קדישא. כיון דאדכר ליה על ההוא עבידתא, הא רוח מסאבא שריא עלוי, וכד סליק עבידתא, במסאבא סליק. כנענים פלחי לע"ז אינהו, ומתדבקן כלהו . כחדא ברוח מסאבא בע"ז, והוו בניין בנין ם לפרצופייהו ולגעוילייהו לסטר מסאבא לע"ז, וכד שראן למבני, הוו אמרי מלה, וכיון דאתדכר בפומייהו, סליק עליה רוח מסאבא. כד אסתליק עבידתא, ברוח מסאבא אסתליק.

קמח) כיון דעאלו ישראל לארעא, בעא קב"ה לדכאה לון, ולקדשא לון ארעא, ם ולאפנאה אתר לשכינתא דלא תשרי שכינתא גו מסאבא. וע"ד בההוא נגע צרעת, הוו סתרין ם בניינין דאעין ואבנין ם דאתעבידו במסאבו.

קמט) ת"ח, אי עובדא דא הוה לאשכחא ם מטמונין בלחודוי, יהדרון אבנין לבתר כמה דאינון לאתרייהו, ועפרא לאתריה. אבל קרא כתיב, וחלצו את האבנים. וכתיב ועפר אחר יקח. בגין דיתעבר רוח מסאבא, ויתפני ויתקדש השתא כמלקדמין, וישתכחו ישראל בקדושה, ובדירא קדישא, למשרי בינייהו שכינתא.

קנ) ועל דא מאן דבני בנין ם כד שארי למבני, בעי לאדכרא ם בפומיה, דהא לפולחנא דקב"ה הוא בני. ם בגין דכתיב ם הוי בונה ביתו בלא צדק וגו',

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

י' (ירמיה כב) חלק ג' נא : ם דשריא ; דתשרי. י ליג כחדא. כ לסנופייהו. ם ולמפני ; ולמבני. ם בניין אבנין ואעין ם ליג דאתעבידו במסאבו. ם ממטונין. ע ליג כד שארי למבני. ם ליג בפומיה. ם מוסיף כד שארי למבני בנין.

בונה ביתו בלא צדק

הסולם

מאמר

מקום לשכינה, כדי שלא תשרה השכינה במקום טמא. וע"כ בנגע צרעת ההוא היו הורסים הבניינים של עצים ואבנים שנעשו בטומאה.

קמט) ת"ח אי עובדא וכו' : בוא וראה, אם מעשה זה של נתיצת הבתים המנוגעים, היה כדי למצוא אוצרות בלבד, היו צריכים אח"כ להחזיר האבנים למקומן כמו שהיו, וכן היו צריכים להחזיר העפר למקומו. אבל המקרא כתוב, וחלצו את האבנים. וכתוב ועפר אחר יקח. שהוא, כדי להעביר את רוח הטומאה, ותפונה, ותתקדש עתה הארץ כמקודם, וימצאו ישראל בקדושה, ובדיר קדוש, שתשרה ביניהם השכינה.

קנ) ועל דא מאן וכו' : וע"כ מי שבונה בנין, כשמתחיל לבנותו, צריך להזכיר בפיו, שבונה אותו לעבודת הקב"ה, משום שכתוב, הוי

ותתקדש המלאכה ההיא, וכאשר הביאה למקומה עלתה והיתה בקדושה.

קמז) כגוונא דא מאן וכו' : כעין זה מי עובד עבודה לעבודה זרה, או לצד האחר שאינו קדוש, כיון שמזכירה על עבודה ההיא, הנה רוח הטומאה שורה עליו, וכשעולה העבודה, היא עולה בטומאה. הכנענים, עובדי עבודה זרה היו, וכולם יחד היו דבוקים ברוח הטומאה בעבודה זרה, והיו בונים בניינים לפרצופיהם ולתועבתם של צד הטומאה, לעבודה זרה, וכשהתחילו לבנות, היו אומרים איזה דבר, וכיון שזוכר בפיהם, עלה על הבנין רוח הטומאה. וכשעלתה העבודה, עלתה ברוח הטומאה.

קמח) כיון דעאלו ישראל וכו' : כיון שבאו ישראל לארץ, רצה הקב"ה לטהר למענם ולקדש למענם את הארץ, ולפנות (דס"י דף ג' ע"א)

וכדין סיעתא דשמיא שארי עלוי, וקב"ה זמין עליה קדושתא, וקארי עליה שלום, הה"ד (ו) וידעת כי שלום אהלך וגו'. מהו (ז) ופקדת נוך, הא אוקמוה, אבל ופקדת, לאפקדא מלה בפומא כד איהו בני. וכדין ולא תחטא כתיב. ואי לאו הא זמין לביתיה סטרא אחרא.

קנא) כ"ש, מאן דבני ורעותיה בגוונא אחרא, בגין (ק) דמיחד ביתא ר לסטרא אחרא, (ט) לאסתאבא ביה. הא ודאי שריא ביה רוח מסאבא, ולא נפיק (ח) ההוא ב"נ מעלמא, עד דאתענש בההוא ביתא, ומאן דדייר ביה, יכיל לאתזקא, דהא ההוא דירה רוח מסאבא שריא ביה, ואזיק מאן (י) דאשתכח ביה.

קנב) ואי תימא במה ידיע. כגון דאתזק בההוא ביתא, ההוא דבני לה, או אנשי ביתיה, (ב) או בנזקי דגופא, או בנזקי ממונא, הוא (ג) ותרין אחרנין אבתריה. הא ודאי יערוק ב"נ לטורא, ולא ידור ביה. ידור (ז) ד בטיחלא דעפרא, ולא ידור ביה.

קנג) ובגין כך, קב"ה חס עליהו דישראל, דאינון לא ידעין מלה בכל אינון בתי. והוא אמר, אתון לא ידעין, אנא ידענא, וארשימנא לון (ח) בנגע. נגע

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(כ) (איוב ה) ב"ב קמב צ"א זהר חדש נ ט"ג שכ"ד. ק דמיחדא. ר ל"ג לסטרא אחרא. ש ל"ג לאסתאבא ביה. ת מההוא. א דאשכח. ב האי. ג ותמן. ד בטיקלא. (ז) (שם) שם.

ה ל"ג בנגע; ל"ג נגע.

דרך אמת (ז) בבית שנטוח בעפר ואל ידור בבית יפה בענין כזה.

בונה ביתו בלא צדק

הסולם

מאמר

קנג) ובגין כך קב"ה וכו': ומשום זה הקב"ה חס על ישראל, שהם אינם יודעים דבר, בכל אלו הבתים שמצאו בארץ, אם יש שם רוח הטומאה או לא, והקב"ה אמר, אתם אינכם יודעים, אני יודע, ואציין אותם בנגע. נגע יושב בבית, שהוא הסטרא אחרא, הרי נגע אחר תקיף, ששלחתי שם, שיוציאו ויעבירו מן העולם, ואז, ונתן את הבית את אבניו ואת עציו. שואל, כיון שהנגע הלך לו, מכח נגע האחר שהוציאו, מה הטעם, ונתן את הבית, הרי הס"א כבר הלך מעט. ומשיב אלא בכל זמן שהבנין ההוא יהיה עומד. שלו הוא, של הס"א, ויכול לחזור.

ביאור המאמר. הבונה בית צריך לבנותו בצדק, דהיינו שיהיה מרכבה של השכינה שנקראת בית, ונקראת צדק, והיינו בסוד הארת חכמה שבה, בסו"ה בחכמה יבנה בית. וז"ש (באות ק"ז) בעי לארכיא בפומיה דהא לפולחנא דקב"ה הוא בני, ואם לא, הסטרא אחרא נמשך אל הבית, ורוח הטומאה של הס"א שורה בו, שהוא לעומת רוח הקדוש של השכינה, ועליו כתוב, הוי בונה ביתו בלא צדק, שהוא השכינה הנקראת צדק.

וההפוש

הוי בונה ביתו בלא צדק, ואז עזרת השמים שורה עליו, על ביתו, והקב"ה מכין עליו קדושתו, וקורא עליו שלום. ז"ש וידעת כי שלום אהלך ופקדת נוך ולא תחטא מהו ופקדת נוך, הרי העמידוהו, אבל, ופקדת, פירושו, לפקוד דבור בפיו כשהוא בונה. דהיינו שיאמר בפיו שבונה אותו לעבודת הקב"ה כנ"ל. ואז כתוב, ולא תחטא, ואם לא, הרי סטרא אחרא מוכן ששרות על ביתו.

קנא) כ"ש מאן דבני וכו': כל שכן מי שבונה, ורצונו הוא באופן אחר, כי מיחד ביתו לצד האחר, להטמא בו, הרי ודאי שורה בו רוח הטומאה, ואדם ההוא אינו נפטר מן העולם עד שנענש באותו בית, ומי שיושב בו יכול להנוק, כי רוח הטומאה שורה בדירה ההיא, ומזיק את מי שנמצא בה.

קנב) ואי תימא במה וכו': ואם תאמר במה ידוע, אם הבונה אותו המשיך שם רוח הטומאה. היינו אם נוזק בבית ההוא מי שבנה אותו, או בני ביתו, הן בנזקי הגוף הן בנזקי כסף, וכן נוזק שני שכנים אחריו שינשבו בו, אז ודאי יברח האדם להר, ולא ישב בו, ישב במערת עפר ולא ישב בו.

(דפו"י דף נ"י ע"א)

דייר בביתא, הא נגע אחרא תקיפא, דיפיק ליה, ויעבר ליה מן עלמא. וכדין ונתן את הבית את אבניו ואת עציו. כיון דאזיל ליה, מאי טעמא ונתן את הבית. אלא בכל זמנא דההוא בנין להוי קיים, * דיליה הוא, ויכיל לאודרא. קנד) האי בארעא קדישא, כ"ש בארעא אחרא, דזמינא רוח מסאבא יתיר, ויכיל ב"נ לאתזקא. א"ר אלעזר, וכ"ש ח דאקרי בקלפוי דחברוי אחרנין, לאשתכחא תמן, ואפילו ט טורפי דקספתא לא מעברן ליה מההוא ביתא, ובג"כ ז האי קרא אכריו ואמר, הוי בונה ביתו בלא צדק. הוי ודאי קאמרי כל יומא בההוא ביתא.

קנה) ר' יוסי עאל חד יומא בחד ביתא, ח מטא ט בספתא, עאל לגו.

חלופי גרסאות

ו דקארי. ז ודאי. ח אטרה בטיפסא. ט כספתא.

דרך אמת ח] שהרוחות ההם קוראים לקליפות חביריו שיבואו ג"כ לדור עמהם. ט] טריפה והתבלבלות של קלע שקולעים בו האבנים כדי לבלבל הרוחות שיברחו מהבית אינו מועיל להבריחם. י] הגיע במפתן הבית רצה לכנסו בבית ושמע קול אחד שאמר התאספו והכנסו הרי כאן אחד מהחולקים עלינו והיינו אומרנו הא חד פלוגתא דילן.

ונתן את הבית

הסולם

מאמר

לאור, הממעט קו השמאל מחכמה. והס"א יוצא מן הבית, כי אין לו כח עוד להמשיך מה משמאל הנפרד. וז"ש, דיפיק ליה ויעבר ליה מן עלמא, כי כיון שממעט קו השמאל שהוא כחו של הס"א, נמצא שיוצא, לא לבד מן הבית, אלא מן עלמא, שנתבטלה כולה. אמנם אחר שהנגע נתגבר על רוח הטומאה ובטלו, הרי נשאר הנגע בבית, ואין מי שיבטלו וז"ש, בכל זמנא דההוא בנין להוי קיים וכו' (ועי' מצורע אות מ"ט).

קנד) האי בארעא קדישא וכו': זה הוא בארץ הקדושה, כל שכן בארץ אחרת, שרוח הטומאה נמצא שם יותר, באותם הבתים שיכול האדם להנוק ממנו. א"ר אלעזר, וכל שכן, שרוח הטומאה שנמצא שם, קורא לחביריו הקליפות האחרים שימצאו שמה, ואפילו דפיקות בכלים, שהיו נוהגים לדפוק בכלים, כדי לגרש רוחות ומוזיקים מאיזה מקום, אינם מעבירים את המוזיקים מבית האור. ומשום זה המקרא מכריז ואומר, הוי בונה ביתו בלא צדק. שהדרים באותו בית ודאי אומרים מקרא הזה, בכל יום. טורפי פירושו דפיקות, מלשון טרפה בכותל (חולין ג"ו). דקספתא, פירושו כלים, מלשון אכוספא דתמר, (תענית כ"ד:).

קנה) ר' יוסי עאל וכו': ר' יוסי נכנס יום אחד בבית אחד, הגיע אל מפתן הבית, ונתישב בדעתו, ונכנס בפנים הבית. שמע קול

וההפרש בין הס"א אל השכינה, הוא, כי תקון הארת החכמה שבמלכות הוא שתאיר ממטה למעלה, כהכרעת קו האמצעי כנ"ל (ב"א דף ט' ד"ה מחלוקת) והסטרא אחרא ממשיך החכמה ממעלה למטה, ומפריד השמאל מן הימין, ואותם הבתים של הכנענים שבנו ביתם לסטרא אחרא ועבודה זרה, שכן בהם רוח הזה דס"א מקו שמאל, וע"כ דינין דקו שמאל הקשים יש שם שמזיקים בני אדם. וז"ש (באות קנ"א) ומאן דדייר ביה יכיל לאתזקא דהא וכו', דהיינו שדינין דקו שמאל יזיקו לו.

ונודע שבעת שקו השמאל נפרד מן הימין אין עצה להכניעו ולהחזירו לימין אלא ע"י התעוררות הדינים ממסך דחירק, שה"ס להעלות המלכות למקום בינה הממעט את קו שמאל מג"ר דחכמה, (כנ"ל לך י"ג ד"ה ונתבאר) וסוד הנגעים נמשכים ג"כ מדינין אלו דעלית המלכות למקום בינה, כנ"ל (באות קל"א) שה"ס ה"י שנכנסה לאור והאור נתמעט לאזיר ע"ש.

וזה אמרו קב"ה חס עליהו וכו' וארשימנא לון בנגע, נגע דייר בביתא הא נגע אחר תקיפא דיפיק ליה וכו' כיון שנגע של השראת הסטרא אחרא ישנו בבית, שהוא הארת השמאל ממעלה למטה בפירוד מן הימין, הא נגע אחר, שהוא הנגע ששולח הקב"ה בבתים אלו, הנמשכים מן ה' שנכנסה (טו"י דף ג' ע"א *) דף ג' ע"ב)

שמע חד קלא דאמר, אתכנשו עולו, הא חד פלוגתא דילן. כ סיפתו ונזיק ליה עד לא ינפוק, אמרו, לא ניכול אלא אי דיוריה הכא. נפק ר' יוסי ודחיל. אמר, ודאי מאן דאעבר על מלוי דחברייא, אתחייב בנפשיה. קנו) א"ל ר' חייא, והא גוים ושאר בני נשא דיירי בגויה, ואשתלימו. א"ל, אינון מסטרייהו קא אתיין, אבל מאן דדחיל חטאה, יכיל לאתזקא. ואפילו אינון, אי יעכבו דיוריהון ביה, לא יפקון בשלם. א"ל, והא כתיב (מ) בתיהם שלום מפחד. א"ל כגון דהוה מאחרא, ואתבני מצדק. וקרא הכי הוא, בתיהם שלום מפחד, כשבתייהם שלום מפחד שבט אלוה לא שריא עליהם. קנו) ו בא אשר לו הבית והגיד וגו'. והגיד, ויאמר מבעי ליה, או וידבר, מהו והגיד. אלא בכל אתר מלה דחכמתא הוא, והא אוקמוה. כנגע נראה לי בבית, כנגע, נגע מבעי ליה. נראה לי, יש לי מבעי ליה. דהא כתיב, ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחזתכם, דיתחזי לכלא. אמאי כנגע נראה לי. קנח) אלא בשעתא דהאי עייל, אחרא אתגליא. ומקטרגא דא בדא. וע"ד

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

(מ) (איוב כא.) ו (ויקרא יד) חלק ג' רכו : י וניק. דרך אמת כ] האספו וניקנו קודם שיצא לחוץ והשיב קול אחר אי אפשר לנו להזיקו אי"כ שידור הוא בעצמו בבית זה וכאשר שמע ר' יוסי כדברים האלה יצא לחוץ וירא לנפשו.

נגע ורוח הטומאה ההפכים זל"ז

הטולם

מאמר

בבית, אומר כנגע, נגע היה צריך לומר. אומר, נראה לי, יש לי היה צריך לומר. שהרי כתוב, ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחזתכם, שמשמע שיהיה נראה לכל, ולמה אומר כנגע נראה לי. קנח) אלא בשעתא דהאי וכו': ומשיב, אלא בשעה שזה, דהיינו הנגע, נכנס בבית, נתגלה האחר, דהיינו רוח הטומאה שהיה בבית כמ"ש לעיל (אות קנ"ג) ונלחמו זה בזה, וע"כ אמר, נראה לי, כי נראה לי תחילה, שאותו שנתכסה, שהוא רוח הטומאה, שהיה מתכסה בבית הנגע, חזר ונתגלה, ואותו שנתגלה, שהוא הנגע, נתכסה, ואחר כך נראה לו בצורה, שנתגלה נגע ההוא בבית, ונתכסה האחר, שהוא רוח הטומאה, ועל כן כתוב והגיד לפה, כי דבר חכמה הוא. כי הגדה רומזת על חכמה. פירושו. כי נתבאר לעיל (באוה קנ"ג) שהנגע ורוח הטומאה השורה בבית מחמת שנבנה שלא בצדק, הם הפכים זה לזה, כי רוח הטומאה הוא מהמשכת הארת החכמה דקו שמאל ממעלה למטה, שהוא בחינת ג"ר. והנגע הוא מבחינת אויר דקטנות הממעט הג"ר דקו שמאל. עש"ה ולפיכך כשהנגע נראה בבית, תכף מתכסה רוח הטומאה, מחמת שנתמעט

קול אחד שאמר, התאספו בואו, הרי כאן אחד מבעלי המחלוקת שלנו, הלקחו וניקו אותו בטרם שיצא. אמרו לו, לא נוכל להזיקו אלא אם היה דר פה. יצא ר' יוסי והיה מתירא. אמר ודאי מי שעבר על דברי החברים, מתחייב בנפשו. כפסתא הוא מלשון סף, דהיינו מפתח, סיפתו, הוא מלשון, לא יספות ממנה (שבת קכ"ד:) דהיינו לקיחה. וספתו פירושו הלקחו. קנו) א"ל ר' חייא וכו': אמר לו ר"ה, והרי עכ"ם ושאר בני אדם דרים בתוך הבית, והם שלמים, שאינם נזוקים. אמר לו, הם באים מן הצד שלהם, וע"כ אין מזיקים להם. אבל מי שהוא ירא חטא, יכול להנזק. ואפילו הם, אם ממשכים לדור בו, אינם יוצאים בשלום. א"ל, והרי כתוב, בתייהם שלום מפחד. אמר לו, היינו שהבית היה מאחר שבנה אותו בצדק, והרשעים לקחוהו וישבו בו, והמקרא הוא כך, בתייהם שלום מפחד, דהיינו כשבתייהם שלום מפחד, כי נבנה בצדק, אז שבט אלוה אינו שורה עליהם. קנו) ובא אשר לו הבית והגיד וגו': שואל, אומר, והגיד, ויאמר היה צריך לומר, או וידבר, מהו והגיד. ומשיב, אלא בכל מקום רומז דבר חכמה. והעמידוהו, וכנגע נראה לי (דמ"י דף נ"ע"ב)

נראה לי, שהוא כ דאתכסי אתגליא, ודאתגליא אתכסי, ולבתר : מתחזי ליה בדיוקנא דההוא נגע דביתא, ואתכסיא אחרא. ועל דא והגיד לכהן, מ דמלה דחכמתא היא.

קנט) וכדין אתי כהנא, וירמון ביתא, וינתצון : ליה אבנין ואעיין וכלא. כיון מ דאנתצון ואתדכן כלא, נ מתברכאן, כדין כתיב, ט) ובתים טובים תבנה וישבת. אלין אקרון טובים, דהא קדמאי לאו אינון טובים, ולא בכללא דקדושה ודכיו נינהו.

קס) א"ר יהודה, אי הכי פ במאי מוקמינן קרא דכתיב, ט) ובתים מלאים כל טוב אשר לא מלאת. אי רוח מסאבא שריא בגווייהו היך מלאים כל טוב. א"ר אלעזר, מלאים כל טוב : בממונא, בכספא, ובדהבא, ובכללא. כד"א ט) כי טוב כל ארץ מצרים. ז) וא"ר יהודה, והא כל בתי דמצראי, מליין חרשין וטעוין הוו. אלא בגין עותרא דארעא אתמר. אוף הכא בגין עותרא וממונא הוא. קסא) תרין עותרין נטלו ישראל, חד כד ק נפקו מגלותא דמצרים. וחד

מסורת הזוהר

חלופי גרסאות

ט) (דברים ח). ע) (שם ו). פ) (בראשית מה). כ דמתכסי, ל אתחזי, מ מלה. נ לה. ס דאתדכן ול"ג דאנתצון. ע ל"ג מתברכאן. פ אמאי. ז א"ר. ק מוסיף נפקו ישראל.

מאמר

הסולם

נגע ורוח הטומאה ההפכים זלין

שנתמעטו הג"ר דשמאל, ואין לו ממה לינק. אמנם אח"כ חזר ומתגבר על הנגע והוא מתגלה והנגע מתכסה ואינו נראה. וזה אמרו, בשעתא דהאי עייל, שהנגע נכנס ומתגלה בבית, אחרא אתגלייא, האחר, שהוא רוח הטומאה מתגבר עליו, והוא מתגלה, והנגע מתכסה, ומקשרנא דא כדא, שגלחמים זה בזה. ועל דא, נראה לי, וע"כ אומר נראה לי, שפירושו, כי ראה תחילה, החזא דאתכסי אתגליא, שרוח הטומאה שנתכסה בביאת הנגע, חזר ונתגלה, ודאתגליא אתכסי והנגע שהיה מגולה בבית, נתכסה מחמת התגלות רוח הטומאה, ולבתר מתחזי ליה בדיוקנא דההוא נגע דביתא, דהיינו שהנגע חזר ונתגבר על רוח הטומאה וצורת הנגע נראה לו שוב בבית, ואתכסיא אחרא, ורוח הטומאה נתכסה ונעלם. וז"ש הכתוב כנגע נראה לי בבית, כי ע"כ אומר כנגע, וקא נגע ודאי, מחמת שראה אותם גלחמים זה בזה, וחשב שאפשר שיתגבר עוד רוח הטומאה ויכסה ויעלים הנגע. וע"כ אומר, נראה לי, שלו נדמה כך, אשר הנגע גבר על רוח הטומאה וצורתו נראתה בבית, אבל לאחר, או לכהן, אפשר שיראה באפן אחר. ועל דא והגיד לכהן, דמלה דחכמתא היא, כלומר

קסא) תרין עותרין נטלו וכו': ב' פענויט עושר לקיו ישראל, אחד, כשיצאו מגלות מצרים, ואחד, כשבאו לארץ. דהיינו בנתיצת הבתים המנוגעים. ר' שמעון אמר, כל

(דפו"י דף ג' ע"ב)

כד עאלו לארעא. ר' שמעון אמר, ר כל דא ודאי הוה לאתקדשא ארעא, ולאעברא רוח מסאבא מארעא, ומגו ישראל. וכד ביתא הוה נתיץ, הוה אשתכח ש בה ממונא, למבני ליה, ולמליא ביתיה, בגין דלא יצטער על ביתא, וישרון בריוורא דקדושה.

קסב) ואיש או אשה כי יהיה בעור וגוי. ר' יוסי אמר, ג כסילתא דמוקפי בבהרת עזה, חיוז תנינא, ובחיוז אתדן, באינון גווינין. א"ר יצחק ש' טעמי אית מאן דגריס בבהרת עזה. וכלהו אוליפנא ה מהכא, א בר ב חיוור חד סאיב, סהדא חד. תרין, תרי סהדי, ודכי. מכאן ולהלאה, אפילו מאה כתרי, ותרי כמאה. ודא אוליפנא לבתר דכתיב, ק לא יקום עד אחד באיש וגוי, על פי שנים עדים וגוי.

קסג) ר' חזקיה הוה יתיב קמיה דרבי שמעון, אמר, כתיב נגע לבן אדמדם, כדין הוא נגע, דהא חוורא לא קאים בעיניה. פתח ר"ש ואמר, ג כתיב ה אם יהיו חטאיכם כשנים וגוי, זכאין אינון ישראל, דקב"ה בעי לדכאה לון בכלא, בגין דלא ישתכחון בדינא קמיה. ומאריהון דדינא לא ישלטון בהון, דהא כלא אזיל בתר זיניה. סומקא לסומקא, וחורא לחורא. ימינא לימינא, ושמאלא לשמאלא.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ז (ויקרא יג). ק (דברים יט) בהשמטות חלק א' ר ודאי על דא הוא. ש ל"ג בה. ת מאבא ; אבא. רנה : חלק ג' רעה. זהר חדש כו ט"ג ש"ב מט א כד ; מוסיף בר כד. ב חויר. ג ל"ג כתיב. ט"ב ש"ה. ר (ישעיה א) לעיל אות קלא צ"ק. דרך אמת ג] כמו סילתא שהוא כלי זכוכית שבו מקיזים דם הוא מוקף ומסובב כך בבהרת עזה חיוז תנינא ר"ל כן שנינו מראות של בהרת עזה מוקפות בהלכות רבות כי עיקר הדין תולה במראות שבו כאומרו ובחיוז אתדן.

מאמר

הסולם

גוונא חורא וגוונא סומקא

כל זה, דהיינו נגעי הבתים, היה ודאי להתקדש הארץ ולהעביר רוח הטומאה מן הארץ ומן ישראל (כנ"ל אות קמ"ט) ועם זה, כשנתץ הבית, היה מוצא בו ממון, המספיק לבנותו ולמלאות ביתו, כדי שלא יצטער על הבית שנתצו, וישרו במשכנה של הקדושה. קסב) ואיש או אשה וגוי : ואיש או אשה כי יהיה בעור בשרם בהרות בהרות לבנות. ר' יוסי אמר, החריפות המרובה בבהרת עזה, שנאמרו בה תלת מאה הלכות פסוקות (כנ"ל וירא אות ל"ו) למדנו, שהוא במראה, ובמראה נידון באלו אפנים המרובים. א"ר יצחק, שלש מאות טעמים יש מי שלומד בבהרת עזה, וכולם למדתי מאבי, חוץ, במה ששערה אחת שחורה, עודו טמא מטעם שהוא עד אחד, שתי שערות שחורות הן ב' עדים, והוא טהור. ומכאן והלאה, אפילו מאה שערות (דטו"י דף ג' ע"ב)

הן כשתים, ושתי שערות הן כמאה, שזה למדתי אח"כ, מטעם שכתוב, לא יקום עד אחד באיש לכל עון ולכל חטאת וגוי. על פי שני עדים וגוי. כסילתא, הוא חריפות מלשון המסולתין שבכם. (ספרי דברים) שפירושו המחודדים שבכם. דמוקפי, הוא מלשון, וקפוי הוא לעוה"ב, שפירושו הרבה בשפע (פסחים נ.). קסג) רבי חזקיה הוה וכו' : ר"ח היה יושב לפני ר' שמעון, אמר, כתוב, נגע לבן אדמדם. כי אז הוא נגע, משום שהלבן הרומז על חסד, אינו עומד בעינו, אלא שנוטה לאדום הרומז על דין. פתח ר"ש ואמר, כתוב, אם יהיה חטאיכם כשנים כשלג ילבינו וגוי. אשרי הם ישראל, שהקב"ה רצה לטהרם לגמרי, כדי שלא ימצאו בדין לפניו, ובעלי הדין לא ישלטו בהם. כי הכל הולך אחר מינו, אדום הולך לדין שהוא סוד אדום, ולבן הולך

קסד) בעשו כתיב, ^ט ויצא הראשון אדמוני, ועל דא שריא ביה זיניה. ^י ואי תימא אדמוני כתיב ^ז בעשו. וכתיב ביה בדוד, ^ח ויביאהו והוא אדמוני. אלא דא מזוהמא דדהבא אתעביד, ודא בזוהרא דדהבא אתדבק, ^ה בעשו כתיב ביה, אדמוני כלו כאדרת שער, בזוהמא דהתוכא נפק. ^ו ביה כתיב בדוד, עם יפה עינים וטוב ראי.

קסה) ת"ח, ^ז מ"ט. ^ט גוונא חוורא אשתמודע, וגוונא סומקא אשתמודע, סומקא בקדמיתא, והא אתחזי ביה חוורא, הא דכיותא אתייליד ביה, ושארי לאתדכאה. חוורא בקדמיתא, ואתחזי ביה סומקא, הא שארי לאסתאבא, וכתיב וטמאו הכהן, דהא אתייליד ביה סומקא, לאסתאבא. וכהנא הוה ידע בכל איגון גוונין. ולזמנין דאתחזי ביה גוונא דדכיותא, ויסגר ליה למחמי אי אתייליד ביה גוונא אחרא. ואי לא, מדכי ליה, הה"ד וטהרו הכהן וגו'.

קסו) רבי יצחק ור' יהודה הוו אזלי בארחא, אמר רבי יהודה, כתיב ^א וצרעת נעמן תדבק בך ובזרעך לעולם וגו', אי הוא חטא בנוי אמאי ^ה ילקון. א"ל, אלישע יתיר משאר נביאי חמא. ^ט חמא דלא נפיק מגחזי ברא דמעליא, וע"ד לייט לכלהו.

קסז) ולא עוד, אלא א"ל, אנא פולחנא בשמושא עלאה לגבי אליהו,

חלופי גרסאות

מסורת זוהר

ש) (כראשית כה) תולדות יג צ"א זחר חדש כו
 ט"ג ש"ג. ת) (ש"א טו) משפטים נה צ"ב. א) מ"ב
 ח) חמא. י) אמר.
 ז) מן מ"ט עד סומקא בקדמיתא. ח) ל"ג ילקון. ט) ל"ג

דרך אמת מ] גוון לבן ידוע שהוא רמז החס"ד וגוון אדום ג"כ ידוע שהוא רמז הדין.

גוונא חוורא וגוונא סומקא

הסולם

מאמר

שהוא דין, ולפיכך, אם היה אדום תחלה, ועתה נראה בו לבן, הרי טהרה נולד בו ומתחיל להטהר, ואם היה לבן תחילה ועתה נראה בו אדום, הרי מתחיל להטמא, וכתוב, וטמאו הכהן. כי נולד בו אדום, שהוא דין, להטמא. והכהן היה יודע בכל אלו מראות. ולפעמים שנראה בו מראה של טהרה, ויסגור אותו לראות אם יולד בו מראה אחרת ואם לא, מטהר אותו. ז"ש, וטהרו הכהן.

קסו) ולא עוד אלא וכו': ולא עוד אלא אמר לו, אני עבדתי בשרות עלין אצל אליהו, וזכיתי בשני חלקים, דהיינו שזכה

הולך לחסד שה"ס לבן. ימין שהוא לבן לימין שהוא חסד, ושמאל שהוא אדום לשמאל שהוא דין.

קסד) בעשו כתיב וכו': בעשו כתוב, ויצא הראשון אדמוני. וע"כ שורה בו מינו, דהיינו דינים שה"ס אדום. ואם תאמר, אדמוני כתוב בעשו, וכתוב בדוד ויביאהו והוא אדמוני. ומשיב, אלא זה, עשו, נעשה מזוהמא של זהב, שהם דינים קשים. וזה, דוד נתדבק בזוהרו של זהב, שהוא השמאל דבינה הנקראת זהב. והיא רחמים. בעשו כתוב, אדמוני כולו כאדרת שער, דהיינו שיצא מן הפסולת הנשארת בהתוך הזהב. וכתוב בו בדוד, עם יפה עינים וטוב רואי. הרומז על הארת החכמה שנקראת עינים וראיה, הנמשכת מקו שמאל, של הבינה, הכלול עם הימין שבה.

קסה) ת"ח מ"ט גוונא וכו': בוא וראה, מה הטעם, שנגע לבן אדמדם הוא טמא. כי מראה לבן נודע, שהוא חסד, ומראה אדום (דפ"י דף נ' ע"ב *) דף נ"א צ"א)

וזכינא בתרין חולקין, דהא פלחנא ליה בקשוט, ואנת רשע פגימת לי, אומית לשקרא, וחמידת, הא עברת על אורייתא כלא, ומאן דאעבר על דא, מית הוא לעלמא דאתי. אבל בגין דפלחת לי, שמושא דילך לא להוי למגנא, תהוי כ מיתה דילך בעלמא דין, ובעלמא דאתי לא. ובגין כך, וצרעת נעמן תדבק בכ ובזרעך. 7

קסח) א"ר יוסי, בגד הצמר או הפשתים אמאי. א"ר יצחק, בכלא שריא, ובכלא שלטא. ואית כגוונא דא דכתיב, ה דרשה צמר ופשתים. ובגיני כך, שולטניה דההוא נגע דנפיק מאתר עלאה, דא שלטא בכלא, בתרי גווני, בצמר ובפשתים. ובגין כך, זאת תורת נגע הצרעת בגד הצמר או הפשתים. קסט) רבי יצחק הוה אזיל מ נ לקטפורי דאבוי. חמא חד ב"נ, דסאטי בקוטרא דמטולא אכתפוי. אמר ליה, שורטא דקישטא בכתפך אמאי, לא אמר ליה מדי. אזל אבתריה, חמא דעייל במערתא חדא, עאל אבתריה, חמא מ קטורא דתננא דהוה סליק מ מתחות ארעא, ועאל ההוא בר נש מ ב בנוקבא חד, ואתכסיא מניה. דחיל רבי יצחק, ונפק לפום מערתא. קע) עד דהוה יתיב, אעברו ר' יהודה ורבי חזקיה, חמא לון, וקריב

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ב) (משלי לא) חלק ג' טו : רנט : זהר חדש ג'ו כ מית ול"ג דילך. ל מוסיף גוונא דחורא אשתמודע וגוונא דסומקא אשתמודע. מ לקטפורה. נ תחות. ט"ג שלי"ו.

דרך אמת נ] לבית דירת (נינת ביתן של הרש"ב) אביו אשר הוא קשור לדור שם ראה שאדם א' נטח וחלץ חוץ לדרך מן הצד וקשר משווי על כתפיו א"ל שורטא פי' קנים דקישטא פי' עצים ר"ל ששאל לו קנים של עצים שאתח נושא על כתפך למה וזא השיב לו כלום. מ] קיטור ועשו מלה מתחת לארץ. ע] שוכנס איש חחוא בנקב אחד שחיה שם מערה אחת.

דרשה צמר ופשתים

הסולם

מאמר

דמלכות שבבינה, (כנ"ל אות קנ"ג) שולט בכל, דהיינו ב"י המינים, בצמר ובפשתים. ומשום זה אוה"כ, זאת תורת נגע הצרעת בגד הצמר או הפשתים. קסט) ר' יצחק הוה וכו': ר' יצחק היה הולך אל הבציר של אביו. ראה אדם אחד שנטה מן הדרך, עם משא קשורה על כתפיו. אמר לו, חבל המקשט כתפיך למה לד, כלומר, למה קשרת המשא לכתפיך. לא השיב לו כלום, הלך אחריו, ראה שהיה נכנס למערה אחת. נכנס אחריו, ראה קיטור עשן עולה מתחת הארץ, ואיש ההוא נכנס בנקב אחד, ונעלם ממנו. פחד ר' יצחק ויצא אל פי המערה. קטפורי, הוא כמו קטפא שהוא תרגומו של בציר (ויקרא כ"ו ה') שורטא, הוא חבל מלשון פרט של צמר (כלאים ט'). קע) עד דהוה יתיב וכו': בעוד שהיה יושב, עברו ר' יהודה ור' חזקיה. ראה אותם וקרב

שזכה פי שנים ברוחו של אליהו, כי עבדתיו באמת. ואתה רשע, פגמת אותי, שנשבעת לשקר, וחמדת למתנת נעמן, הרי עברת על התורה כולה, ומי שעובר על זה, מת הוא לעולם הבא, אבל משום שעבדת אצלי, השרות שלך לא יהיה בחנם, והמיתה שלך תהיה בעולם הזה, ולא לעולם הבא, ומשום זה, וצרעת נעמן תדבק בכ ובזרעך.

קסח) א"ר יוסי וכו' : א"ר, בגד הצמר או הפשתים למה, היה לו לומר בגד סתם. א"ר יצחק, והכתוב מלמדנו, שהנגע שורה בכל ושולט על כל. כי צמר בא מבינה ופשתים ממלכות והנגע שולט על שניהם. ויש כעין זה, שכתוב, דרשה צמר ופשתים, שמלמדנו שהמלכות משמשת בשניהם. ומשום זה גם כאן מלמדנו ששליטתו של הנגע הוה היוצא ממקום עליון דהיינו מבחינת דיניו (דפו"י דף ג"א ע"א)

גביהון, [פ] סח לון עובדא. א"ר יהודה, בריך רחמנא דשובך. [צ] האי מערתא דסגיר, [ט] דסרוניא היא, וכל יתבי ההיא קרתא, חרשין [ט] אינון, [ק] ואתיין למדברא לחויין אוכמין, דאינון בני עשר שנין, או יתיר, למעבד חרשין, ולא [פ] מנטרא מנייהו, ואתעבידו סגירין וכל זייני חרשין דלהון בהאי מערתא אינון.
 קעא) אזלו, עד דהוו אזלי, [ר] אערערו בחד בר נש דהוה אתי, ובריה דהוה [ט] מרע, קטיר על חמרא. אמרו ליה מאן את. אמר להו יודאי, ודא הוא ברי דאיהו קטיר על חמרא. אמרו ליה, אמאי הוא קטיר. אמר לון דיורי הוא בחד כפר, דאיהו מבני רומאי, והאי ברי הוה אוליף אורייתא בכל יומא, והוה אהדר [צ] לביתא, [ת] ולעי לון לאינון מלין. וגי' שנין הוה דיורי בההוא ביתא, ולא חמינא מדי. והשתא יומא חד עאל ברי לביתא [ר] לאהדרא מלין, אעבר חד רוחא קמיה, ונזיק ליה, אעקם פומיה ועיניו, וידי אתעקמו, ולא יכיל למללא. ואתינא לגבי מערתא דסגירו דסרוניא דלמא ילפון לי מלה דאסוותא. קעב) אמר ליה רבי יהודה, ובההוא * ביתא ידעת מן קדמת דנא, דאתנוק ביה ב"ג אחרא. אמר ר' ליה ידענא, דהא מכמה יומין [ט] אתנוק ביה

חלופי גרסאות

ט סרוניא. ע ל"ג אינון. פ מנטרי. צ לביתאי. ק ל"ג דאתנוק ביה ב"ג אחרא. ר ל"ג ליה. ש אניוק.

דרך אמת [פ] ספר זוהם חמאורע. [צ] הוה מערה של מצורעים של מקום סרוניא וכל המקום ההוא הט מצורעים. [ק] ובאים בני מקום זה למדבר ולוקחים משם נזשים שחורים שהם של י' שנים ויותר לעשות כסוף עמחם ונעשים מצורעים ע"ז וכל מיני כשופים פועלים הם במערה זו. [ר] פגעו. [ש] שהיה חולה קשור על החמור ושאלוהו למה הוא קשור על החמור. [ת] והיה עוסק בהם והטריה עצמו לשנותם שירא שמא ישכח מה שלמד [א] לחזור בלמודו.

מאמר ב' הסולם בונה ביתו בלא צדק

וקרב אליהם. סיפר להם המעשה. אמר ר' יהודה ברוך הרחמן שהצילך. מערה זו היא של מצורעים, מעיר סרוניא, וכל יושבי העיר ההיא מכשפים, ובאים למדבר לנחשים שחורים, שהם בני עשר שנים או יותר, לעשות כשפים, ואינם שומרים עצמם מהם, ונעשו מצורעים, וכל מיני כשפים שעושים הם במערה הזו.
 קעא) אזלו ער דהוו וכו': הלכו בעוד שהיו הולכים, פגשו אדם אחד שהיה בא, ובנו החולה היה קשור על החמור. אמרו לו מי אתה. אמר להם אני יהודי, וזה הוא בני שקשור על החמור. אמרו לו למה הוא קשור. אמר להם, דירתי היא בכפר אחד, שהוא מבני רומי, ובני הוה היה לומד תורה בכל יום, וחזר לביתו ועסק באלו הדברים. ושלש שנים (דפו"י דף נ"א ע"א *) דף נ"א ע"ב)

היתה דירתי בבית ההוא ולא ראיתי כלום. ועתה, יום אחד נכנס בני אל הבית, לחזור על הדברים שלמד, עבר רוח אחד לפניו והזיק לו, והעקים פיו ועיניו, וידיו נעקמו, ואינו יכול לדבר, ואני בא למערת המצורעים של סרוניא, אולי ילמדו לי דבר רפואה.
 קעב) אמר ליה ר' יהודה וכו': א"ל ר"י, הידעת אם אדם אחר ניזק בבית ההוא מקודם לכן, אמר לו אני יודע שמכמה ימים ניזק בו בן אדם אחד, והיו אומרים שמחלה היא, ומהם אמרו שהרוח שבבית הזיקו, ואח"כ נכנסו בו כמה בני אדם ולא נזוקו, אמרו, ר' יהודה ור' חזקיה, היינו שאמרו החברים, שבית שלא נבנה בצדק שורה בו רוח הטומאה, המזיק את יושביו. כנ"ל (אות ק"ג) אני לאלו שעוברים על דבריהם.

חד ב"נ, ב] והו אמרי דמרעא הוה, ומנייהו אמרי דרוחא דביתא, ולבתר עאלו ביה כמה בני נשא, ולא ת אתנזיקו. אמרו, היינו דאמרי חברייא, ווי לאינון דעברין על מלייהו.

קעג) פתח ר' יהודה ואמר, א) הוי בונה ביתו בלא צדק, דהא בכל אתר דאשתכח ביה צדק, כל רוחין וכל מזיקי עלמא ג] ערקי מניה, ולא משתכחי קמיה. ועם כל דא, מאן דאקדים ונטיל אתר, אחיד ביה. אמר ליה רבי חזקיה, אי הכי שקיל שמא קדישא כרוח מסאבא.

קעד) אמר ליה, לאו הכי, אלא שמא קדישא לא שריא באתר מסאבא, ובגין כך, א אי ב שמא קדישא נטיל אתר מקדמת דנא, כל רוחין וכל מזיקין דעלמא לא יכלין לאתחזאה ביה, כל שכן לקרבא בהדיה. אי רוח מסאבא נ קדים, נטיל אתר. שמא קדישא לא שריא ביה, דהא לאו אתריה.

קעה) וכד הוה נחית נגע צרעת, ד] הוה מדכי אתרא, ואפיק לרוח מסאבא מאתריה, ולבתר מנתצי ביתא, אבנין ואעין וכלא, ובני לה כמלקדמין, בסטר קדישא בצדק, ד דכיר ליה לשמא קדישא, ולשרי עליה קדושה, ועם כל דא בעפרא אחרא, ה וירחיק ביתא מאתריה, מיסודא קדמאה תרי טפחים. קעו) השתא דלא אתחזי, ולא נחית מאן דמקטרג ביה בהווא רוח

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ת אנזיקו. א אי רוח מסאבא עד סוף האות ואח"כ אי שמא. ב איהו. ג ל"ג קדים. ד דחיל. ה מרחיק.

ג) (ירמיה כב) לעיל אות קנ צ"י.

דרך אמת ב] שאמרו על הניזק שאין זה מקרה ע"י מזיק אלא חולה בטבע. ג] בורחים ממנו. ד] במקום שהיה רק נגע צרעת היו מסהרין כ"ש וכ"ש במקום שיש רוח הטומאה עצמו שיש לסהר ולפנות אחריו.

בונה ביתו בלא צדק

הסולם

מאמר ב'

קודם, הוא לוקח המקום, והשם הקדוש אינו שורה בו, כי אין זה מקומו.

קעה) וכד הוה נחית וכו': וכשהיה יורד נגע צרעת, אל הבית, היה מטהר המקום ומוציא את רוח הטומאה ממקומו (כנ"ל אות קנ"ג) ואח"כ נותצים הבית, העצים והאבנים והכל, ובונה אותו כבתחילה בצד הקדוש, בצדק, שמזכיר השם הקדוש ומשרה עליו הקדושה (כנ"ל אות ק"ו) ועם כל זה יבנה אותו בעפר אחר, וירחיק הבית ממקומו, מיסוד הראשון, ב' טפחים.

קעו) השתא דלא אתחזי וכו': עתה שאינו נראה ואינו יורד מי שילחם ברוח הטומאה ההוא להוציאו ממקומו, כי עתה אינס נוהגים נגעים, מה התקנה, של אותו בית שרוח הטומאה הקדים לשבת שם, ומשיב,

אם

קעג) פתח ר' יהודה וכו': פר"י ואמר, הוי בונה ביתו בלא צדק, כי בכל מקום שנמצא בו צדק, שהוא המלכות, כל הרוחות וכל מזיקי עולם בורחים ממנו ואינם נמצאים לפניו. ועם כל זה מי שמקדים ולוקח המקום זוכה בו. אם מלכות הקדושה מקדמת לקחת המקום זוכה בו הקדושה, ואם הסטרא אחרא מקדים למקום זוכה בו הס"א. אמר לו ר' חזקיה, אם כן, שוה השם הקדוש לרוח הטומאה, שאתה אומר מי שמקדים זוכה בו. קעד) אמר ליה לאו וכו': א"ל אינו כן. אלא השם הקדוש, שהוא מלכות, אינו שורה במקום טומאה, ומשום זה אם השם הקדוש לוקח המקום מקודם לכן, כל הרוחות וכל מזיקי העולם אינם יכולים להראות שם, כל שכן לקרב אליו, ואם רוח הטומאה הוא (דפו"י דף נ"א ע"ב)

מסאבא, לאפקא ליה מאתריה, מאי תקנתיה. אי יכיל לנפקא מהאי ביתא שפיר. ואי לאו יבנה ליה כמלקדמין, באבנין אחרנין, ואעין וכלא, ויפיק וירחיק ליה מאתר קדמאה, ויבני ליה על שמא קדישא.

קעז) ועכ"ד, לא נפיק ההוא רוחא מן אתר קדמאה, בגין דקדושה לא שריא על אתר מסאבא. א"ר יצחק למה ו ליה לאטרחא כולי האי, בזמנא דא כתיב, ט מעוות לא יוכל לתקון וגו'. מיומא דאתחרב בי מקדשא, לא אשתכח אסותא בעלמא, בגיני כך בעי ב"נ לאזדהרא, כי היכי דלהוי נטיר.

קעח) אמרי נזיל בהדי האי ב"נ ונחמי. א"ר יצחק, אסיר לן. אי הוה אזיל לגבי גברא רבא דחיל חטאה, כגון נעמן לגבי אלישע, נזיל אבתריה. השתא דאיהו אזיל לגבי רחיקי עלמא, רחיקי אורייתא, געלי מכלא, אסיר לן לאתחזאה קמייהו. בריך רחמנא די שויב לן מנייהו. והאי ב"נ אסיר ליה. א"ר יהודה, והא תנינן בכל מתרפאין, חוץ מעצי אשרה וכו'. אמר ליה, ודא ע"ז איהו, ולא עוד, אלא דהא כתיב ט לא ימצא בך מעביר בנו ובתו באש וגו'. אזלו לארחייהו.

קעט) אזל ההוא ב"נ לההיא מערתא, הוא ובריה, שרי ליה במערתא. ט עד דנפק אבוי לקטרא לחמריה, נפק קיטורא דאשא, ומחא ליה ברישא,

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ו לון.

ט (קהלת א) חלק ג' כז : כח. נג. תקוני זהר ת"ע קל. ט (דברים יח) וארא נג צ"ע.

דרך אמת ט] בתוך כך שיצא אביו מהמערה והניח בנו במערה ובקש לקשור החמור שלא יברח יצא קיטור עשן והכה בראש בנו ומת והוא מבואר.

בונה ביתו בלא צדק

הסולם

מאמר ב'

רפואה מאדם גדול ירא חטא. כמו נעמן שהלך אל אלישע, היינו הולכים אחריו. עתה שהוא הולך לרחוקים מן העולם, שהם מצורעים ומכשפים, לרחוקים מן התורה, מתועבים מכל, אסור לנו להראות לפניהם. ברוך הרחמן שהצילנו מהם. ואותו אדם אסור לו לקבל רפואה מהם. א"ר יהודה, והרי למדנו בכל מתרפאים חוץ מעצי אשרה וכו', (פסחים כה.) אמר לו, זה עבודה זרה הוא, ואסור. ולא עוד, אלא שכתוב, לא ימצא בך מעביר בנו ובתו באש וגו'. הלכו לדרכם.

קעט) אזל ההוא בר נש וכו' : הלך אותו האדם למערה ההיא. הוא ובנו, והניח אותו במערה. בעוד שיצא אביו לקשור חמורו, יצא קיטור אש והכה את בנו בראשו, והרגו. בתוך כך נכנס אביו ומצאו שמת, לקח אותו ואת חמורו והלך לו. אחר זה, ביום אחד, מצא את ר' יצחק ור' יהודה ור' חזקיה שחיו

אם יכול בעצמו להוציאו מן הבית, טוב. ואם לא יבנה אותו כבתחילה באבנים אחרות ועצים והכל, ויוציאו וירחיקו ממקומו הראשון, ויבנה אותו בשביל השם הקדוש. קעז) ועם כל דא וכו' : ועם כל זה, אין רוח הטומאה יוצא ממקום הראשון, והקדושה אינה שורה על מקום טמא. א"ר יצחק, למה לו להטריח כל כך, לסתור הבית ולחזור לבנותו שלא במקומו הראשון כנ"ל. בזמן הזה, שאין נגעים, כתוב, מעוות לא יוכל לתקון וגו', כי מיום שנחרב בית המקדש, שאין נגעים נוהגים, אין רפואה נמצאת בעולם, משום זה צריך האדם להזהר כדי שיהיה שמור, מרוח הטומאה. דהיינו שלא ישב עוד בבית הזה.

קעא) אמרי נזיל בהדי וכו' : אמרו, נלך עם איש ההוא, למערת המצורעים, ונראה. א"ר יצחק, אסור לנו, אם היה הולך לקבל (דפו"י דף נ"א ע"ב)

וקטליה. אדהכי עאל אבוי, ואשכחיה מית. נטל ליה ולחמריה, ואזל ליה. ואשכח להו לבתר יומא חד, לר' יצחק, ולר' יהודה, ורבי חזקיה, דהוו אזלי. בכה : קמיייהו, וסח לון עובדא. אמר רבי יצחק, ולא זמנין סגיאיין אמינא לך, דאסיר למיהך תמן. בריך רחמנא, (ז) די כל מעבדוהי קשוט, וארחתיה דין. זכאיין אינון צדיקייא, דאזלין בארח קשוט, בעלמא דין, ובעלמא דאתי, ועלייהו כתיב, (ח) וארח צדיקים כאור נגה וגו'.

קפ) א"ר אלעזר, בכל עובדוי דב"נ, לבעי ליה דלהוון כלהו לשמא קדישא. מאי לשמא קדישא. לאדכרא בפומיה שמא קדישא (ז) על כל מה דאיהו עביד, דכלא הוא לפולחניה, ולא (ט) ישרי עלוי סטרא אחרא. בגין דאיהו זמין תדירא לגבי בני נשא, ויכיל לאשראה על ההוא עבידתא. ועל דא, השתי או הערב הוה אסתאב, (ושריא *) עליה רוח מסאבא. ומה בהאי כך, מאן דפקיד מלוי לסטרא אחרא דלא אצטריך, עאכ"ו. ובג"כ כתיב (י) ונשמרת מכל דבר רע. קפא) רבי אלעזר הוה אזיל למחמי . לאבוי והוה עמיה רבי אבא. א"ר אבא נימא מלין דאורייתא ונזיל. פתח רבי אלעזר ואמר, (י) אמרי נא אחותי את, האי קרא קשיא. וכי אברהם דאיהו דחיל חטאה, רחימו דקודשא ב"ה, הוה אמר הכי על אתתיה, בגין (ז) דיוטבין ליה. אלא אברהם, אע"ג דהוה דחיל חטאה, לא סמיך על זכותא דיליה, ולא בעא (ז) מן קב"ה לאפקא זכותיה, אלא (ח) על זכותא דאתתיה, דירווח בגינה ממונא דשאר עמין, דהא ממונא באתתיה זכי ליה ב"נ, הה"ד (י) בית

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

(ז) (דניאל ד.) (ז) (משלי ד) ב"א רנב צ"א. (ח) (דברים כג) חלק ג' לא: (ט) (בראשית יב) לך מו צ"ב. (י) (משלי יט) ויחי קכד צ"ב. תקונים חדשים קיח ט"ב ש"כ.

ז קדמיהו. ח ל"ג על כל מה דאיהו עביד. ט לישרי עלייהו. י לחמוי; לבי חמוי. כ דיוטבין. ל ל"ג מן; מקב"ה. מ ל"ג על.

אמרי נא אחותי את

הסולם

מאמר

שורה עליו. ומה בזה כך, מי שמצוה דבריו לסטרא אחרא, דהיינו בהשבעות וכדומה, שאינו צריך לעשות כך, על אחת כמה וכמה, שרוח הטומאה שורה עליו, ומשום זה כתוב, ונשמרת מכל דבר רע.

שהיו הולכים, בכה לפניהם, וסיפר להם המעשה. א"ר יצחק, וכי לא אמרתי לך פעמים הרבה שאסור ללכת שמה. ברוך הרחמן, שכל מעשיו אמת ודרכיו דין, אשרי הם הצדיקים שהולכים בדרך האמת בעולם הזה ובעולם הבא, ועליהם כתוב, וארח צדיקים כאור נגה וגו'.

קפא) ר' אלעזר הוה וכו': ר"א היה הולך לראות את אביו, והיה עמו ר' אבא. א"ר אבא נאמר דברי תורה ונלך. פרי"א ואמר, אמרי נא אחותי את. מקרא זה קשה, וכי אברהם שהיה ירא חטא, ואוהבו של הקב"ה, היה אומר כך על אשתו, כדי שיטיבו עמו. ומשיב, אלא אברהם, אע"פ שהיה ירא חטא, לא סמיך על זכות שלו, ולא רצה מן הקב"ה לגרוע מן זכותו, אלא סמיך על זכות של אשתו, שירווח בשבילה כסף של שאר העמים

קפ) אמר ר' אלעזר וכו': אר"א, בכל מעשיו של האדם, צריך לו, שיהיו כולם לשמו הקדוש. מהו לשמו הקדוש, היינו שיזכיר בפיו את השם הקדוש על כל מה שעושה, שיהיה הכל לעבודתו, ולא ישרה עליו הסטרא אחרא, משום שהס"א מוכן תמיד לבני אדם, ויכול לשרות על מעשה ההוא שעושה, וע"כ, השתי או הערב היה נטמא, ורוח הטומאה (דשו"י דף נ"א ע"ב *) דף נ"ב ע"א)

והון נחלת אבות ומי" אשה משכלת. מאן דזכי באשה משכלת, זוכה בכלא. וכת"ב, ט) בטח בה לב בעלה, ושלל לא יחסר.

קפב) ואברהם הוה אזיל בגינה, למיכל שללא משאר עמין, וסמיד על זכותא דילה, דלא יכלון לאענשא ליה, ולחייכא בה. ובגיני כך לא יהיב מדי למימר אחותי היא. ולא עוד, אלא דחמא חד מלאכא אזיל קמה, ואמר ליה ט) לאברהם, לא תדחל מנה, קב"ה שדר לי, לאפקא ט) לה ממונא דשאר עמין, ולנטרא לה מכלא. וכדין לא דחיל אברהם מאתתיה, אלא מניה, דלא חמא עמיה מלאכא, אלא עמה. אמר הא היא מתנטרא, ואנא לא נטירנא. ובגיני כך אמר, אמרי נא אחותי את וגו'.

קפג) ייטב לי, ייטיבו לי מבעי ליה, דכתיב והיה כי יראו אותך המצרים ואמרו אשתו זאת, וע"ד ייטיבו לי מבעי ליה. אלא ייטב לי, דא דאזיל ט) קמך. ייטב לי בהאי עלמא ז) קב"ה בממונא. וחיתה נפשי בההוא עלמא בגללך, דלא תסטי מן אורחא דקשוט, דאי אזכי בגינך בממונא בהאי עלמא, ותסטי אנת באורחא, הא מיתא זמינא בההוא עלמא, אלא תסתמר, דתחי נפשי בההוא עלמא בגללך.

קפד) ובגין דההוא מלאכא אזיל קמה לנטרא לה, מה כתיב. וינגע יי את פרעה וגו', על דבר שרי ודאי, דהות אמרת למלאכא מחי, והוא מחי. וע"ד לא דחיל אברהם מנה כלום, דהא היא ט) מתנטרא. ומה ט) דדחיל, מגרמיה דחיל, דלא חמא עמיה נטורא הכי.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

נ ל"ג ושלל לא יחסר. ט אברהם. ע ליה. פ ל"ג קמך. צ ל"ג קב"ה. ק ל"ג מן אלא עד בגללך. ר מנטרא. ש דחיל לגרמיה.

כ) (שם לא) ח"ג מב: ט.

אמרי נא אחותי את

הסולם

מאמר

ואני איני משומר, ומשום זה אמר, אמרי נא אחותי את וגו'.

קפג) ייטב לי: שואל, ייטיבו לי. היה צריך לומר, שהרי כתוב, והיה כי יראו אותך המצרים, ואמרו אשתו זאת וגו', וע"כ ייטיבו לי היה צריך לומר, ומשיב, אלא, ייטב לי אותו שהולך לפניך, דהיינו המלאך. ייטב לי הקב"ה בעולם הזה בממון, וחיתה נפשי, בעולם ההוא. בגללך, היינו שלא תסורי מדרך האמת, שאם אזכה בשבילך בכסף בעולם הזה, ואת תסורי מן הדרך, הלא מיתה מוכנה לי בעולם ההוא, אלא תשמרי, שתחיה נפשי בעולם ההוא בגללך.

קפד) ובגין דההוא מלאכא וכו': ומשום שמלאך ההוא הלך לפניו לשמרה, מה כתוב, וינגע

העמים. כי כסף זוכה האדם בזכות אשתו. זהו שכתוב, בית והון נחלת אבות ומה' אשה משכלת. מי שזוכה באשה משכלת זוכה בכל. וכתוב, בטח בה לב בעלה ושלל לא יחסר. קפב) ואברהם הוה אזיל וכו': ואברהם היה הולך בזכותה, לאכול שלל שאר העמים. דהיינו, שלל לא יחסר. וסמך על זכות שלה שלא יוכלו להענישו ולצחק בה. ומשום זה לא נתן להם כלום, במה שאמר, אחותי היא. ולא עוד אלא שראה מלאך אחד הולך לפניו, ואמר לאברהם, אל תפחד בשבילה. כי הקב"ה שלח אותי להוציא הכסף של שאר העמים ולשמרה מכל. ואז לא פחד אברהם על אשתו אלא על עצמו, כי לא ראה המלאך עמו, אלא עם אשתו. אמר, הרי היא משומרת (דטו"י דף נ"ב ע"א)

קפה) ת"ח, עשר זמנין פקידת שרה למלאכא, למחאה לפרעה. ובעשר מכתשין אלקי. סימנא עבדת שרה לבנהא בתראה במצרים. קפו) ר' אבא פתח, (ז) כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות. זמין קב"ה לאחזאה פורקנא לבנוי, כאינון יומין ה' דשלח קב"ה א לאפקא לישראל, ואחזי אינון מכתשין במצראי, ואלקי לון בגיניהון דישראל. תא חזי, מה בין פורקנא דא, לפורקנא דמצרים. פורקנא דמצרים הוה בחד מלכא, ובמלכו חדא. הכא, בכל מלכין דעלמא, וכדין יתייקר קב"ה בכל עלמא, וינדעון כלא שולטנו דקב"ה, וכלהו ילקון במכתשין עלאין, על חד תרין, בגין דיסרבון כלהו בישראל. קפו) וכדין יתגלי שולטניה דקב"ה, דכתיב (ט) והיה יי' למלך על כל הארץ. וכדין כלהו יתנדבון בהו בישראל לקב"ה, הה"ד, (ו) והביאו את כל אחיכם וגו'. כדין קיימין אבהן בחדוה, למחמי פורקנא דבנייהו כמלקדמין. הה"ד, כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות. אכ"ר.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ת דישלת. א לאסקא.

(1) (מיכה ז) שמות מב צ"ל. (ח) (זכריה יד) ויקהל קמא צ"ת. (ז) (ישעיה סו) וירא קמד צ"ב.

אמרי נא אחותי את

הסולם

מאמר

והראה אלו המכות במצרים והכה אותם בשביל ישראל. בוא וראה, מה בין גאולה זו שבסוף הימים, לבין גאולת מצרים. גאולת מצרים היתה במלך אחד, ובמלכות אחת, וכאן בכל המלכים שבעולם. ואז יתכבד הקב"ה בכל העולם, וידעו הכל ממשלתו של הקב"ה, וכולם יוכו במכות עליונות, על אחת פעמים, משום שימאנו כולם לשחרר את ישראל. קפו) וכדין יתגלי וכו': ואז תתגלה ממשלתו של הקב"ה, שכתוב, והיה ה' למלך על כל הארץ. ואז יתנדבו האומות בישראל להביאם להקב"ה. ז"ש, והביאו את כל אחיכם. אז יעמדו האבות לתחיה בשמחה לראות גאולת בניהם כבתחילה. ז"ש, כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות. חסל פרשת תזריע

וינגע ה' את פרעה, וגו' על דבר שרי ודאי, דהיינו על דבריה, שהיתה אומרת למלאך הכה, והוא הכה. וע"כ לא פחד אברהם בשבילה כלום, שהרי היא משומרת, ומה שפחד בשביל עצמו פחד, שלא ראה שמירה על עצמו.

קפה) ת"ח עשר זמנין וכו': בוא וראה עשר פעמים ציותה שרה את המלאך להכות את פרעה. ובעשר מכות הוכה. כי סימן עשתה שרה אל בניה אחריה למצרים. דהיינו שיוכו המצרים בעשר מכות, עד שיגאלו מידיהם. קפו) ר' אבא פתח וכו': ר"א פתח. כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות. עתיד הקב"ה להראות גאולה לבנוי, כאלו הימים ששלח הקב"ה להוציא ישראל ממצרים, (דפו"י דף ג"ב ע"א)